

S.M.

EFH

*Dr Ljubica Vuković
Jelena Stojanović
Karlo Ostojić*

IMATI I NEMATI

DEO PRVI HARI MORGAN (PROLEĆE)

1.

Sigurno znate kako je tamo u Havani u rano jutro, kad skitnice još spavaju naslonjene na zidove zgrada a nisu se još pojavila ni kola s ledom za kafane. Mi pređosmo trg od doka do kafane „Biser San Franciska“ da popijemo kafu; na trgu je bio budan samo jedan prosjak i pio je vodu na česmi. Ali kad smo ušli u kafanu i seli, čekala su nas trojica.

Sedosmo, a jedan od njih priđe.

„Dakle?“ reče on.

„Ne mogu to da učinim“, rekoh mu ja. „2eleo bili da vam to učinim kao uslugu. Ali, sinoć sam vam rekao da ne mogu.“

„Recite cenu koju hoćete.“

„Nije stvar u tome. Ne mogu to da učinim. To je sve.“

Druga dvojica su prišla i stajala tužna izgleda. Pili su sasvim zgodni momci i voleo bih da sam im učinio tu uslugu.

„Hiljadu od glave“, reče onaj koji je dobro govorio engleski.

„Nemojte da me ljutite“, rekoh mu ja. „Istinski vam kažem da ne mogu to da učinim.“

9

„Docnije, kad se stvari izmene, to će za vas mnogo značiti.“

„Znam. Na vašoj sam strani. Ali to ne mogu da učinim.“

„Zašto ne?“

„Ja živim od svog motornog čamca. Ako ga izgubim, neću imati od čega da živim.“

„S tim novcem kupićete drugi.“

„Ali ne u zatvoru.“

Sigurno su mislili da je potrebno samo da me ubede, jer je onaj nastavljao:

„Dobili biste tri hiljade dolara i ova stvar bi docnije mnogo značila za vas. Sve ovo neće dugo trajati, znajte.“

„Slušajte“, rekoh. „Ne tiče me se ko ovde vlada. Ali u Sjedinjene Države ne prevozim ništa što ume da govori.“

„Hoćete da kažete da ćemo mi govoriti?“ reče jedan od njih koji dotada nije ništa kazao. Bio je ljut.

„Rekao sam: nešto što ume da govori.“

„Zar mislite da smo *lenguas largas*?“

„Ne.“

„Znate li šta je *lengua larga*?“

„Znam. Neko ko ima dug jezik.“

„Znate li šta radimo s njima?“

„Ne budite drski“, rekoh ja. „Vi ste meni stavili predlog. Ja vama nisam ponudio ništa.“

„Umukni, Pančo", onaj što je ranije pregovarao reče onom ljutitom.

„Kazao je da ćemo mi govoriti", reče Pančo.

10

„Slušajte", rekoj ja. „Rekao sam da ne prevozim ništa što ume da govori. Piće u sanducima ne ume da govori. Baloni ne umeju da govore. Ima i drugih stvari koje ne umeju da govore. Ljudi umeju da govore."

„Umeju li Kinezi da govore?" zapita Pančo prilično zajedljivo.

„Umeju da govore, ali ih ja ne razumem", od^ govorih mu.

„Dakle, nećete?"

„Kao što sam vam sinoć rekao. Ne mogu."

„Ali vi nećete govoriti?" zapita Pančo.

Jedna stvar, koju nije razumeo kako treba, učinila ga je zajedljivim. Mislim da je u tome bilo i razočarenja. Nisam mu ni odgovorio.

„Vi niste lengua larga, zar ne?" zapita on, još uvek zajedljivo.

„Mislim da nisam."

„Šta je to? Pretnja?"

„Slušajte", rekoj mu ja. „Ne budite tako drski ovako rano ujutro. Siguran sam da ih ima mnogo kojima ste prerezali grkljan. Ja nisam još ni kafu popio."

„Dakle, sigurni ste da sam rezao grkljane?"

„Ne", odgovorili ja. „I ne tiče me se. Zar ne možete da svršavate posao, a da se ne razjarite?"

„Besan sam", reče on. „Ubio bih vas."

„O, do vraga", odvratih ja. „Ne govorite toliko."

„Hajde Pančo", reče prvi. Zatim, meni: „Veoma mi je žao. Voleo bih da nas povedete."

„I meni je žao. Ali ne mogu."

Njih trojica uputiše se vratima, a ja sam ih po-smalrao kako odlaze. Bili su zgodni mladići, dobro odeveni; nijedan nije imao šešira i izgledali su kao

11

da imaju velike pare. U svakom slučaju, govorili su o velikim parama, i govorili su onim engleskim jezikom kojim govore bogati Kubanci.

Dvojica su izgledala kao braća, a treći, Pančo, bio je malo viši, ali naizgled ista vrsta momka. Znao, vitak, dobro odelo i zalizana kosa. Nisam mislio da je onako rdav kao što su mu bile reči. Mislio sam da je mnogo uzbuđen.

Kad su, izašavši iz kafane, pošli desno, videh kako jedan zatvoren automobil prelazi preko trga u njihovom pravcu. Najpre se sruči jedno okno i metak rasprska red boca u desnom izlogu. Čuo sam pucnje revolvera, tak-tak-tak, boce su prštale duž celog zida.

Ja skočili iza šanka s leve strane i gledao sam vireći iznad ivice. Kola su stala i dva čoveka su čučala kraj njih. Jedan je držao mašinku, a drugi kratku lovačku pušku. Onaj s mašinkom bio je crnac. Drugi je imao na sebi beli šoferski mantil.

Jedan od mladića ležao je potrbuške na pločniku, baš ispred velikog izloga koji se smrskao. Druga dvojica nalazila su se iza kola sa ledenim tropskim pivom, koja su se zaustavila pred susednom krčmom „Kjunard". Jedan konj ovih kola koprcalo se u zaprezi na zemlji, dok se drugi svom snagom propinjao.

Jedan od mladića opali iza kola i metak pro-šiša iznad pločnika. Crnac sa mašinkom promoli glavu skoro do ulice, opali iza kola i pogodi jednoga koji pade na pločnik udarivši glavom o ivičnjak. On se sruči tu, dignuvši ruke iznad glave; šo-fer je pucao na njega iz puške dok je crnac menjao šaržer; pucnjava je dugo trajala. Mogli ste videti

12

tragove krupne sačme svuda po pločniku koji je bio kao uprskan srebrom.

Drugi mladić povuče onog pogođenog za noge i skloni ga iza kola, a ja videh kako je crnac spustio glavu na

kolovoz da bi opalio još jedanput. Zatim videh kako se Pančo pojavio i/.a kola i sklonio iza konja koji je još bio na nogama. Odvojio se od konja, lica bledog kao prljava krpa, i ubio šofera svojim velikim lugerom: držao ga je obema rukama da bi bio čvršći. Ispalio je dvaput iznad crnčeve glave, prmičući se, i jedanput nisko.

Pogodio je automobilsku gumu, jer sam video oblak prašine na ulici kad je vazduh iz nje izašao, a crnac ga je na deset stopa odstojanja pogodio u trbuh, verovatno poslednjim metkom, jer sam video da je bacio pušku, a Pančo se skljojao i pao ničice. Pokušavao je da se digne, držeći neprestano Inger, ali nije mogao da podigne glavu; crnac uze pušku koja je ležala naslonjena na točak kola kraj šofera i razmrska mu glavu. Prokleti crnac.

Nagoh iz prve boce koju sam našao otvorenu i ne bili vam ni sad mogao reći šta je u njoj bilo. SHHIN ilo mi se od svega toga. Iskrao sam se iza šanka i km/, kuhinju izašao na sporedna vrata. Obišao NHIII UK I ni /a čas nisam pogledao gomilu koja se hivo skuplja ispred kalane; prošao sam kroz kapiju, i/.nSao ua dok i otišao na brod.

C'ovek koji je zakupio brod čekao me je. Rekoh nm šla se dogodilo.

„(Ide je Edi?" zapita me ovaj Džonson koji nas je najmio.

„Otkako je pucnjava počela nisam ga video."

„Mislite li da ga je neko pogodio?"

13

„Do đavola, ne. Kažem vam da su jedini meci ispaljeni na kafanu bili oni koji su pogodili izlog. To je bilo kad ih je automobil pratio. Kad su ubili prvog mladića baš pred izlogom. Došli su iza ovog ugla ..."

„Reklo bi se da ste sasvim sigurni u to", reče on.

„Posmatrao sam", odvrtili mu ja.

A tad, podigavši oči, ugledah Edija kako dolazi preko doka, viši i aljkaviji nego ikad. Koračao je kao da su mu svi zglobovi razglavljeni.

„Evo ga."

Edi je izgledao prilično rđavo. Nikad nije izgledao suviše dobro rano ujutro, ali sad je izgledao sasvim rđavo.

„Gde si bio?" zapitah ga.

„Na podu."

„Jeste li videli šta se dogodilo?" zapita ga Džonson.

„Ne govorite o tome, gospodine Džonsone", reče mu Edi. „Muka mi je i kad pomislim na to."

„Popijte nešto", reče mu Džonson. A onda zapita mene: „Dakle, hoćemo li da isplovimo?"

„To zavisi od vas."

„Kakav će dan biti?"

„Kao i juče. Možda bolji."

„Dobro, čim stigne mamac."

Ova ptica je već tri nedelje pecala unaokolo, a ja nisam dobio ni pare od njega, sem sto dolara koje mi je dao da platim konzula i takse, nabavim nešto jela i napunim motor benzinom pre nego što smo pošli ovamo. Ja sam davao sav pribor za pecanje, a on je čamac zakupio za trideset pet dolara

14

dnevno. Spavao je u hotelu, a na brod je dolazio svakog jutra. Edi mi je našao taj posao, zato sam morao da povedem i njega. Davao sam mu četiri dolara dnevno.

„Moram da nabavim benzina", rekoh Džonsonu.

„U redu."

„Za to mi treba novaca."

„Koliko?"

„Galon¹ staje dvadeset osam centi." Trebalo bi da kupim četrdeset galona. To je jedanaest dolara i dvadeset centi."

On izvadi petnaest dolara.

„Hoćete li da ostatak zadržim za pivo i led?" zapitah ga ja.

„Odlično", odgovori on. „Zadržite ga za ono što vam dugujem."

Mislio sam da su tri nedelje dugo vreme da ga lako puštam, ali ako će sigurno platiti kakva je razlika? U svakom slučaju, trebalo je da plaća svake iic-delje. Ali puštao sam ih da krstare mesec dana i dobijao sam pare. To je bila moja greška, ali ja sam se u prvo vreme radovao tom krstarenju. Tek sam se poslednjih dana uznemirio, ali nisam hteo ništa da kažem bojeći se da se ne naljuti. Ako će sigurno platiti, bolje je da to duže traje.

„Hoćete li bocu piva?“ zapita me on, otvarajući sanduk.

„Ne, hvala.“

Tada se na doku pojavi crnac koga smo poslali da kupi mamac i ja rekoh Ediju da bude spreman da se otisnemo.

¹ Galon — 4,54 litra.

15

Crnac skoči u motornjak sa čamcem i mi se oti-snusmo i krenusmo iz pristaništa, dok je crnac stavljao na udicu skuše: provukao udicu kroz njihova usta tako da je izašla na škrge, rasekao ribu sa strane, a onda, provukavši udicu na drugu stranu, vezao usta pomoću žice i pričvrstio tako dobro udicu da ne može da se smakne, da mamac nesmetano klizi i da se ne uvrće.

On je pravi crnac, hitar i mračan, sa plavim perlama od uroka oko vrata pod košuljom i starim slavnim šeširo. Na brodu je voleo da spava i čita novine. Ali je stavljao dobar mamac i bio je brz.

„Zar vi, kapetane, ne umete da namestite mamac?“ zapita me Džonson. „Umem, gospodine.“ „Zašto onda vodite crnca da to radi?“ „Kad se pojavi velika riba videćete“, odgovorili mu.

„Šta to znači?“ „Crnac to brže radi nego ja.“ „Zar Edi to ne ume?“ „Ne ume.“

„To mi izgleda nepotreban izdatak.“ Crncu je davao dolar dnevno, a crnac je svake noći išao u krčmu. Video sam da mu se već spava. „On je potreban“, rekoh.

Dotle smo već prošli ribarske čamce sa čunovima za ribu, ukotvljene ispred Kabanasa, i skifove koji su lovili *maton* u stenovitom dnu Moroa, a ja sam upravio motornjak prema pučini, gde je u daljini voda izgledala tamna. Edi je izvadilo dva ve-

16

lika plovka, a crnac je namestio mamac na **tri** štapa.

Struja je nadošla skoro do svoje najviše mere 1, dok smo se primicali njenoj ivici, mogli ste videti kako čamac poigrava u pravim vrtlozima. Dizao se lak povetarac sa istoka i ulovili smo mnogo letećih riba, onih velikih sa crnim krilima koje, kad polete, liče na Lindberga koji prelazi Atlantski okean.

Ove velike leteće ribe su ne može biti bolji znak. Svuda okolo mogla se videti mestimično ona blcdožuta morska trava, što znači da je glavna struja nadošla; ispred nas su ptice lovile iznad jata malih tunjeva. Mogli ste ih videti kako skaču, sasvim mali, teški kilogram ili nešto više.

„Možete baciti udicu kad god hoćete“, rekoh D/onsonu.

On stavi opremu na sebe i isturi veliki štap sa lardijevim točkićem na kome je bilo namotano šest stotina jardi¹ kanapa broj trideset šest. Bacih pogled unazad, njegov je mamac lepo klizio poskakujući na talasima, dok su plovci tonuli i ponovo i skakali. Išli smo baš pravom brzinom, i čamac sam vozio ka struji.

„Držite kraj štapa u ležištu na stolici“, rekoh mu. „Onda vam štap neće biti tako težak. Držite ka-nap labavo, tako da možete popustiti čim riba zagriže. Ako zagriže, a kanap je zategnut, povući će vas u vodu.“

Svakog dana sam morao da mu govorim istu stvar, ali to mi nije smetalo. Od pedeset njih koji zakupljuju čamac, jedan zna kako se lovi riba. A

¹ Jard — 0.914 m.

² Ernest Hemingvej, III

kad znaju, skoro uvek su šašavi i upotrebljavaju kanap koji nije dovoljno jak da izdrži nešto veće.

„Kako vam se čini dan?“ zapita me on.

„Ne može biti bolji“, odgovorili mu. Bio je odista lep dan.

Dadoh crncu upravljač i rekoh mu da se drži ivice struje u istočnom pravcu, zatim se vratili Džonsonu koji je sedeo posmatrajući kako mamac skakuće.

„Hoćete li da namestim još jedan štap?“ zapitah ga.

„Nemojte“, odgovori on. „Hoću sam da upecam, pobedim i izvučem svoju ribu.“

„Dobro“, odvratih. „Hoćete li da ga Edi name-sti i doda vam ga, ako neka naiđe, tako da je možete upecati?“

„Ne“, odgovori on. „Više volim samo jedan štap.“

„U redu.“

Crnac je i dalje vozio čamac ka pučini, a ja pogledah i videh da je i on ugledao jato letećih riba ispred nas, malo dalje uz struju. Osvrnuvši se unazad mogao sam videti Havanu, koja je divno izgledala na suncu, i jedan brod koji je tog trenutka izlazio iz pristaništa i prolazio pored Moroa.

„Mislim da će vam se danas pružiti prilika da se borite s ribom, gospodine Džonsone“, rekoh mu.

„I vreme je“, odvrati on. „Koliko vremena lo-
vimo i

„Danas su tri nedelje.“

„To je dug ribolov.“

„To je čudna riba“, odvratih mu. „Ovde je nema dok ne naiđe. Ali kad naiđe, ima je u izobilju.“

18

A ona uvek naiđe. Ako sad ne naiđe, neće nikad naići. Mesec je kako treba. Struja je dobra i imaćemo dobar povetarac.“

„Bilo je nešto sitne ribe u početku.“

„Da“, rekoh. „Kao što sam vam kazao. Sitna riba se sve više gubi i nestaje pre nego što se pojavi velika.“

„Vi vlasnici čamaca za iznajmljivanje uvek imale iste razloge. Ili je suviše rano ili suviše dockan ili vetar nije pogodan ili mesec nije kako treba. Ali i pored toga uzimate novac.“

„Pa“, rekoh mu ja, „u tome i jeste đavo što je obično suviše rano ili suviše dockan, a vetar često nije pogodan. A onda kad naiđe savršen dan — na kopnu ste i nema nikoga da lovi.“

„A mislite da je danas dobar dan?“

„Pa eto“, odgovorih mu, „ja sam za danas dosta radio. A kladim se da ćete i vi imati dosta posla.“

„Nadam se“, reče on.

Počesmo da pecamo. Edi ode napred i spusti mamac. Ja sam stajao očekujući da se pokaže neki ivp. S vremena na vreme crnac bi zadremao, pa \arn i njega posmatrao. Kladim se da nekoliko noći nije spavao.

„Kapetane, da li vam nije teško da mi dodate bocu piva?“ zapita me Džonson.

„Ne, gospodine“, odgovorih i zavukoh ruku u led da mu izvadim jednu hladnu bocu.

„Hoćete li i vi jednu?“ zapita me on.

„Ne, gospodine“, odvratih. „Čekaću do večeras.“

Otvorih bocu i baš sam mu je pružio, kad ugledah kako je jedan veliki mrki marlin, s kopljem du-

19

žim od čovečje ruke, glavom i ramenima iskočio iz vode i šeebao skušu. Izgledao je kao balvan.

„Popustite kanap!“ doviknuh mu.

„Nije ga uhvatio“, reče Džonson.

„Onda ga držite.“

Došao je iz dubine i nije ga uhvatio. Znao sam da će se vratiti i opet pokušati.

„Budite spremni da popustite kanap onog časa kad ga zgrabi.”

Zatim sam ga video kako se pojavljuje ispod vode. Mogli ste mu videti peraja raširena kao purpurna krila i purpurne pruge preko mrkog tela. Izašao je kao podmornica i njegovo leđno peraje pomoli se. Videsmo kako seče vodu. Onda se pojavi odmah iza mamca, dok je kopljem koje je štrcalo iz vode mahao kao repom.

„Pustite neka mu uđe u usta”, rekoh. Džonson diže ruku sa čekrka koji počeo da se brzo odmotava, a marlin se okrete i zaroni; video sam kako se celom dužinom srebrnasto presijava, dok se prevrtao na bok i brzo uputio ka obali.

„Zategnite malo kanap”, rekoh. „Ne mnogo.”

On navi malo kanapa.

„Ne suviše”, rekoh. Video sam kako se kanap iskosio. „Čvrsto pritegnite kanap i lupite ga”, rekoh ja. „Morate ga lupiti. On će u svakom slučaju skočiti.”

Džonson navi kanap i vrati se štapu.

„Lupite ga!” uzviknuh. „Probodite ga. Udarite ga pet-šest puta.”

On ga udari prilično snažno još dva-tri puta. Tad se štap previ nadvoje, a kotur počeo da škripi; i tras, evo marlina napolju, u jednom dugom pravom

20

skoku, srebrno sjajnog na suncu, dok je voda pljusnula kao da ste bacili konja sa stene.

„Popustite kanap”, doviknuh mu.

„Otišao je”, reče Džonson.

„Proklet bio, jeste”, odvratih mu. „Brzo puštajte kanap.”

Mogao sam videti kako se udica savila, i kad je marlin idući put skočio, bio je iza krme i plivao prema pučini. Onda je još jednom izašao i toliko za-penušio vodu da je bila bela; video sam da se zaka-i io krajem usta. Pruge su se jasno ocrtavale na njemu. Bila je to lepa riba, jasno srebrnasta, sa purpurnim šarama, i debela kao balvan.

„Umakao je”, reče Džonson. „Kanap je bio la-l>av.”

„Motajte kanap”, rekoh. „Dobro se zakačio. Svom brzinom napred!” doviknuh crncu.

Tada marlin iskoči iz vode krut kao motka, jednom, pa još jednom, pravo prema nama, celom svojom dužinom, dok je voda šikljala visoko svaki put kad bi pao. Kanap se zategnu i ja videh da se opet uputio prema obali i da se okreće.

„Sad će da beži”, rekoh. „Ako proguta, goniću k’ a. Držite kanap labavo. Ima ga dovoljno.”

Marlin počeo prema severozapadu kao što sve velike ribe rade i, bratac moj, progutao je jošte kako. Počeo da skače onim dugim skokovima, a svaki put kad bi pao u vodu ličio je na neki brzi čamac. Išli smo za njim, držeći ga na boku kad smo se okrenuli. Ja sam bio kod upravljača i neprestano sam vikao Džonsonu da drži kanap labavo i da brzo odmotava. Odjednom videh kako mu se štap trže i kanap opusti. Nije izgledao labav, ako niste bili

21

upućeni, zato što je deo kanapa u vodi zatezao. Ali ja sam znao.

„Pobegao je”, rekoh mu. Riba je još skakala i produžila je da skače, dok je nismo izgubili iz vida. Bila je to odista lepa riba.

„Još osećam kako vuče”, reče Džonson.

„To je težina kanapa.”

„Jedva mogu da ga navijam. Možda je mrtav.”

„Pogledajte ga”, rekoh. ja. „Još skače.” Mogli ste ga videti na daljini od pola milje kako pljuska po vodi.

Uzeh kanap u ruku: Džonson ga je bio čvrsto zategao. Svaki kanap se ne može izvući. Morao se prekinuti.

„Zar vam nisam rekao da ga držite labavo?”

„Ali on je stalno vukao."

„Pa šta?"

„Zato sam ga zategao."

„Slušajte", rekoh ja. „Ako im ne date kanapa kad tako progutaju udicu, one ga prekinu. Nema kanapa koji će ih držati. Morate im ga dati kad ga traže. Morate ga popuštati. U tom slučaju ni pravi ribari ih ne mogu čvrsto držati čak ni sa harpun-skom udicom. Ono što moramo činiti, to je da ih čamcem gonimo tako da ne odmotaju ceo kotur kad beže. Kad se umore od bežanja, počnu da trzaju i onda možete zategnuti kanap i namotati ga."

„Znači, uhvatio bih je da se kanap nije prekinuo?"

„Imali ste priliku."

„Ne bi izdržala, zar ne?"

„Ima još mnogo čega koje mogu da urade. Borba počinje tek posle pokušaja bekstva."

22

„Pa hajde da uhvatimo jednu", reče Džonson.

„Trebalo prvo da namotate taj kanap", rekoh mu.

Zakačili smo i izgubili ovu ribu ne probudivši Edija. A sad se Edi pojavio na zadnjem delu broda. „Šta se dešava?" zapita on.

Edi je nekad bio koristan u čamcu, pre nego što je počeo da se opija, ali sad nije ni za šta. Po-smatrao sam ga dok je stajao tu, visok i upalih obraza, poluotvorenih usta, krmeljivih očiju i kose iz-Mcdele od sunca. Znao sam da ga je probudila želja da nešto popije.

„Uzmi bocu piva", rekoh mu. On izvadi jednu iz sanduka i ispi je.

„Pa, gospodine Džonsone", reče on, „mislio sam da je bolje da završim svoj san. Veoma sam vam zahvalan na pivu, gospodine." Prokleti Edi, za ribu nam je bilo sasvim svejedno.

I eto, oko podne zakačili smo još jednu i ona se otrgla. Mogli ste videti kako je udica, kad je riba odbacila, odletela trideset stopa u vazduh.

„Šta sam sad pogrešio?" zapita Džonson.

„Ništa", odgovorih. „Ona je prosto zbacila udicu."

„Gospodine Džonsone", reče Edi, koji se bio probudio da popije još jednu bocu piva, „gospodine Džonsone, vi prosto nemate sreće. Možda imate sreće sa ženama. Gospodine Džonsone, šta kažete, da izađemo večeras?" Onda se vratio i opet leže.

Oko četiri sata, kad smo se vraćali pored same obale, uz struju koja je tekla kao vodenični potok a sunce nam bilo za leđima, najveći crni marlin kopa sam u životu video, zagrizao je Džonsonov mamac. Stavili smo veštački mamac i uhvatili ona če-

23

tiri mala tunja, a crnac je metnuo na svoju udicu
jednoga kao mamac. Klizio je prilično teško i mno-
go pljuskao u brazdi koju je čamac ostavljao za
sobom.

m'

1

1

I

Džonson skide opremu sa čekrka kako bi mo-
gao da metne štap preko kolena, pošto su mu se ru-
ke umorile držeći ga sve vreme. Li istom položaju.
Zato što su mu se ruke umorile držeći čekrk dok je
zatezao veliki mamac, on je navio kanap kad ja ni-
sam gledao. Nisam imao pojma da ga je navio. Nije
mi se dopadalo što tako drži štap, ali nisam hteo da
mu stalno prigovaram. Sem toga, dok je kanap la-
bav udica će se odmotavati, i tako nije bilo nikakve
opasnosti. Ali to je bilo aljkavo ribarenje.

'{

Bio sam za upravljačem i išao sam ivicom stru-

je prema staroj fabrici cementa, gde je duboko sa svim blizu obale i gde ima kao nekih vrtloga i uvek se nađe mnogo mamaca. Tad videh kako nešto plju-
snu kao dubinska bomba, i ugledah sablju, oko, raz- /
glavljenu donju čeljust i ogromnu purpurno-crnu glavu crnog marlina. Čelo leđno peraje bilo mu je izašlo iz vode i izgledalo visoko kao lađa sa tri jarbola, a ceo rep u obliku kose bio je napolju kad se ustremio na tunja. Kljun mu je bio veliki kao štap za bezbol i zavrnut, a kad je ščepao mamac zaparao je okean. Bio je tamne, purpurno-crne boje, a oko mu je bilo kao čanak za supu. Bio je gorostas. Kladio bih se da je imao hiljadu funti.¹

Povikah Džonsonu da mu pusti kanap, ali pre nego što sam izustio i jednu reč, videh kako se Džonson diže sa stolice u vazduh kao da je na di-

¹ Funta — 0.453 kg

24

zalici, dok je čvrsto držao štap koji se savio kao luk, a onda kako ga je drška udarila u trbuh i čela naprava odletela u vodu.

Džonson je čvrsto zategao kanap, i kad je riba zagrizla, podigla ga je sa sedišta, jer nije više mogao da zadrži štap. Drška mu je bila ispod noge, a slap preko kolena. Da je imao opremu na sebi, povukla bi i njega u vodu.

Ugasio sam motor i vratio se na krmu. On je sedeo držeći se za trbuh, gde ga je udarila drška Slapa.

„Čini mi se da je za danas dosta”, reko. „Šta je to bilo?” zapita me on.

„Crni marlin”, odgovorih mu.

„Kako se dogodilo?”

„Izračunajte samo”, reko. ja. „Kotur je stajao dvesta pedeset dolara. Sad staje više. Štap me je stajao četrdeset pet. Bilo je nešto manje od šest stotina jardi kanapa broj trideset šest.”

Edi ga baš tada pljesnu po leđima. „Gospodine Džonson”, reče on, „vi prosto nemate sreće. Nikad u životu nisam video da se nešto ovako dogodilo.”

„Umukni, pijanico”, reko mu ja.

„Kažem vam, gospodine Džonson”, reče Edi, „to nikad u životu nisam video.”

„Šta je trebalo da radim kad se uhvatila takva riba?” zapita Džonson.

„To je zato što ste hteli da se borite sami”, reko mu. Bio sam besan.

„Suviše su velike”, reče Džonson. „Eto, to je kazna.”

„Slušajte”, reko ja. „Takva riba bi vas ubila.”

„Drugi ih love.”

25

„Ljudi koji znaju da ribare, hvataju ih. Ali nemojte misliti da i oni ne iskuse kaznu.”

„Video sam sliku jedne devojke koja je ulovila takvu ribu.”

„Razume se”, reko ja. „Lov bez borbe. Ta je progutala mamac; izvukli su joj stomak, ona je isplivala na površinu i uginula. A ja govorim o borbi sa ribama kad se ustima zakače za udicu.”

„Pa da”, reče Džonson, „suviše su velike. Ako to ne pruža zadovoljstvo, zašto ribariti?”

„Tačno, gospodine Džonson”, reče Edi. „Ako to ne pruža zadovoljstvo, zašto ribariti? Slušajte, gospodine Džonson. Tu ste pogodili u srž. Ako to ne pruža zadovoljstvo, zašto ribariti?”

Još sam drhtao zbog one ribe i bilo mi je žao pribora za pecanje; nisam mogao da ih slušam. Rekao sam crncu da vozi u pravcu Moroa. Ništa im nisam govorio i oni su sedeli tamo, Edi u jednoj stolici, sa bocom piva, a Džonson sa drugom.

„Kapetane”, reče mi on malo docnije, „da li biste mi doneli jedan viski sa ledom?”

Doneh mu ga ne govoreći ništa, a zatim nasuh sebi jedan jak. Mislio sam u sebi kako je ovaj Džonson ribario petnaest dana i najzad zakačio ribu na kakvu ribar za godinu dana ne naiđe, izgubio je, izgubio moj pribor za pecanje, napravio sebe budalom, a sedi tu i pije, potpuno zadovoljan, s jednom pijanicom.

Kad smo izašli na dok, a crnac stajao u iščekivanju, ja zapitah: „Hoćemo li sutra?“
„Mislim da nećemo“, reče Džonson. „Sit sam ovakvog ribarenja.“
„Hoćete li da isplatite crnca?“

26

„Koliko mu dugujem?“
„Dolar. Možete mu dati napojnicu, ako hoćete.“
Tako Džonson dade crncu dolar i dve kubanske pare od dvadeset pet centi.
„Za šta je ovo“, zapita me crnac pokazujući pare.
„Napojnica“, rekoh mu ja na španskom. „Ispla-lio te. To ti daje.“
„Da ne dolazim sutra?“
„Ne.“
Crnac uze svoje klupče kanapa koji je upotrebljavao za vezivanje mamca i svoje crne naočare, slavi slamni šešir na glavu i ode bez zbogom. To je bio crnac koji nikada nije mnogo cenio nijednog od nas.
„Kad biste hteli da sredimo račune, gospodine Džonsone?“ zapitah ga.
„Idem u banku sutra ujutru“, odgovori Džonson. „Možemo da se obračunamo posle podne.“
„Znate li koliko ima dana?“
„Petnaest.“
„Ne. Sa današnjim ima ih šesnaest, a dan tamo i dan natrag čine svega osamnaest. Tu su, zatim, štap i kotur i kanap od danas.“
„Pribor pada na vaš račun.“
„Ne, gospodine. Ne, kad ga tako izgubite.“
„Ja sam platio zakupninu za svaki dan. To ide na vaš račun.“
„Ne, gospodine“, rekoh ja. „Da ga je riba uništila bez vaše greške, bila bi druga stvar. Vi ste tu opremu izgubili zbog svoje nebrižljivosti.“
„Riba mi ga je otela iz ruku.“

27

„Zato što ste držali zategnut kanap, a štap vam nije bio u ležištu.“
„Nemate prava da to naplatite.“
„Da ste zakupili automobil i strmoglavili ga sa neke stene, zar ne biste morali da platite?“
„Ne, ako sam bio u njemu“, odgovori Džonson.
„To je prilično dobro, gospodine Džonsone“, reče Edi. „Razumeš, zar ne, kapetane? Da je bio u njemu, poginuo bi. Stoga ne bi morao da plati. Ta vam je dobra.“
Nisam obraćao pažnju na pijanduru. „Dugujete dvesta devedeset dolara za onaj štap, kotur i kanap“, rekoh Džonsonu.
„Pa to nije pravo“, reče on. „Ali ako vam se baš tako čini, da platimo popola?“
„Ne mogu nabaviti drugi pribor bez trista šezdeset dolara. Kanap vam ne naplaćujem. Takva riba vam može izvući sav kanap bez vaše greške. Da ovde ima ikog sem ove pijanice, taj bi vam rekao koliko sam s vama pošten. Znam da vam se to čini ogromna suma novca, ali i bila je ogromna suma kad sam kupio pribor. Ne možete loviti takvu ribu bez najbolje opreme koja se može nabaviti.“
„Gospodine Džonsone, on kaže da sam ja pijanica. Možda i jesam. Ali ja vam velim da je u pravu. U pravu je i umeren je“, reče Edi.
„Neću da se cenkam“, reče najzad Džonson. „Platiću, mada nisam ubeđen. To je osamnaest dana po trideset pet dolara i pored toga još dvesta devedeset pet.“
„Dali ste mi sto“, rekoh mu. „Podneću vam račun šta sam potrošio i odbiću ono hrane što je ostalo,

što ste kupili za put ovamo i natrag."

28

„To je pravo", reče Džonson.

„Slušajte, gospodine Džonsone", reče Edi. „Da znate koliko obično naplate strancima, znali biste da je to više nego pravo. Znate li šta je to? To je izuzetno. Kapetan se ponaša prema vama kao da sle mu rođena majka."

„Idem sutra u banku, a posle podne ću doći ovamo. A onda ću uzeti lađu prekosutra."

„Možete da se vratite s nama i tako uštedite trošak za prevoz."

„Neću", reče on. „Lađom ću uštedeti vreme."

„Dobro", rekoše. „Da popijemo nešto?"

„Odlično", reče Džonson. „Ne ljutite se više, zar ne?"

„Ne, gospodine", odgovorih mu. Tako smo nas trojica seli na krmu i popili po jedan viski.

Sutradan sam celo jutro radio na čamcu. Pod-niazao motore i svršio još ponešto. Oko podne otišao sam u grad i ručao u nekom kineskom restoranu gde možete dobiti dobro jelo za četrdeset cen-li. a zatim sam kupio neke stvarčice da ponesem v.i -11 i i našim trima devojkicama. Znate, miris, dve- i ii lepeze i one visoke češljeve za kosu. Kad sam to svršio, svratio sam kod Donovana, popio pivo i porazgovarao malo sa starcem, a zatim se vratio do dokova San Francisko, svrativši usput četiri-pet puta tla popijem pivo. Kupio sam Frenkiju dve-tri boce u krčmi „Kjunard" i ušao u čamac osećajući se prilično dobro. Kad sam ušao u čamac, ostalo mi je tačno četrdeset centi. Frenki je ušao sa mnom i, dok smo sedeli i čekali Džonsona, popio sam s Frenkijem dva-tri hladna piva iz hladnjače.

29

Edi se nije pojavio ceje noći i dana, ali sam znao da će doći pre ili posle, čim iscrpe kredit. Do-novan mi je kazao da je bio kratko vreme kod njega prošle noći sa Džonsonom i da ih je Edi častio na kredit. Čekali smo, a ja sam se čudio što se Džonson ne pojavljuje. Poručio sam po onima na doku da uđe u čamac i sačeka me, ali oni mi rekoše da nije dolazio. Mislio sam ipak da je prošle noći dugo sedeo i verovatno nije ustao do podne. Banke su bile otvorene do tri i po. Videli smo avion kad je otišao, a oko pet i po nestalo je mog dobrog raspoloženja i počeo sam da se brinem.

U šest sati poslao sam Frenkija do hotela da vidi da li je Džonson tamo. Još sam verovao da se možda negde zapio ili da je u hotelu, ali se oseća tako rđavo da ne može da ustane. Čekao sam i čekao dok nije bilo dockan. A mnogo sam se zabrinuo, jer mi je dugovao osam stotina dvadeset pet dolara.

Frenki je otišao pre nešto više od pola sata.. Kad sam ga ugledao, koračao je brzo i odmahivao glavom.

„Otišao je avionom", reče on.

U redu. To mu je. Konzulat je bio zatvoren. Imao sam četrdeset centi, a avion je ionako sad već bio u Majamiju. Nisam mogao ni telegram da pošaljem. Prokleti Džonson. Bila je to moja greška. Trebalo je da budem oprezniji.

„Dobro", rekoše Frenkiju. „Mogli bismo da popijemo po flašu hladnog piva. Gospodin Džonson ga je kupio." Ostalo je tri flaše tropskog.

30

Frenki je bio neraspoložen kao i ja. Ne znam kako je to postigao, ali je tako izgledao. Nепrestano me tapšao po leđima i vrteo glavom.

Nije bilo pomoći. Bio sam upropašćen. Izgubio sam petsotina trideset dolara za zakupninu, a pribor nisam mogao nabaviti bez još trista pedeset. Mislio sam kako će to nekima od onih što se vrte po doku biti milo. To će sigurno obradovati neke Konce.¹ A dan ranije odbio sam tri hiljade dolara da prevezem tri stranca na ostrva, ma kuda, samo da pobegnem iz zemlje.

U redu, a šta sad da radim? Nisam mogao da ponesem neki tovar pića, jer morate imati novaca da biste kupili piće, a sem toga, s tim se više nije moglo zarađivati. Grad je bio preplavljen alkoholom i niko ga nije kupovao. Ali, neka me đavo nosi ako se vratim kući bez marjaša i gladujem čelo li-lo u onom gradu. Sem toga, imam porodicu. Takse smo platili kad smo stigli. Lučkom kapetanu se obično plaća unapred i on vas ubeleži i naplati lakše. Sto mu muka, nisam imao dovoljno novaca ni za benzin. To je bio baš đavolski račun. Prokleti I)/.onson.

„Frenki, moram da prevezem nešto“, rekoh. „Moram nešto da zaradim.“

„Videću“, odvrati Frenki. On se vrzma po obali i radi različite poslove. Prilično je gluv i svake noći pije i suviše. Ali nikada niste videli čestitijeg čo-vrka, niti nekog sa boljim srcem. Poznajem ga otkad sam počeo da dolazim ovamo. Mnogo puta mi je pomogao da natovarim čamac. A onda, kad sam

¹ Konč — urođenik sa Bahamskih ostrva.

31

prestao da krijumčarim piće i počeo da vozim izletnike koji su pecali sabljarke na Kubi, često sam ga viđao oko dokova i po kafanama. Izgleda kao da je nem i obično se osmehuje umesto da govori, ali to je zato što je gluv.

„Vozićeš ma šta?“ zapita Frenki.

„Dabome“, odvratih mu. „Sad ne mogu da biram.“

„Ma šta?“

„Dabome.“

„Videću“, reče Frenki. „Gde ćeš biti?“

„Biću kod „Bisera““, rekoh mu. „Moram nešto da pojedem.“

Kod „Bisera“ možete dobiti dobru večeru za dvadeset pet centi. Svako jelo u jelovniku je deset centi, sem supe koja staje pet centi. Otišao sam donde sa Frenkijem; ja sam ušao, a on produžio. Pre nego što je otišao, stegnuo mi je ruku i potapšao me opet po ramenu.

„Ne brini“, reče on. „Ja Frenki, mnogo vest. Mnogo poslova. Mnogo pića. Bez para. Ali veliki prijatelj. Ne brini.“

„U zdravlje, Frenki“, rekoh mu. „Ne brini se ni ti, mladiću.“

32

2.

Ušao sam u kafanu „Biser“ i seo za jedan sto. I/memli su staklo u prozoru koji je bio smrskan i ceo izlog bio je opravljen. Bilo je mnogo Galegosa¹ koji su pili kod šanka, dok su neki jeli. Za jednim slolom se već igralo domina. Poručio sam čorbu od crnog pasulja i kuvanu govedinu sa barenim krom-pirom, za petnaest centi. Sa flašom piva to je iznelo dvadeset pet centi. Kad sam zapitao kelnera o puc-n javi, on nije hteo ništa da kaže. Svi su bili strašno uplašeni.

Završio sam večeru, zavalio se u stolicu, zapalio cigaretu i neprestano se žderao. Tad ugledah Fren-ki ja. na vratima gde ulazi sa još jednim čovekom. Zu I a posla, pomislih u sebi. Dakle, žuta posla.

„Ovo je gospodin Sing“, reče Frenki i osmehnu se. Pokazao se prilično brz i to je znao.

„Dobar elan“, reče gospodin Sing.

Gospodin Sing je bio nešto najuglednije što s;iin ikad video. Bio je pravi Kinez, ali je govorio kao

Rnglez i bio je obučen u belo odelo sa svilenom košuljom i crnom kravatom i nosio je jedan od

¹ Galegos — naziv za Špance u Južnoj Americi.

3 Erncsl Hemingvej, III

33

onih panama šešira koji staju sto dvadeset pet dolara.

„Hoćete li kafu?“ zapita me on.

„Ako vi pijete.“

„Hvala“, reče gospodin Sing. „Jesmo li ovde sasvim sami?“

„Ako ne računate ostali svet u karani“, rekoh mu.

„To ne mari“, reče gospodin Sing. „Vi imate motornjak?“

„Trideset osam stopa dužine“, rekoh mu. „Ker-mat od sto konjskih snaga.“

„Ah“, reče gospodin Sing. „Mislio sam da je nešto veće.“

„Može da nosi dvesta šezdeset sanduka, a da ne bude pretovaren.“

„Da li biste mi ga iznajmili?“

„Pod kojim uslovima?“

„Vi ne morate ići. Ja ću se pobrinuti za kapetana i posadu.“

„Ne“, rekoh ja. „Ja idem sa čamcem ma kuda on išao.“

„Razumem“, reče gospodin Sing. „Hoćete li da nas ostavite same?“ reče Frenkiju. Frenkija je to vrlo zanimalo i on mu se osmehnu.

„Gluv je“, rekoh. „Ne razume dobro engleski.“

„A tako“, reče gospodin Sing. „Vi dobro govorite španski. Recite mu da nam se docnije pridruži.“

Dadoh palcem znak Frenkiju. On se diže i ode do šanka.

„Vi ne govorite španski?“ upitah ga.

„O, da“, odvrati gospodin Sing. „A sad, šta vas je nagnalo da prihvatite ...“

34

„Nemam ni prebijene pare.“

„A, tako“, reče gospodin Sing. „Je li čamac ne-šlo dužan? Može li biti uzapćen?“

„Ne.“

„Dobro“, reče gospodin Sing. „Koliko mojih ne-Mečnih zemljaka može da primi vaš čamac?“

„Mislite da vozi?“

„Da, to.“

„Dokle?“

„Jedan dan vožnje.“

„Ne znam“, rekoh. „Može da primi dvanaestinu nko nemaju prtljaga.“

„Neće imati prtljaga.“

„Kuda hoćete da ih prevezete?“

„To ostavljam vama“, reče gospodin Sing.

„Mislim, gde ću ih iskrcati?“

„Ukicaćete ih za Tortugu, gde treba da ih priliv, ili jedna trabakula.“

„Slušajte“, rekoh ja. „Na Tortugi kod Logerhed I i*|w postoji svclioiik sa radio stanicom koja radi u uhu pravca.“

„luko je“, reče gospodin Sing. „Bilo bi sigurno vrlo glupo Iskn .ih tli lamo.“

„fit< umln'f“

uHekno fcMin ili (Vic ili vi ukricali za Tortugu. To Jf HM njihovom puuu.“

„UM“, rekoh.

„Tiku «<"elc< dl i.mio |'.<le budete smatrali da je !W.|lin|i<.“

„IloiV II (rnh.iluhi doći u Tortugu po njih?“

„Nm'HViio da MITI-“, reče gospodin Sing. „Kako Me filii pi.“

„Koliko dajete /a svakog od njih?"

35

„Pedeset dolara", reče gospodin Sing.

„Neću."

„A sedamdeset pet?"

„Koliko vi dobijate od glave?"

„A, to nema veze. Vidite, ta stvar je vrlo zamršena i ima puno teškoća. Nije sve u tome."

„Da", reko ja. „A zar ja ne treba da budem plaćen za ono što se od mene traži. Je li?"

„Potpuno vas razumem", reče gospodin Sing. „Da kažemo sto dolara za svakog?"

„Slušajte", reko ja. „Znate li koliko će me držati u zatvoru ako me uhvate?"

„Deset godina", reče gospodin Sing. „Bar deset godina. Ali nema razloga da vas zatvore, dragi rnoj kapetane. Izlazete se samo jednoj opasnosti — kad budete utovarivali svoje putnike. Sve drugo zavisi od vas."

„A ako vam opet padnu na vrat?"

„To je prosto. Ja ću vas pred njima optužiti da ste me izdali. Vratiću jedan deo novca i opet ću ih ukrcati na neki brod. Oni, razume se, shvataju da je ovo težak put."

„A ja?"

„Biće verovatno potrebno da obavestim konzulat."

„Razumem."

„Hiljadu dvesta dolara, kapetane, nije sada za odbacivanje."

„Kad ću dobiti novac?"

„Dve stotine kad pristanete, a hiljadu kad ih ukrcate."

„Pretpostavimo da pobegnem sa dve stotine?"

36

„Ta, naravno, ne bih mogao ništa da učinim", osnichnu se on. „Ali znam, kapetane, da vi nećete učiniti tako nešto."

„Imate li kod sebe dve stotine?"

„Naravno."

„Metnite ih ispod tanjira." On to učini.

„U redu", reko ja. „Ujutru ću izaći iz prista-nišla, a uveče su isploviti na pučinu. A sad, gde C'ciuo ih ukrcati?"

„Kako bi bilo kod Bakurana?"

„U redu. Jeste li ugovorili s njima?"

„Naravno."

„Sad, što se tiče ukrcavanja", reko mu. „Upa-lleele dve svetiljke, jednu iznad druge, tamo gde horo le. Ja ću prići kad ih vidim. Vi ćete doći u čamcu i nkrcaćete ih iz čamca. Doći ćete lično i doneti novac. Neću primiti na svoj čamac nijednog dok ne dobijem novac."

„Ne", reče on. „Pola kad počne ukrcavanje, a osi a lak kad se završi."

„U redu", pristadoh. „To je pravo."

„Dakle, sporazumeli smo se?"

„Mislim da jesmo", odvratih. „Neće biti ni prtljaga ni oružja. Ni pušaka, ni noževa, ni brijača; ni-151u. To moram da znam."

„Kapetane", reče gospodin Sing. „Zar nemate povcienja u mene? Zar ne vidite da su naši interesi Išli?"

„Vi ćete proveriti?"

„Molim vas, nemojte da mi pravite neprilike", reče on. „Zar ne vidite kako se naši interesi poklapaju?"

37

„U redu", kazah mu. „U koje ćete vreme **biti** tamo?"

„Pre ponoći."

„Dobro", rekoh. „Mislim da je to sve."

„Kako hoćete novac?"

„U stotinarkama će biti sasvim dobro."

Ustao sam i posmatrao ga dok je odlazio. Fren-ki mu se osmehnu kad je prošao pored njega. Gospodin Sing ga i ne pogleda. Bio je zbilja vrlo ugladen Kinez. Prokleti Kinez.

Frenki pride stolu. „Dakle?" zapita.

„Otkud znaš gospodina Singa?"

„On prevozi Kineze", reče Frenki. „Veliki posao."

„Otkad ga znaš?"

„Ovde je oko dve godine", reče Frenki. „Jedan drugi prevezio ih pre njega. Neko ubio njega."

„I gospodina Singa će neko ubiti."

„Naravno", reče Frenki. „Zašto ne? Vrlo veliki posao."

„Proklet posao", dodadoh.

„Veliki posao", ponovi Frenki. „Ukrcani Kinezi nikad se ne vraćaju. Drugi Kinezi pišu pisma i kažu sve lepo."

„Divno", rekoh ja.

„Ova vrsta Kineza ne zna da piše. Samo bogati Kinezi umeju da pišu. Ne jedu ništa. Žive od pi-rinča. Sto hiljada Kineza ovde. Samo tri Kineski-nje.

„Zašto?"

„Vlada ne pušta."

„Paklene prilike", rekoh.

„Ti praviš posao s njim?"

38

„Možda."

„Dobar posao", reče Frenki. „Bolji od politike. Mnogo para. Mnogo veliki posao."

„Hoćeš flašu piva?" zapitali ga.

„Ne brineš više?"

„Ne, do đavola", odgovorili. „Mnogo veliki posao. Veoma sam ti zahvalan."

„Dobro", reče Frenki i potapša me po ramenu. Raduje me više nego išta. Sve što želim da si srećan. Kinezi dobar posao, je li?"

„Divan."

„Raduje me", reče Frenki. Bio je gotov da za-plače od zadovoljstva što je sve u redu, te ga ja potapšah po leđima. Prokleti Frenki.

Čim sam sutradan ustao, našao sam lučkog kapelana i rekao mu da nam izda dozvolu. Tražio je spisak posade, a ja sam mu kazao da neće biti nikoga.

„Sami ćete ploviti, kapetane?"

„Tako je."

„Šta je bilo s vašim pomoćnikom?"

„Opio se", odgovorili mu.

„Vrlo je opasno ići sam."

„Samo devedeset milja", rekoh. „Zar mislite da ji' bolje ako imam pijanduru u čamcu?"

Odvezao sam čamac do doka kompanije „Stanci, ml oil" na drugom kraju pristaništa i napunio oki rezervoara. Kad se napune, moglo je da stane ■.koro dve stotine galona. Bilo mi je teško da kupu-l< ni galon po dvadeset osam centi, ali nisam znao pir sve možemo dospeti.

Otkad sam se video sa Kinezom, i uzeo novac, u i učio me taj posao. Mislim da ćele noći nisam za-

spao. Vratio sam čamac u dok San Francisko, a tu me je čekao Edi.

„Hej, Hari“, viknu on i mahnu rukom. Dobacih mu uže sa krme i on priveza čamac, a onda skoči u njega, još više izdužen, plačan i pijaniji nego ikad. Ništa mu ne reko.

„Hari, šta misliš o onome Džonsonu koji je ovako odmaglio?“ zapita me. „Šta znaš o tome?“

„Hajde odavde“, reko mu. „Ne mogu da te gledam.“

„Burazeru, zar nisam i ja ljut zbog toga koliko i ti?“

„Čisti se sa čamca“, reko mu.

On se smesti u stolicu i ispruži noge. „Čujem da danas polazimo“, reče. „Pa, mislim da ne vredi zadržavati se.“

„Ti ne ideš.“

„U čemu je stvar, Hari? Nema smisla da se svađaš sa mnom.“

„Nema? Nosi se odavde.“

„O, lakše.“

Ja ga ošamarih, a on se diže i pope na dok.

„Ja tebi, Hari, ne bih učinio tako nešto“, reče on.

„Bogami, i ne bi“, kazah mu. „Neću da te vodim. To je sve.“

„Pa dobro, zašto si me udario?“

„Da to utuviš.“

„Šta bi hteo da radim? Da ostanem ovde i gladujem?“

„Neka te đavo nosi, gladuj“, reko. „Možeš se vratiti skelom. Možeš da zaradiš za povratak.“

„Ne ponašaš se pošteno prema meni“, reče on.

40

„Prema kome si se ti, pijanico, ikad pošteno ponašao?“ reko mu. „Podvalio bi rođenoj majci.“

I to je bilo tačno. Ali mi je bilo krivo što sam i-a udario. Znao kako se osećate kad udarite pijanicu. Ali tako su sad stvari stajale, nisam ga morao povesti čak i da sam to želeo.

On krenu niz dok izgledajući duži nego dan bez doručka. Zatim se okrete i vrati.

„Hari, da mi pozajmiš dva-tri dolara?“

Dadoh mu jednu od Kinezovih novčanica od pet dolara.

„Uvek sam znao da si drugar. Hari, zašto me ne povedeš?“

„Baksuz si.“

„Proći će te to“, reče on. „Ne mari, družo. Još će ti biti milo da me vidiš.“

Sad kad je dobio novac, otišao je mnogo brže, rili kažem vam da mi je bilo muka i da ga gledam. Koračao je baš kao da su mu zglobovi izvrnuti.

Otišao sam do „Bisera“ i sastao se s lučkim kapetanom. On mi je dao isprave, a ja sam mu platio piće. Zatim sam ručao i Frenki je došao.

„Jedan mi dade ovo za tebe“, reče on i pruži mi nešto valjkastog oblika, uvijeno u hartiju i vezano komadom crvenog kanapa. Kad sam odvio, izgledalo je kao neka fotografija; odmotah je misleći da je slika čamca koju je snimio neko sa doka.

U redu. Bila je to slika glave i grudi nekog mrtvog crnca sa grkljanom prerezanom od uva do uva, i onda pažljivo ušivenim, i kartonom na grudima na kome je pisalo na španskom: „Ovako postupamo sa lenguas largas.“

„Ko ti je ovo dao?“ zapitah Frenki ja.

41

On pokaza jednog dečka, Španca, koji radi na dokovima i družo se mnogo sa Koncima. Dečko je stajao pored šanka za jelo.

„Reci mu da dođe ovamo.“

Dečko dođe. On reče da su mu to dala dva mladića oko jedanaest sati. Pitali su ga da li me poznaje, a on je kazao: da. Zatim je predao Frenkiju da meni da. Dali su mu dolar da se poštara do dobijem. Bili su dobro obučeni, dodade on.

„Politika“, reče Frenki.

„O, da", kazah.

„Misle da si ti javio policiji o razgovoru sa onim mladićima ovde onog jutra."

„Da, da."

„Gadna politika", reče Frenki. „Dobra stvar što ideš."

„Jesu li mi išta poručili?" zapitali dečka.

„Nisu", odgovori on. „Rekli su samo da vam to predam."

„Sad ću da krenem", rekoš Frenkiju.

„Gadna politika", reče Frenki. „Vrlo gadna politika."

Skupih sve hartije koje mi je lučki kapetan dao. Platih račun i izađoh iz kafane, pređoh preko trga i kroz kapiju; laknulo mi je kad sam prošao pored slagališta i izašao na dok. Oni momci su me dobro uplašili. Bili su toliko glupi da pomisle da sam prijavio njihove drugove. Oni mladići su kao Pančo. Kad se preplaše, oni se uzbude, a kad se uzbude, hoće da ubijaju.

Skočih u čamac i upalih motor. Frenki je stajao na doku posmatrajući. Osmehivao se onim smešnim osmehom gluvih. Ja se vratih do njega.

42

„Slušaj", rekoš mu. „Nemoj da se upetljaš u nešto zbog ovoga."

Nije mogao da me čuje. Viknuh mu.

„Ja dobra politika", reče Frenki i odveza čamac.

Mahnuo sam Frenkiju, koji je bacio uže u čamac, i pošao punom brzinom iz pristaništa, kroz kanal. Jedan britanski teretnjak je izlazio i ja sam projurio pored njega i prestigao ga. Bio je pretovaren šećerom, a svi gvozdeni delovi bili su zardali. Jedan mornar u staroj plavoj majici posmatrao me odozgo sa krme dok sam prolazio. Izašao sam iz pristaništa, prešao Moro i uzeo pravac prema Ki Uestu, na sever. Ostavio sam upravljač i otišao na-pred da namotam uže za vezivanje čamca, a onda se vratio i držao pravac tako da je Havana u početku bila iza krme, a onda kad su se pojavile planine nije se više videla.

Ubrzo sam izgubio iz vida Moro, a zatim hotel „Nacional" i najzad sam mogao videti samo kupolu Kapitola. Za razliku od poslednjeg dana kad smo ribarili, nije bila jaka struja, a duvao je samo laki povetarac. Video sam nekoliko jedrilica koje su plovile prema Havani, a pošto su dolazile sa zapada, znao sam da je struja slaba.

Okrenuh prekidač i ugasioh motor. Nije imalo nikakvog smisla da rasipam benzin. Pustiću da me

44

nosi struja. Kad se smrkne, uvek ću moći da pronađeni svetionik Moroa, ili, ako me struja odnese suviše daleko, svetionik Kodžimara, i da se vratim na-liag i pođem ka Bakuranu. Po tome kako je struja i/gledala, izračunao sam da će me do mraka zaneti dvanaest milja prema Bakuranu i da ću videti svetionik Barakoe.

Ugasio sam motor i ispeo se napred da pogledam unaokolo. Video sam samo dve jedrilice na zapadu, koje su se vraćale, i iza sebe kupolu Kapitola koja se belila na morskoj obali. Na struji je bilo ne-šlo morske trave i nekoliko ptica koje su lovile ribu, ali ne mnogo. Sedeo sam izvesno vreme tako na vrhu kućice i posmatrao, ali jedine ribe koje sam video bile su one male mrke koje se obično vrte oko morske trave. Brajko moj, nedaj nikome da ti kaže da nema mnogo vode između Havane i Ki Uesta. Prešao sam taj put s kraja na kraj.

Malo docnije sam opet sišao u udubljenje ispred kabine i tu našao Edija.

„Šta je? Šta je sa motorom~""

„Pokvario se."

„Zašto nisi digao kapak?"

„0, do sto đavola!" uzviknuli.

Znate li šta je on uradio? Opet se vratio, podigao poklopac na prednjem otvoru, sišao u kabinu i zaspao. Pored sebe je imao dve flaše. Ušao je u prvi podrum koji je video, kupio piće i došao na brod. Kad sam upalio motor, probudio se i ponovo zaspao. A kad sam ga ugasio napolju u zalivu i čamac počeo da se ljulja na talasima, to ga je probudilo.

„Znao sam, Hari, da ćeš me povesti", reče mi.

45

„U pakao ću te povesti", rekoj ja. „Nisi ni na spisku posade. Baš bih te sad bacio u more."

„Ti si, Hari, stara šaljivčina", reče on. „Mi, Konci, moramo se držati jedan uz drugog kad smo u nevolji."

„Ti", rekoj ja. „I taj tvoj jezik. Ko da ti veruje da ćeš držati jezik za zube kad se našljemaš?"

„Ja sam dobar momak, Hari. Isprobaj me pa ćeš videti kako sam dobar."

„Daj mi te dve flaše", kazah mu. „Mislio sam na nešto drugo."

On ih iznese i ja nagnuh iz one otvorene, pa ih ostavih pored upravljača. Stajao je pored mene, a ja sam ga posmatrao. Žalio sam i njega i ono što sam znao da moram da učinim. Do đavola, znao sam ga kad je bio valjan čovek.

„Šta je sa čamcem, Hari?"

„U redu je."

„Pa šta je onda? Zašto me tako gledaš?"

„Burazeru", rekoj mu i bi mi ga žao. „U velikoj si nevolji."

„Šta to znači, Hari?"

„Još ne znam", odgovorih. „Nisam još sve smislio."

Sedeli smo još malo; nisam bio raspoložen da razgovaram s njim. Teško mi je bilo da govorim, kad sam znao šta moram da učinim. Potom siđoh i uzeh magacinku i vinčesterku 30-30 koje sam uvek držao dole u kabini i okačih ih u njihovim futrolama na vrh kućice, gde smo obično držali štapove za pecanje, baš iznad upravljača, tako da ih mogu dohvatiti. Držim ih u onim futrolama od šišane jagnjeće

46

kože u kojima je s unutrašnje strane runo natopljeno uljem, koje ih potpuno obmotava. To je jedini način da ih držite u čamcu, a da ne zarđaju.

Otkao sam pušku i isprobao je nekoliko puta, a zatim je napunio i stavio šaržer. Metnuo sam jedan metak u cev vinčesterke i napunio magacin. Izvadio sam ispod dušeka smit i ueston revolver 38 koji sam upotrebljavao kad sam služio u policiji u Majamiju, očistio i namazao ga uljem, napunio i zadenuo ga za pojas.

„Šta je?" zapita Edi. „Šta to radiš, do vraga?"

„Nije ništa", odgovorih mu.

„Za šta su te proklete puške?"

„Uvek ih nosim na čamcu", odvratih. „Da gađam ptice koje napadaju na mamac ili da pucam ii aj kule ili kad plovim oko ostrva."

„U čemu je stvar, do đavola?" zapita Edi. „U čemu je stvar?"

„Nije ništa", odvratih. Sedeo sam tako, dok mi je- si ari revolver udarao o nogu kad bi se čamac zaljuljao, i posmatrao ga. Mislio sam, nema smisla da lo uradim sada. Biće mi potreban.

„Imaćemo jedan mali posao", rekoh ja. „Kod Itakurana. Reći ću ti šta da radiš kad bude trebalo."

Nisam hteo da mu kažem mnogo ranije, jer bi počeo da se brine i toliko bi se uplašio da ne bi bio iii od kakve koristi.

„Ne bi mogao naći nikog boljeg od mene, Ha-ri", reče on. „Ja sam čovek za tebe. Biću s tobom ma šta radio."

Pogledah ga, onako visokog, turobnog i slabog i ne rekoh ništa.

47
1

„Slušaj, Hari. Daj mi malo da popijem", zamoli me on. „Koliko da se ne bih plašio."

Dao sam mu. Sedeli smo čekajući da se smrkne. Zalazak sunca je bio divan i duvao je lak pove-tarac. Kad je sunce skoro sasvim zašlo, upalio sam motor i polako krenuo prema obali.

4.

Ležali smo jednu milju od obale, u mraku. Kad Je sunce zašlo, struja je postala brža i zapazio sam kako nas zanosi ka obali. Mogao sam videti svetlo i k iz Moroa tamo na zapadu i odsjaj Havane, dok su svetlosti prema nama bile Rinkon i Barakoa. Vozio sam uz struju dok nismo prešli Bakuranu i došli skoro do Kodžimara. Onda sam pustio da nas nosi struja. Bio je potpun mrak, ali sam lako mo- t »ao da odredim gde smo. Ugasio sam sve svetiljke.

„Hari, šta će to biti?“ zapita me Edi. Opet je počeo da se boji.

„Šta misliš?“

„Ne znam“, odgovori on. „Zabrinuo si me.“ Samo što nije drhtao od straha, a kad mi se približio, dahtao je kao mišar.

„Koliko je sali?“

„Tdem dole da vidim“, odvrati on. Vratila se Kore i reče da je devet i po.

„Jesi li gladan?“ zapitah ga.

„Nisam“, odgovori. „Znaš li da ne bih mogao tla jedem.“

„Dobro“, rekoh mu. „Možeš da popiješ jednu.“

49

Kad je popio, zapitah ga kako se oseća. On odgovori da je odlično.

„Daću ti da piješ opet malo docnije“, kazah mu. „Znam da nemaš cojones dok se ne napiješ ruma — a u čamcu nema mnogo pića. Zato je bolje da piješ pomalo.“

„Reci mi u čemu je stvar“, zamoli Edi.

„Slušaj“, odvratih, govoreći mu u mraku. „Idemo do Bakurana i ukrcaćemo dvanaest Kineza. Sešćeš kod upravljača kad ti budem kazao i radi-ćeš ono što ti budem naredio. Uzećemo u čamac dvanaest Kineza i zaključaćemo ih dole u prednjem delu. Idi sad tamo i pričvrsti sa spoljne strane poklopac na otvoru.“

On ode, a ja sam mu video senku u pomrčini. Kad se vratio, reče: „Hari, hoćeš li sad da mi daš koji gutljaj?“

„Neću“, odgovorih. „Hoću da ti piće da hrabrosti. Neću da mi smeta.“

„Dobar sam ja momak, Hari. Videćeš.“

„Ti si pijandura“, rekoh mu. „Slušaj. Jedan Kinez će dovesti onih dvanaest. On će mi dati nešto novaca čim dođe. Kad se svi ukrcaju, daće mi još novaca. Kad vidiš da mi po drugi put pruža novac, upali motor, odbi čamac i kreni ka pučini. Ne obziri se nimalo na ono što se događa. Vozi na pučinu, ma šta se dešavalo. Jesi li razumeo?“

„Jesam.“

„Ako neki Kinez pokuša da se izvuče iz kabine ili kroz otvor na palubi, kad budemo izašli napolje i odmakli malo, uzmi magacinku i pucaj u njega čim se pojavi. Znaš li da rukuješ magacinkom?“

„Ne. Ali možeš da mi pokažeš.“

50

„Nikad nećeš upamtiti. Znaš li da rukuješ vin-»Vslirkom?“

„Samo povučem obarač i pucam.“

„Tako je“, rekoh ja. „Samo nemoj da probiješ k o r i l o broda.“

„Dobro bi bilo da mi daš da nagnem još jednom“, ivče Edi.

„Il redu. Daću ti malo.“

Dao sam mu da dobro popije. Znao sam da ga »ml io neće opiti, kad se sipa u sav taj strah. Ali nvttki i 'i i i l j a j će delovati jedno kratko vreme. Pošto je olpio, luli reče baš kao da se raduje: „Dakle, vo-"/iiVnio Kineze. IZlo, bogami, uvek sam govorio da r'ii vo/ili Kineze, ako ostanem bez marjaša.“

„Ali nikad ranije nisi ostajao bez marjaša, l'." n'koli III«I. Bio je vrlo zabavan.

Dao .-. am 11 a i još tri puta da pije do deset i po, kuko luli mu održao duh. Zanimalo me da ga po-m n a i i a i n i iako nisam mislio o sebi. Nisam računao im ovo i i k n n j c . Imao sam numeru da krenem kad piilm unuk, Izudnn napolje, toliko da ne bih bio im *■ v< 11■ ■ ->tJ, 1 podnu u/, obalu ka Kodžimararu.

N > pr# jt'lfiiiMcst sali iii'lnlah dvc svetiljke lm li(i> > 4num meslu, SmVk.io sam malo, a onda kiriHiu Itintiliu. HitKiiinnntt jr jednu uvala gde je nekud |u>iliijtti) vullkl dok '« uiovai peska. Tu utiče (• dtm nirtltt ruku kud kiše provale branu na ušću. dupini vPIIOV! iirticsti zimi pc.ak i zalvore ga. Nekud uti IMIIII) udln/.llc trabakule i i/, reke tovarile gu-itvu,' u po>i|o|no je i grad. Ali y;,\ K' uragan uništio I '.iid.-i IH um nisla -.i-iu jedne kuće koju su neki Ga-

' »IU4Vrt — vi'sla tropskoj; voća.

51

legosi sagradili od koliba porušenih posle uragana i koja im služi kao sklonište kad nedeljom prave izlete iz Havane. Ima još jedna kuća u kojoj stanuje lučki kapetan, ali je daleko od obale.

Svako takvo mesto duž obale ima lučkog kapetana, ali ja sam zaključio da će Kinez morati da se posluži svojim čamcem i da stvar udesi s njim. Dok smo prilazili, osetio sam miris morskih algi i onaj prijatni dah cestara koji dolazi s kopna.

„Hajde napred", rekoh Ediju.

„S te strane ne možeš ni usta da udariš, reče on. „Kada ulaziš, stena je s druge strane." Kao što vidite nekad je bio dobar mornar.

„Pazi na čamac", rekoh i dovezoh ga do mesta gde sam znao da će nas videti. Pošto nije bilo talasa, mogli su da čuju motor. Nisam hteo da čekam, pa pošto nisam znao da li su nas videli ili ne, upalili pozicione svetiljke, zelenu i crvenu, i odmah ugasih. Zatim okrenuh čamac, izvedoh ga napolje i tu zaustavih dok je motor brektao. Dizala se prilična plima.

„Dođi ovamo", rekoh Ediju i dadoh mu da dobro povuče.

„Da li ga najpre zapneš palcem?" prošapta mi on. Sad je sedeo kod upravljača, a ja sam dohvatio obe futrole i otvorio ih, izvukavši kundake za oko šest palaca.

„Tako."

„Ho, ho, brajko", reče on.

Bilo je zaista čudesno kako je piće brzo uticalo na njega.

Čekali smo tu i kroz cestar video sam svetio u kući lučkog kapetana. Video sam kako su se dve

52

.svt-l il.jkc na ugovorenom mestu spustile, a jedna oil iijili je krenula. Drugu su sigurno ugasili.

/atim, malo docnije, ugledah čamac, u kome je neko veslao jednim veslom, gde izlazi iz uvale i pri-bli/uje nam se. To sam pogodio po tome kako se veslač klatio napred i natrag. Znao sam da ima veliko veslo. Bio sam prilično zadovoljan. Ako veslu ju jednim veslom, to znači da je u čamcu jedan čovek.

Poravnaše se s nama.

„Dobro večer, kapetane", reče gospodin Sing.

„I Vidite s krme i okrenite nam bok", rekoh mu.

On reče nešto dečku koji je veslao, ali ovaj nije niof.ao da vesla unazad, te im ja odgurnuti pramac I/a našeg motornjaka. U čamcu je bilo osam ljudi. Sesl Kineza, gospodin Sing i dečko koji je veslao. Dok sam ga gurao, unazad, očekivao sam da me nešlo udari po glavi, ali se ništa ne dogodi. Ispravili se i pustih gospodin Singa da se uhvati za kimu.

„Ija vidimo kako to izgleda", rekoh.

On mi pruži svežanj, a ja ga odnesoh do Edija koji je bio za upravljačem i upalih svetlost na buso-11. Pažljivo sam ga pregledao. Novčanice su izgle-dnle ispravne; ugasih. Edi je drhta.

„Nakvasi malo grlo", dobacih mu. Videh kako dolivali bocu i nagnu.

Vratili se na krmu.

„U redu“, reko. „Neka dođu ta šestorica.“

(io.-.potlin Sing i Kubanac koji je veslao imali »u n u i IM- cl a drže svoj čamac da ne udara u naš, muda su talasi bili mali. Čuo sam gospodina Singa

53

kada je rekao nešto na kineskom i svi Kinezi u čamcu počehše da se penju na krmu.

„Jedan po jedan“, reko.

On opet reče nešto, a zatim se šest Kineza jedan po jedan popeše na krmu. Bilo ih je svakojakih.

„Vodi ih napred“, reko Ediju.

„Ovuda, gospodo“, reče Edi. Tako mi boga, dobro je popio.

„Zaključaj kabinu“, reko mu, kad su svi ušli.

„Razumem, gospodine“, reče Edi.

„Doći ću opet sa ostalima“, reče gospodin Sing.

„U redu“, kazah mu.

Odgurnuh njihov čamac, a dečko otpoče da vesla.

„Slušaj“, reko Ediju. „Skloni tu flašu. Sad si dovoljno hrabar.“

„U redu, gazda“, reče Edi.

„Šta je tebi?“

„Ovo mi se dopada“, reče Edi. „Kažeš da samo palcem povučem sebi?“

„Vašljiva pijanico“, reko mu. „Daj da nag-nem iz te boce.“

„Otišlo“, reče Edi. „Žao mi je, gazda.“

„Slušaj. Ono što sad treba da uradiš, to je da motriš kad mi bude davao novac i da kreneš.“

„U redu, gazda“, reče Edi.

Pružio sam ruku, dohvatio drugu bocu i izvadio zapušač. Dobro sam otpio i vratio se na krmu, zapušivši dobro flašu i ostavivši je iza dva opletena balona puna vode.

„Evo gospodin Singa“, reko Ediju.

„Da, gospodine“, odvrati Edi.

54

Prišao nam je iza krme i ja sam ih pustio da sr- prihvate uz nas. Gospodin Sing se držao za va-l|ak koji je stajao preko zadnjeg dela broda i pomoću koga smo izvlačili veliku ribu na palubu.

„Neka dođu na brod“, reko. „Jedan po jedan.“

Još šest raznovrsnih Kineza popeše se na brod p i r k o krme.

„Olvor i vodi ih napred“, kazah Ediju.

„Ra/umem, gospodine“, odgovori Edi.

„Zaključaj kabinu.“

„Kazumem.“

Vidi'h kako stade pored upravljača.

„U redu, gospodine Sing“, reko. „Da vidimo osluak.“

On zavore ruku u džep, izvadi novac i pruži ga. Jn pi idoli da ga uzmem i ščepah mu ruku u kojoj je drza IV;IC, a kad je došao bliže na krmu šče-

JIMII J?II /a i'.iišu drugom rukom. Osetih da se brod kifér, u /.aliiu juii punom brzinom, kad se odbio; ittiMo umu pune ruke posla sa gospodinom Singom. VltU'o SHIII Kiibiii a kako stoji na krmu čamca i drži VP*1", dok SMIO se mi odmicali od njega uz sve kopu itti jr> l (ilhiHiijc i'ospodiiia Singa. On se koprcao) olliiiiio uni'P m<yi> Kakav dellin na os tvarna.

tdkl'Mtim MIII mu ruku i/a leda i svom snagom |Utl|».iiuui, tili nam /t> mivISr zavrmo, jer sam osetio it> MP« Ui*nllln, Kud PM< lo dogodilo, on nekako sme-fttMi KulUfft, podt* fin]>rt*(l, i dok sam ga držao za pnat, iigil/i' im* /,« inmt*. Kad sam oselio da se ruka ii.nSIIIn, pustilo NJUH Je; nije mi više bila korisna i ja (rt Rri'ptdi zn gušu obema rukama i, brajko moj, IH) [.'■'»•'Potliii Sin}; se koprcao baš kao riba, mlataraju« i opušlenoni rukom. Ali ja ga povukoh, spustih

na kolena i pritisnuh grlo sa oba palca toliko dok nije kvrcnulo. Nemojte misliti da ne možete čuti kad kvrcne.

Jedan trenutak sam ga držao čvrsto, a onda ga ispružio preko krme. Ležao je na leđima mimo, u svom lepom odelu, dok su mu noge visile u udub-ljenju pred kabinom, i tako sam ga ostavio.

Pokupio sam novac sa poda, odneo gore, upaliv-ši svetlost kod busole, izbrojao ga. Onda sam uzeo upravljač i rekao Ediju da ispod krme potraži komad gvožđa koji sam obično upotrebljavao umesto sidra kad god smo lovili ribu na stenovitom dnu, jer sam se bojao da ga ne izgubim.

„Ne mogu ništa da nađem“, reče on. Bojao se da ostane pored gospodina Singa.

„Uzmi upravljač“, rekoh mu. „Vozi prema pu-cim.“

Dole se čulo neko komešanje, ali me oni nisu plašili.

Našao sam dva-tri komada koja sam tražio, gvožđe sa starog doka za ugalj u Tortugi, uzeo žice i pričvrstio za noge gospodina Singa. Zatim, kad smo se udaljili oko dve milje od obale, bacio sam ga u vodu. Glatko je skliznuo niz valjak. Nisam mu ni pogledao u džepove. Nisam bio raspoložen da gubim vreme s njim.

Krvario je malo iz nosa i usta na zadnjem de-lu broda, pa sam zahvatio kofom vodu — a pri tom zamalo nisam pao iz čamca zbog brzine kojom smo išli, — i dobro sve izribao četkom koju sam našao ispod krme.

„Uspori“, rekoh Ediju.

„Šta ćeš, ako ispliva na površinu?“ zapita Edi.

56

„Bacio sam ga u dubinu od oko sedam stotina hvati“,¹ rekoh. „On će sići sve do dna. To je, brajko, dug put. Neće isplivati na površinu dok ga gasovi ne izbace, a za sve to vreme nosiće ga struja i grickati ribe. Do đavola“, rekoh. „Ne moraš da se brineš za gospodina Singa.“

„Šla si imao protiv njega?“ zapita me Edi.

„Ništa“, odgovorih. „Nikad ni s kim nisam tako li. iKo svršio posao. To mi je sve vreme bilo sum-
11 | 1 VO.“

„Zašto si ga ubio?“

„Da ne bih ubio dvanaest drugih Kineza“, odgovorili mu.

„Mari“, reče on. „Moraš mi dati da popijem IH.ilo, jer oscćam kako me hvata. Bilo mi je muka K.ul sam video kako mu visi glava.“

Dadoli mu.

„Sia ćeš sa Kinezima?“ zapita Edi.

„Ilt e o bih da ih što pre izbacim“, odgovorih inu. „I're nej'.o šio usmrde kabinu.“

„(ide* ics ih i skrcati?“

„Oilvršivmo ili pravo na dugu plažu“, kazah mu.

„D« imd vo/.lni lamo?“

„DННННННН“, rekoh, „Vozi polako.“

Ulll feiiiu polako pored K'vk'iia do mesta oda-Jtlf» »Hin nnig-uo vldi'll pe»nk kako se svclluca. Preko Hieheiiit lm« mnogo vode, a unutra je svuda pelCitmi dnu koje ne postepeno prnje ka obali.

„Hajde uttpied l i/ineri duliinu.“

Meilo |c inolkoiii i davao ini znakove njome. V IHIII HC I mahnuo im da stanem. Otišao sam na rinln |i deo hi oda.

¹ 11 val — oko 2 metni.

„Ima oko pet stopa.“

„Moramo baciti lenger“, rekoh. „Ako se dogodi nešto i ne budemo imali vremena da ga izvučemo, možemo ga odseći i odbiti se.“

Edi je puštao konopac i, kad najzad nije više vukao, on ga zaveza. Motornjak se okrete krmom prema

obali.

„Znaš, dno je peščano”, rekoh.

„Koliko vode ima kod krme?”

„Ne više od pet stopa.”

„Uzmi pušku”, rekoh. „I budi na oprezu.”

„Daj mi da popijem malo”, reče on. Bio je strašno uzbuđen.

Dadoh mu da povuče i uzeh magacinku. Otključah vrata na kabini, otvorih ih i rekoh: „Hajde napolje.”

Ništa se ne dogodi.

Zatim jedan Kinez promoli glavu, vide Edija kako stoji s puškom i šmugnu natrag.

„Hajde napolje. Niko vam neće ništa”, rekoh.

Nije vredelo. Samo mnogo Zagora na kineskom.

„Hajde napolje, vi!” viknu Edi. Znao sam da je flaša kod njega.

„Ostavi tu flašu”, naredih mu, „ili ćeš odleteti s broda.”

„Hajde napolje”, rekoh im ja, „ili ću pucati u vas.”

Video sam jednog kako viri kroz vrata, očigledno je video obalu, jer je počeo da brblja. „Hajde”, rekoh.

„Inače ću pucati.” Oni izadoše.

58

Kažem vam da bi čovek trebalo da bude užasno rđav da bi mogao da pokolje ovakvu gomilu Kine/a, a kladim se da bi tu bilo i prilično muke — da ne govorimo o prljavštini.

Oni izadoše prestravljeni, niko od njih nije imao oružja, a bilo ih je dvanaest. Sišao sam natraške do krme, držeći magacinku. „Skačite”, naredih im. „Voda vam neće biti preko glave.”

Niko se ne mače.

„Skačite!”

Niko se ne mače.

„Skačite, pogani žuti probisveti”, reče Edi.

„Umukni pijanico”, doviknuh mu.

„Ne plivati”, reče jedan Kinez.

„Nije potrebno plivati”, rekoh. „Nije duboko.”

„Hajde skačite”, reče Edi.

„Dođi ovamo na krmu”, rekoh mu. „Uzmi pušku u jednu ruku, a motku za merenje u drugu i pokaži im koliko je duboko.”

On im pokaza izvukavši vlažnu motku.

„Ne potrebno plivati?” zapita me jedan.

„Ne.”

„Stvarno?”

„Da.”

„Gde mi?”

„Na Kubi.”

„Odvratna varalico”, reče jedan i prekorači u vodu držeći se neko vrerne za čamac, a zatim se pusti. Glava mu potonu. Ali se ubrzo izdiže, brada um je bila iznad vode. „Odvratna varalico”, reče on. „Prokleta varalico.”

Bio je besan i vrlo odvažan. Reče nešto na ki* neskomb i drugi počеше da skaču u vodu sa krme.

59

„U redu”, rekoh Ediju. „Diži sidro.” Dok smo plovili prema pučini, mesec je počeo da se pomalja. Mogli smo videti Kineze, čije su glave virile iz vode, kako koračaju ka obali, i presija-vanje peska i cestara iza njega.

Prošli smo pored grebena i ja sam se osvrnuo jedanput da pogledam obalu i planine koje su se

nazirale; zatim uzeo pravac prema Ki Uestu.

„Sad možeš da dremaš“, rekoše Ediju. „Ne, čekaj, idi dole, sve pootvaraj da izađe ovaj smrad i donesi mi jod.“

„Šta ti se desilo?“ zapita on kad ga je doneo. „Posekao sam prst.“ „Hoćeš li da ja krmanim?“ „Spavaj“, rekoše mu. „Probudiću te.“ On leže na ugrađenu klupu u udubljenju pred kabinom, iznad rezervoara sa benzinom, i ubrzo zaspa.

60

5.

Držao sam upravljač kolenom, raskopčao košulju i pogledao gde me je gospodin Sing ugrizao. Baš ine je dobro ugrizao; stavio sam jod, a zatim sam vozio pitajući se da li je Kinezov ujed otrovan, slušao sam kako brod lepo i glatko klizi i kako ga voda zapljuskuje i zaključio sam, do đavola, ne, taj ii jod nije otrovan. Čovek kao onaj gospodin Sing vciovatno pere zube dva tri puta dnevno. Prokleti l'ospodin Sing. On neosporno nije bio mnogo sposoban za poslove. Možda je i bio. Možda je prosto imao poverenja u mene. Pravo da vam kažem, nisam mogao da ga shvatim.

I, eto, da nema Edija sad bi svi bilo prosto. Zato što je pijanica, pričaće kad se našljema. Sedeo sam tako vozeći, posmatrao ga i mislio, do đavola, kad je već takav ne bi mu bilo ništa gore da je mrtav, a ja ću biti bez brige. Kad sam ga ugledao na brodu, resio sam da ga se otarasim, ali posle, kad je sve tako lepo ispalo, nisam imao srca. Po-smatrajući ga kako leži, dolazio sam u iskušenje. Onda sam pomislio da nema smisla da stvar kvarim nečim za šta ću se docnije kajati. Posle mi je palo na um da nije čak ni na spisku posade i da ću

61

morati da platim kaznu što sam ga dovezao; nisam znao šta da radim s njim.

Uostalom, imao sam dovoljno vremena da o tome razmislim; držao sam pravac i s vremena na vreme ispio bih koji gutljaj iz flaše koju je on do-neo. U njoj nije bilo mnogo, pa kada sam je ispraznio, otvorih jedinu koja mi je još ostala i, vere mi, dobro sam se osećao vozeći. A noć je bila baš prijatna za vožnju. Na kraju, ovo je ispalo sasvim zgodno putovanje, mada je više puta izgledalo vrlo gadno.

Kad je svanulo, Edi se probudio. Reče da se strašno oseća.

„Drži upravljač jedan čas“, rekoše mu. „Hoću da pogledam nešto.“

Otišao sam na krmu i pljusnuo malo vode po palubi. Ali ona je bila sasvim čista. Izribao sam pod četkom. Ispraznio sam puške i smestio ih dole. Ali sam zadržao revolver o pojasu. Dole je bilo sveže i lepo, kako se samo može poželeti, bez ikakvog zadaha. Samo je na jednu klupu procurilo malo vode kroz otvor na desnoj strani broda i zato sam zatvorio otvore. Nije bilo na svetu carinika koji bi sad ovde nanjušio Kineza.

Video sam putne isprave u mreži koja je visila ispod uramljene dozvole za vožnju, gde sam ih gurnuo kad sam došao na brod; izvadio sam ih da ih pregledam. Onda sam se popeo u udubijenje ispred kabine.

„Slušaj”, zapitah ja. „Kako si dospao na spisak?”

„Sreo sam lučkog kapetana kad je išao u konzulat i rekao mu da idem i ja.”

62

„Bog se brine za pijanice”, kazah mu, skidoh revolver i ostavih ga dole.

Skuvao sam malo kafe, i onda se popeo gore I uzeo upravljač.

„Ima kafe dole”, rekoh mu.

„Burazeru, kafa mi neće mnogo pomoći.” Morao sam ga žaliti. Odista je rđavo izgledao.

Oko devet sati ugledali smo svetionik Peščanog osi rva baš ispred nas. Već smo duže vremene gledali brodove-cisterne kako plove uz Golfsku struju.

„Stići ćemo za dva-tri sata”, rekoh mu. „Daću li četiri dolara dnevno kao da je Džonson platio.”

„Koliko ti je donela prošla noć?” zapita me on.

„Samo šest stotina”, kazah mu.

Ne znam da li mi je verovao.

„Zar ja neću dobiti jedan deo?”

„To je tvoj deo”, odgovorih mu. „Ako ikad zuc-1108 nešto o tome što sam ti sada rekao o prošloj noći, ja ću već doznati i svršiću s tobom.”

„Ti, Hari, znaš da nisam cinkaroš.”

„Pijanica si. Ali ma koliko se našljemao, ako ikad progovoriš o tome, dajem ti reč da ću te ubiti.”

„Ta sam dobar čovek”, reče on. „Nije lepo da lako razgovaraš sa mnom.”

„Niko te ne može toliko zauzdati da uvek budeš dobar čovek”, kazah mu. Ali se nisam više brinuo zbog njega, jer ko će mu verovati? Gospodin Sin;', se neće žaliti. Ni Kinezi to neće učiniti. Znao sni da neće ni dečko koji ih je dovezao. Neće lilcli da pravi sebi neprilike. Edi će možda ranije Ili d očni je reći nešto o tome, ali ko će verovati pijanici?

63

Ko bi mogao da dokaže nešto? Govorilo bi se, naravno, mnogo više, kad bi videli njegovo ime na spisku posade. To je bila sreća za mene. Mogao bih reći da je pao u vodu, ali bi se ispredale priče. Bila je to sreća i za Edija. Velika sreća, nema šta.

Tada samo stigli do ivice struje i voda više nije bila plava već svetla i zelenkasta. Na kopnu sam mogao videti direke na istočnim i zapadnim stena-ma, radioantene u Ki Uestu, hotel „La Konca” visoko iznad niskih kuća, i veliki dim tamo gde se pali đubre. Svetionik na keju Peščanog ostrva bio je sasvim blizu; video se hangar za čamce i mali dok pored svetionika. Znao sam da ćemo stići za četrdeset minuta i dobro sam se osećao što se vraćam, a imao sam i dosta para za leto.

„Edi, kako bi bilo da popijemo nešto?” rekoh mu.

„Ah, Hari”, odvrati on. „Uvek sam znao da si mi drugar.”

Te noći sam sedeo u svojoj sobi i, pušeći cigaru i pijuckajući viski s vodom, slušao na radiju Gresi Alen. Devojčice su bile otišle u bioskop, a ja sam se sedeći tako osećao dremljivo i prijatno. Neko je bio na kapiji, i Mari, moja žena, ustade sa svog mesta i ode da vidi ko je. Kad se vrati, reče: „Traži te ona pijanica Edi Maršal. Kaže da mora da te vidi.”

„Reci mu da se gubi dok ga nisam najurio”, rekoh joj.

Ona se vrati unutra i sede, a ja, gledajući kroz prozor, pored koga sam sedeo s ispruženim nogama, videh Edija kako odlazi osvetljenim putem sa nekim pijanim drugom koga je negde našao; klatili su se, a njihove senke su se klatile još više.

64

„Nesrećne pijanice”, reče Mari. „Žao mi je pijanica.”

„On je srećna pijanica.”

„Nema srećnih pijanica“, reče Mari. „Ti to, I Tari, dobro znaš.“
„Da“, rekoše. „Mislim da ih nema.“

DEO DRUGI

HARI MORGAN

(JESEN)

6.

Prešli su noću uz jak - 3tar koji je duvao sa Nverozapada. Dok se još videlo, spazio je neki hidocisternu koji je plovio niz Golfsku struju; bio K lako visok i beo pod sunčevim zracima u tom liludnom vazduhu da mu se učinio kao neka visoka /; rada na morskoj površini, pa je rekao crncu: „(■dc smo to, do đavola?“

Crnac je ustao da vidi.

„Nema takvog mesta s ove strane Majamija.“

„Znaš dobro da se ne vozimo u Majami“, reče on crncu.

„Kažem samo da nema takvih zgrada na ostr-v-i i na kod Floride.“

„Vozili smo u pravcu Peščanog ostrva.“

„Onda treba da ga vidimo. Peščano ostrvo ili sprudove pored američke obale.“

Zatim, malo docnije, vide da je to brod-cister-nn, a ne zgrada, a onda, posle nepunog sata, ugleda svt'lionik Peščanog ostrva, koje se dizalo uspravno i/, mora, visoko i mrko, tačno tamo gde je i trebalo da bude.

„Treba da si siguran kad voziš“, reče crncu.

69

„Siguran sam“, odvrati crnac. „Ali posle ovakvog putovanja nisam više ni u šta siguran.“

„Kako ti je noga?“

„Boli me neprestano.“

„Nije to ništa“, reče čovek. „Drži je čisto i uvijenu pa će sama da zaraste.“

Sad je vozio prema zapadu da bi se preko dana sklonio u senci šume mangrovog drveta pored Ženskog ostrva, gde ga niko neće videti i gde treba da mu dođe brod u susret.

„Biće ti sasvim dobro“, reče on crncu.

„Ne znam“, reče crnac. „Gadno me boli.“

„Previću te lepo kad stignemo tamo“, kaza mu on. „Nisi teško ranjen. Nemoj da brineš.“

„Ranjen sam“, reče on. „Nikada ranije nisam bio ranjen. Ma kako da sam ranjen, gadno je.“

„Samo si se uplašio.“

„Ne, gospodine. Ranjen sam. I mnogo me boli. Čelu noć mi je sevala noga!“

Crnac je i dalje tako gundao i nije mogao da se uzdrži a da ne skinе zavoj i ne pogleda.

„Ne diraj“, reče mu čovek koji je vozio. Crnac je ležao na podu u udubljenju pred kabinom, gde su bile gomile džakova u obliku šunki i u kojima je bio alkohol. Napravio je sebi mesto među njima da bi legao. Svaki put kad bi se pokrenuo, čulo se prš-tanje slomljenog stakla u džakovima i osećao miris

prosutog pića. Alkohol se razlio svuda. Čovek je sada vozio prema Ženskom ostrvu. Sad ga je jasno video. „Boli me”, reče crnac. „Sve više me boli.” „Žao mi je, Uesli”, reče čovek. „Ali moram da vozim.”

70

„Postupaš sa čovekom kao sa psom”, reče crnac. Sad je počinjao da se svađa. Ali ga je čovek još žalio. ■■

„Lepo ću te namestiti, Uesli”, reče on. „Samo lezi mirno.”

„Tebe se ne tiče kad se nešto desi čoveku”, reče crnac. „Baš nisi mnogo čovečan.”

„Lepo ću te smestiti”, reče čovek. „Samo lezi mirno.”

„Nećeš me ti smestiti”, reče crnac. Čovek, čije je ime bilo Hari Morgan, ne reče ništa zato što je voleo crnca, a tog trenutka nije mogao ništa drugo da uradi već da ga udari, a to nije hteo. Crnac je i <laljc govorio.

„Zašto nismo stali kad su počeli da pucaju?”

Čovek ne odgovori.

„Zar čovečji život ne vredi više od tovara alkohola?”

Čovek je vozio ne obraćajući pažnju.

„Trebalo je samo da stanemo i pustimo ih da uzmu alkohol.”

„Ne”, reče čovek. „Oni bi uzeli alkohol i čamac, n li bi otišao u haps.”

„Baš me briga za haps”, reče crnac. „Nikad nisam hteo da budem ranjen.”

Čovek je već gubio strpljenje i bilo mu je dosadilo da ga sluša.

„Sto mu gromova, ko je teže ranjen?” zapita ga >11. „Ti ili ja?”

„Ti si teže ranjen”, reče crnac. „Ali ja nikad nisam bio ranjen. Ja nisam računao da ću biti ranjen. Ja nisam plaćen da budem ranjen. Ja neću da budem ranjen.”

71

„Umiri se, Uesli”, reče mu čovek. „Ništa ti ne pomaže to pričanje.”

Sad su se približavali ostrvu. Bili su u pličaku i dok je vozio kanalom, teško se moglo gledati zbog bleska sunca na vodi. Crnac je bio u bunilu ili je postao pobožan zato što je ranjen; u svakom slučaju neprestano je govorio.

„Zašto sad prevoze alkohol?” reče on. „Nema više prohibicije. Zašto vode ovakvu trgovinu? Zašto ne prevoze alkohol skelom?”

Čovek koji je vozio pažljivo je posmatrao kanal.

„Zašto ljudi nisu poštteni i pristojni i zašto pošteno i pristojno ne zarađuju?”

Čovek vide kako voda zapljuskuje obalu, iako nije mogao da vidi obalu od sunca, te ugasi motor. Okrete motornjak, obrćući upravljač jednom rukom, a onda se kanal ukaza i on polako privede čamac da ivice šume. Zatim ode na zadnji deo broda gde su bili motori i izbaci dve čakije.

„Mogu da bacim sidro”, reče on. „Ali neću moći da ga izvučem.”

„Ja ne mogu ni da se maknem”, reče crnac.

„Nema sumnje da si u đavolskom stanju”, reče mu čovek.

On je sa velikim naporom izvukao, podigao i spustio malo sidro, ali je ipak uspeo da ga prebaci i odmota dosta užeta; brod se ljuškao pored mangrova koji su dopirali sve do kabine. Vratu se i siđe u udubljen je ispred kabine. Pomisli kako sve to užasno izgleda.

Pošto je previo crnčevu ranu, a crnac zavio njegovu ruku, ćelu noć je piljio u busolu i vozio. Kad

72

je svanulo, video je crnca kako leži među džakovima nasred udubljenja pred kabinom, ali tada je gledao more i busolu i tražio svetionik Peščanog ostrva i nije nijedanput pažljivo pogledao kako sve to izgleda. A izgledalo je užasno.

Crnac je ležao sa dignutom nogom među džakovima sa alkoholom. Na udubljenju pred kabinom zjapilo je osam rupa od pušćanih metaka. Na vetro-l>ranu je bilo razbijeno staklo. Nije znao šta je još ■■lomljeno, a gde

crnac nije umrljao krvlju, on je ■am umrljao. Ali najgora stvar, kako mu se tog trenutka učinilo, bio je miris pića. Sve je bilo natopljeno njime. Sad, kad je brodić mirno ležao pored mangrova, on je još osećao ono talasanje mora od prošle noći u Golfskoj struji.

„Idem da skuvam malo kafe“, reče crncu „Onda ću te opet previti.“

„Neću kafu.“

„Ja hoću“, kaza mu čovek. Ali dole oseti nesve-sticu, pa se opet vrati na palubu.

„Čini mi se da nećemo popiti kafu“, reče on.

„Hoću vode.“

„Dobro.“

Dodade crncu solju vode iz balona.

„Zašto si produžio da bežiš kad su počeli da pucaju?“

„Zašto su pucali?“ odgovori čovek.

„Hoću doktora“, kaza mu crnac.

„Šta bi ti doktor učinio više nego što sam ja uradio?“

„Doktor bi me izlečio.“

„Noćas ćeš imati doktora kad dođe onaj brod.“

„Neću da čekam na brod.“

73

„U redu“, reče čovek. „Sad ćemo da potopimo ovo piće.“

On otpoče da ga baca, a to je bilo teško raditi jednom rukom. Džak s pićem je težak samo četrdeset funti. Ali tek što ih je bacio nekoliko, kad ga opet uhvati nesvestica. Sede ispred kabine, a zatim leže.

„Upropastićeš se“, reče crnac.

Čovek je mirno ležao pred kabinom, naslonivši glavu na jedan džak. Grane mangrovog drveta dopirale su do udubljenja i bacale senku na njega. Mogao je čuti vetar iznad drveća, a gledajući u visoko, hladno nebo videti lake oblake koje je donosio severac.

„Po ovom vetru niko neće doći“, pomisli on. „Neće očekivati da smo krenuli kad ovako duva.“

„Misliš da će doći?“ zapita crnac.

„Dabome“, odvrati čovek. „Zašto ne bi?“

„Suviše jako duva.“

„Očekuju nas.“

„Ne po ovakvom vremenu. Zašto me lažeš?“ Dok je to govorio, crnac je skoro priljubio usta uz džak.

„Smiri se, Uesli“, kaza mu čovek.

„Smiri se, kaže čovek“, nastavljao je crnac. „Smiri se. Kako da se smirim? Da se smirim i da umrem kao pas? Ti si me u ovo upleo. Ti ćeš me izvući.“

„Smiri se“, reče čovek blago.

„Neće doći“, reče crnac. „Znam da neće doći. Kad ti kažem, hladno mi je. Ne mogu da trpim ovaj bol i hladnoću, kažem ti.“

74

Čovck se pridiže osećajući se iscrpen i nesiguran. Crnčeve oči su ga posmatrale kako se diže na i«tino koleno, dok mu desna ruka visi, kako levom -ikom uzima šaku desne ruke i stavlja je između Kolona, a zatim se prihvata za dasku prikovanu iznad ivice broda i ustaje, gledajući dole, dole na crn-i a, držeći stalno desnu šaku među butinama. Činilo nm se da nikad nije osećao takve bolove.

„Kad mi je ispružena, istegljena, ne boli me lako jako“, reče on.

„Da ti je vežem oko vrata“, reče crnac.

„Ne mogu da je savijem u laktu“, odvrati čo-vek. „Ukočila se.“

„Šta ćemo da radimo.“

„Da bacimo u vodu ovo piće“, odgovori mu čovck. „Uesli, zar ne možeš da prebaciš ono što ti je pod

rukom?"

Crnac pokuša da dohvati džak, onda zaječa i zavalu se.

„Zar te tako jako boli, Uesli?"

„O, Bože", reče crnac.

„Zar ne misliš da te ne bi tako jakr> bolela kad bi je kretao?"

„Ranjen sam", reče crnac. „Neću da se pokrećem. Čovek hoće da bacam alkohol u vodu kad sara ranjen."

„Smiri se."

„Ako još jednom to kažeš, poludeću."

„Smiri se", reče čovek mirno.

Crnac zaurla i pipajući rukama po palubi pronađe brus ispod ograde.

„Ubiću te", reče on. „Iščupaću ti srce."

75

PR

„Sa brusom nećeš", reče čovek. „Smiri se, Uesli."

Crnac je jecao zagnjuren u džak. Čovek je polako produžio da podiže alkohol upakovan u džakove i da ga baca u more.

7.

Dok je bacao piće u more, začu šum nekog rao-lora, i pogledavši, vide jedan čamac koji je išao prema njima kanalom pored ivice ostrva. To je bio neki beli čamac sa žuto obojenom kućicom i vetrc^ branom.

„Neki čamac nailazi”, reče on. „Hajde, Uesli.”

„Ne mogu.”

„Odsad ti pamtim”, reče čovek. „Ranije je bilo drukčije.”

„Samo ti pamti”, odvrati mu crnac. „Ni ja nisi im ništa zaboravio.”

Radeći sad brzo, obliven znojem, ne zastajući tla pogleda čamac koji se lagano približavao kanalom, čovek je zdravom rukom podizao pakete alkohola i bacao ih preko ograde.

„Prevrti se”, on dohvati paket pod crnčevom (•Javom i zavrtla ga u more. Crnac se pridiže.

„Evo ih”, reče on. Čamac je išao skoro pravo na njih.

„To je kapetan Vili”, reče crnac. „S nekim dru-šivom.”

Na krmi belog čamca dva čoveka u flanelskom (»t1e1u i sa šeširima od belog platna sedeli su s udi-

77

com na mestu za pecanje, dok je jedan stariji čovek s filcanim šeširima i u kaputu od nepromoćivog platna držao kormilo i vozio čamac neposredno pored šume mangrovog drveta, gde je bio ukotvljen motornjak s pićem.

„Kako je, Hari?” doviknu mu on u prolazu. Čovek koga je nazvao Harijem mahnu zdravom rukom u znak odgovora. Čamac prođe, a ona dvojica što su pecala gledala su brodić s alkoholom i razgovarali s kapetanom. Hari nije mogao da čuje šta su govorili.

„Zaokrenuće kod ušća i vratiće se”, reče Hari crncu. On ode dole i vrati se sa ćebetom. „Da te pokrijem.”

„I vreme je da me pokriješ. Moraće da vide taj alkohol. Šta ćemo da radimo?”

„Vili ume da udesi stvari”, reče čovek. „Kazaće onima u gradu da smo ovde. A oni što pecaju ribu neće nas uznemiravati. Šta je njih briga za nas?”

Osećao se vrlo nesiguran; sede na krmu, dok je desnu ruku držao čvrsto između butina. Kolena su mu drhtala i pri tom drhtanju osećao je kako mu škripe prelomljene kosti u nadlaktici. Raširi kolena, izvuče ruku, i pusti je da visi niz bok. Sedeo je tako, s rukom koja je visila, kad je pored njih prošao čamac, vraćajući se kanalom. Dva čoveka na mestima za pecanje razgovarala su. Ostavili su štapove i jedan od njih ga je posmatrao kroz dogled. Bili su suviše daleko da bi mogao čuti šta govore. Ne bi mu vredelo ni da je čuo.

Na čamcu „Južna Florida”, koji je ribario u kanalu pored Ženskog ostrva, zato što je more bilo suviše uzburkano da se ide pored grebena, kapetan

78

Vili Adams je mislio: Hari se, dakle, prošle noći prebacio. Taj mladić ima cojones. Morala ga je uhvatiti ona oluja. Dobar čamac, nema šta. Kako li je samo slomio vetrobran? Neka me đavo nosi, ako bili prelazio po noći kao što je bila prošla. Đavo iii'ka me nosi, ako bih ikad prevezio piće s Kube. Sad sve donose iz Merijela. Smatra se da je tamo slobodno. „Šta to kažete, kapetane?”

„Kakav je ono čamac?” upita jedan od one dvojice koji su pecali.

„Onaj čamac?”

„Da, onaj čamac.”

„A, to je čamac iz Ki Uesta.”

„Rekao sam, čiji je to čamac?”

„Ne bih znao da vam kažem, kapetane.”

„Je li vlasnik ribar?”

„Pa neki kažu da jeste.”

„Šta to znači?"
„Bavi se pomalo svačim."
„Ne znate njegovo ime?"
„Ne, gospodine."
„Viknuli ste ga Hari."
„Ja? Ne."
„Čuo sam kad ste ga viknuli Hari."

Kapetan Vili Adams odmeri čoveka koji mu je piovorio. Video je jedno vrlo rumeno lice sa istaknuli m jabučicama, tankim usnama, duboko usađenim sivim očima i prezrivilim ustima, koje ga je motrilo ispod belog platnenog šešira.

„Ako sam ga tako viknuo, mora da sam se zabunio", reče kapetan Vili.
„Doktore, možete videti da je čovek ranjen", reče onaj drugi pružajući dogled svome saputniku.

79

„Mogu to da vidim i bez dogleda", reče čovek koga je oslovio kao doktora. „Ko je taj čovek?"
„Ne bih umeo da vam kažem", reče kapetan Vili.
„Bogami, znaćete", reče čovek sa prezrivilim ustima. „Zapišite brojeve na pramcu."
„Imam ih, doktore."
„Idemo tamo da vidimo", reče doktor.
„Jeste li vi doktor?" zapita kapetan Vili.
„Ne doktor medicine", odgovori mu čovek sivih očiju.
„Ako niste doktor medicine, ja ne bih išao tamo."
„Zašto ne?"
„Da smo mu potrebni, dao bi nam znak. Ako mu nismo potrebni, ne treba da se mešamo. Ovde svako gleda svoja posla."
„U redu. Kako bi onda bilo da i vi gledate svoja. Odvezite nas do onog čamca."
Kapetan Vili je produžio dalje kanalom, dok je motor od dva cilindra snažno brektao.
„Zar me niste čuli?"
„Jesam, gospodine."
„Zašto ne slušate moje naređenje?"
„Sto mu gromova, šta zamišljate da ste?" zapita kapetan Vili.
„To nije važno. Činite ono što vam kažem."
„Šta zamišljate da ste?"
„U redu. E, pa da znate, ja sam jedan od trojice danas najznačajnijih ljudi u Sjedinjenim Državama."
„Šta, đavola, onda radite u Ki Uestu?"

80

Onaj drugi se naže napred. „To je Frederik TTarison", reče on značajno.
„Nikad nisam čuo za njega", odvrati kapetan Vili.
„E, pa, čućete", reče Frederik Harison. „A isto i.iko i svi drugi u ovom smrdljivom malom gradu, pa makar ga morao okrenuti tumba."
„Vi ste zgodan čovek", reče kapetan Vili. „Kako ste došli do tako velikog položaja?"
„On je jedan od glavnih ljudi u državnoj upravi", reče onaj drugi.
„Glupost", reče kapetan Vili. „Ako je sve tako, šla će u Ki Uestu?"
„Došao je ovamo da se odmori", objasni sekre-lar. „Biće postavljen za generalnog guvernera..."
„Dosta, Vilis", reče Frederik Harison. „A sad, hoćete li da nas odvezete do onog čamca", dodade s osmehom. Imao je osmeh koji je čuvao za ovakve prilike.
„Neću, gospodine."
„Slušajte, vi, zvekane ribarski. Ja ću vas tako udesiti..."
„Da", reče kapetan Vili.

„Vi ne znate ko sam ja.“
„Sve to ništa ne znači za mene“, reče kapetan Vili.
„Onaj čovek je krijumčar, zar ne?“
„A šta vi mislite?“
„Verovatno je ucenjen.“
„Sumnjam u to.“
„On je prekršio zakon.“
„On ima porodicu i mora da je hrani a i sam da jede. Kako, do đavola, ovde da zaradite kad

6 Ernest Hemingvej, III

01

ljudi u Ki Uestu rade državi za šest i po dolara nedeljno?“

„Ranjen je. To znači da je bio u nekoj gužvi.“
„Sem ako nije pucao u sebe da bi se zabavljao.“
„Mogli biste se uzdržati od tog šegačenja. Otići ćete do onog čamca i povešćemo i čoveka i čamac.“
„Kuda?“
„U Ki Uest.“
„Jeste li vi oficir?“
„Kazao sam vam ko je on“, reče sekretar.

„U redu“, reče kapetan Vili. Snažno gurnu kormilo i okrenu čamac, došavši tako blizu ivice kanala da je propeler izbacio oblak zemlje. Pustio se niz kanal prema mestu gde je bio ukotvljen drugi čamac pored šume mangrovog drveta.

„Imate li u čamcu neku pušku?“ Frederik Hari-son zapita kapetana Vilija.

„Nemam gospodine.“

Dva čoveka u flanelskom odelu stajala su sad posmatrajući motora jak s pićem.

„Ovo je zabavnije od ribarenja, zar ne, doktore?“ reče sekretar.

„Ribarenje je budalaština“, reče Frederik Ha-rison. „Uхватite, recimo, neku ajkulu, i šta ćete da radite s njom? Ne možete da je jedete. Ovo je zaista zanimljivo. Milo mi je što to vidim iz prve ruke. Onaj čovek tako ranjen neće moći da umakne. More je na pučini i suviše uzburkano. Poznaćemo njegov čamac.“

„Vi ćete ga zaista uhvatiti sasvim sami“, reče sekretar s divljenjem.

82

„I to bez oružja“, reče Frederik Harison.

„Hoz glupavog učešća policije“, reče sekretar.

„I dga.r Huver preteruje sa svojom reklamom“; reiV l'rederik Harison. „Osećam da smo ga dosta pustili. Pridite“, reče on kapetanu Viiiiju. Kapetan Vili naglo povuče ručicu za brzinu i čamac se za-ncso.

„Ej“, kapetan Vili je viknuo drugom čamcu. „Nagnite glave.“

„Šla je to?“ zapita Ijutito Harison.

„Umuknite“, reče kapetan Vili. „Ej“, dovikivao li- drugom čamcu. „Slušajte. Idite u grad i ne uzrujavajte se. Prežalite čamac. Oni će ga uzeti. Potopite tovar i idite u grad. Imam na čamcu jednog tipa, nekakvu zverku iz Vašingtona. Važniji od predsed-ii i ka, kaže. Hoće da vas uhapsi. Misli da ste krijumčari. Trna brojeve čamca. Nikad vas nisam video, pa m- znam ko ste. Ne bih mogao da kažem kako se zovete ...“

Čamci se razdvojiše. Kapetan Vili je i dalje vikao „Ne znam gde sam vas video. Ne bih umeo da se vratim ovamo.“

„U redu“, viknu neko sa krijumčarskog čamca.

„Ovaj glavonja će pecati do mraka“, viknu kapelan Vili.

„U redu.“

„On voli da peca“, doviknu kapetan Vili, skoro promuklo. „Ali hulja kaže da se ove ribe ne jedu.“

„Hvala burazeru“, ču se Harijev glas.

„Onaj tip je vaš brat?“ zapita Frederik Hari-non, sav crven u licu, ali još neutoljeje želje da sve su/na.

„Nije, gospodine“, reče kapetan Vili. „Skoro svi koji plove čamcima nazivaju jedni druge burazerima.“

„Idemo u Ki Uest“, reče Frederik Harison, ali to nije rekao mnogo ubedljivo.

„Ne, gospodine“, reče kapetan Vili. „Vi ste me najniili za ceo dan. Ja ću se postarati da dobijete ono što se platili. Vi ste me nazvali zvekanom, ali vam ja neću ostati dužan.“

„Vozite nas u Ki Uest“, reče Harison.

„Dobro, gospodine“, reče kapetan Vili. „Docni-je. A sad slušajte, ajkula je isto tako ukusna kao i najbolja riba. Kad smo ih nekad prodavali Riosu za pijacu u Havani, dobij ali smo dvadeset centi po kilogramu kao i za najbolju ribu.“

„0, umuknite“, reče Frederik Harison.

„Mislio sam da će vas kao vladinog čoveka ova stvar zanimati. Zar vi nemate veze sa cenama namirnica i ostalog? Zar nije tako? Podižete ih i spuštate. Podižete cenu kukuruznom brašnu, a spuštate dobroj ribi.“

„0, umuknite“, uzviknu Harison.

Na krijumčarskom brodu Hari je prebacio poslednji džak.

„Daj mi nož za ribu“, reče crncu.

„Nema ga.“

Hari pritisnu papučicu i upali oba motora. Sta vio je u čamac drugi motor kad je opet počeo da prevozi alkohol, pošto je posle krize bilo malo onih koji su uzimali čamac pod zakup. On uze sekiru i Icvom rukom preseče uže lengera na mestu gde je bilo pričvršćeno. Potonuće i izvući će ga kad budu vadili tovar, mislio je on. Odvešću čamac u Garni zonsku luku i ako su resili da ga uzmu, uzeće ga. Moram da odem do doktora. Neću da izgubim i ru ku i čamac. Tovar vredi koliko i čamac. Nije mno go slomljeno. Nekoliko razbijenih flaša mnogo mi rišu.

On povuče levu ručicu i čamac se ljuljajući se na talasima otisnu od mangrove šume. Motori su zujali ravnomerno. Čamac kapetana Vilija bio je <lw milje daleko i išao je prema Boka Grande. Plima je sad verovatno dovoljno visoka da prođem ki oz jezera, mislio je Hari

Zatim povuče desnu ručicu i kad je dao pun gas, motori zabrektaše. Osećao je kako se pramac diže, a zeleno drveće je brzo promicalo dok je čamac izvlačio vodu oko njihovog korenja. Nadam se da ga neće uzaptiti, mislio je on. Nadam se da će mi namestiti ruku. Kako sam mogao znati da će pucati na nas kod Merijela, kad su nam dozvolili da šest meseci dolazimo. Takvi su Kubanci. Neko nekom nije platio i zato su pucali na nas. To liči na Kubance.

„Ej, Uesli“, reče on, pogledavši u udubljenje pred kabinom gde je ležao crnac pokriven ćebetom. „Kako se osećaš?“

„O, Bože“, zaječa Uesli. „Ne može biti gore.“

„Biće ti još gore kad te doktor bude previjao“, reče mu Hari.

„Nisi čovečan“, reče mu crnac. „Nemaš osećanja za ljude.“

Onaj Vili je dobar drugar, razmišljao je Hari. Dobar je to drug, taj stari Vili. Bolje je da idemo u grad nego da čekamo. Bilo je glupo čekati. Uхватила me takva nesvestica i muka 'da nisam umeo da mislim.

Ispred sebe je ugledao beli hotel „La Konca“, antene radio stanice i gradske kuće. Video je skelu za automobile kod Doka Trambo, koji će obići da bi ušao u Garnizonsku luku. Onaj dobri Vili, mislio je on. Zadao mi je dosta posla. Ko li su samo one grabljivice. Đavo neka me nosi, ako se sad ne osećam vrlo rđavo. Vrti mi se u glavi. Dobro smo učinili što smo se vratili. Dobro je što nismo čekali.

„Gospodine Hari“, reče crnac. „Zao mi je što ti nisam pomogao kad si ono bacao u more.“

86

„Sto mu gromova“, reče Hari. „Nijedan crnac ulje nizašta kad je ranjen. Pravi si crnac, Uesli.“

I pored huke motora i snažnog pljuskan ja čam-■ .1 kroz vodu, čuo je kako u njemu nešto čudno, muklo peva. Uvek se tako osećao kad se vraćao kući posle nekog puta. Nadam se da će mi name-slili ruku, mislio je on. Biće mi mnogo potrebna ta ruka.

GOVORIALBERT

Svi smo bili tamo u Fredijevoj krčmi kad onaj visoki mršavi advokat uđe i zapita: „Gde je Džu-an? „Još se nije vratio", reče neko.

„Znam da se vratio i treba da ga vidim."

„Dabome, ti si ga otkucao i zbog tebe su ga optužili, a sad hoćeš da ga braniš", reče Hari. „Nemoj dolaziti ovamo da pitaš gde je. Verovatno si ga strpao u svoj džep."

„Bestraga ti glava", reče advokat. „Imam jedan posao za njega."

„Lepo, potraži ga na nekom drugom mestu", reče Hari. „Ovde nije."

„Kažem ti, imam posao za njega", reče advokat.

„Nemaš ti posao ni za koga. Zmija si ti."

Baš tada uđe da kupi piva onaj starac sa dugom sedom kosom puštenom do ramena, koji prodaje sitnice od gume; Fredi mu nasu, a on zapuši flašu i otrča s njom preko ulice.

88

„Sta se desilo s tvojom rukom?" zapita advokat Harija. Harijev rukav je bio zakačen na ramenu.

„Nije mi se dopadala pa sam je odsekao", odgovori mu Hari.

„Odsekli ste je ti i ko još?"

„Ja i doktor smo je odsekli", odgovori Hari. I'io je i malo je počelo da mu udara u glavu. „Ja ■•nm stajao mirno, a on je sekao. Kad bi ruke sekli AIO što se zavlače u tuđe džepove, ti ne bi imao ni 11 ilv u ni nogu."

„Šta se dogodilo da su morali da je odseku?" pilao je advokat.

„Lakše malo", odvrati mu Hari.

„Ne, ja te pitam. Šta se dogodilo i gde si bio?"

„Idi i gnjavi nekog drugog", reče mu Hari. „Znaš gde sam bio, a znaš i šta se dogodilo. Jezik za zube i ne gnjavi me."

„Hoću da govorim s tobom", kaza mu advokat.

„Onda govori."

„Ne ovde, već iza šanka."

„Neću da govorim s tobom. Nikad ne donosiš neko dobro. Zmija si ti."

„Imam nešto za tebe. Nešto dobro."

„U redu. Saslušaću te ovoga puta", kaza mu Hari. „O čemu se radi? O Džuanu?"

„Ne. Ne o Džuanu."

Njih dvojica odoše iza šanka, tamo gde su kabine, i ostadoše prilično dugo. Za to vreme ušle su i'vrka velike Lusi i ona devojka iz njihove radnje g kojom je uvek zajedno; sedoš kraj šanka i poru-Čiše koka-kolu.

89

„Kažu da neće puštati devojke na ulicu posle šest sati uveče i neće im dati ni u jednu kafanu", reče Fredi ćerci velike Lusi. •—

„Tako kažu."

„Grad će biti strašan", reče Fredi.

„Strašan grad, to je tačno. Samo što izađete da pojedete sendvič i popijete koka-kolu, a oni vas uhapse i kazne sa petnaest dolara."

„Sad samo na to motre", reče ćerka velike Lusi. „Na svakog ko je iole društven. Svakog koji izgleda malo veselo."

„Ako se uskoro u ovom gradu ne desi nešto stvari će gadno izgledati."

Baš tada se Hari i advokat vratiše i advokat reče: „Znači ti ćeš doći tamo?"

„Zašto ih ne dovedeš ovamo?"

„Ne. Oni neće da dolaze u grad. Biće tamo."
„U redu", reče Hari i priđe šanku, a advokat izade.
„Šta ćeš da piješ, Al?" zapita me on.
„Bakar di."
„Fred, daj nam dva bakardija." Zatim se okrete prema meni i zapita: „Šta sad radiš, Al?"
„Radim na javnim radovima."
„Šta radiš?"
„Kopam kanale. Vadim stare tramvajske šine."
„Koliko zarađuješ?"
„Sedam i po."
„Nedeljno?"
„Nego šta misliš?"
„Odakle ti onda pare da piješ?"
„Nisam pio dok me nisi ponudio", odgovorih mu.

90

On mi se malo primače: „A bi li malo putovao?"

„Zavisi o čemu se radi."

„Razgovaraćemo o tome."

„U redu."

„Hajdemo, napolju mi je auto", reče on. „Zdravo, Fredi." Disao je malo ubrzano, onako kao što Je činio kad je pijan, a ja pođoh raskopanom ulicom, u kojoj smo ceo dan radili, do ugla gde su Ntujula njegova kola. „Ulazi", reče on.

„Kuda ćemo?" zapitah ga.

„Ne znam", odvrati. „Videću."

Vozili smo se uz Ulicu Uajthed i on nije ništa govorio; na kraju ulice skrenuo je nalevo, pa smo *se*, provezli kroz gornji deo grada do Ulice Uajt i l/.afili na obalu. Hari je sve vreme ćutao; skrenuli .smo na peščani put i išli njime do bulevara. Na bulevaru je zaustavio kola uz pločnik i ugasio motor.

„Neki stranci hoće da zakupe moj čamac za jedno putovanje", reče on.

„Carinici su ti uzaptili čamac."

„Stranci to ne znaju."

„Kakvo je to putovanje?"

„Kažu da hoće da prevezu nekoga koji ide poslom na Kubu, a ne može da uđe u zemlju ni avionom ni lađom. Slatkorečivi mi je govorio o tome."

„Pa zar se to radi?"

„Naravno. Sve vreme posle revolucije. Izgleda Misvim u redu. Mnogi ljudi prolaze tako."

„A čamac?"

„Moraćemo da ukrademo čamac. Znaš da ga nisu tako vezali da ne bi mogao da krene."

„Kako ćeš ga izvući iz podmorničke baze?"

91

„Izvući ću ga."

„Kako ćemo se vratiti?"

„O tome ću morati da razmislim. Ako ti se ne ide, reci."

„Pošao bih ako se može nešto zaraditi."

„Slušaj", reče on. „Zarađuješ sedam i po dolara nedeljno. Imaš troje dece u školi koja su u podne gladna. Imaš porodicu kojoj krče creva, a ja ti pružam priliku da zarađiš malo para."

„Nisi rekao koliko para. Čovek treba da zaradi nešto ako se već izlaže opasnosti."

„Al, ne dobij a se danas mnogo za izlaganje opasnostima", reče on. „Pogledaj mene. Nekad sam za sve vreme sezone zarađivao trideset pet dolara dnevno vozeći ljude koji pecaju ribu. A sad sam ranjen i izgubio sam ruku i čamac prevozeći tričavi tovar alkohola koji вреди jedva koliko moj čamac. Ali, kažem

ti, mojoj deci neće krčati creva a ja neću kopati kanale za državu za manje novaca nego što mi je potrebno za hranu. Sad ionako ne mogu da kopam. Ne znam ko je napravio zakone, ali znam da nema zakona da moraš da gladuješ."

„Štrajkovao sam protiv tih nadnica", kazah mu.

„I vratio si se na posao", reče on. „Kazali su da ste štrajkovali da biste dobili milostinju. Uvek si radio, zar ne? Nikad ni od koga nisi tražio milostinju."

„Nema nikakvog posla", rekoh ja. „Nema nigde nikakvog posla od koga se može živeti."

„Zašto?"

„Ne znam."

„Ne znam ni ja", reče on. „Ali će moja porodica jesti dogod drugi jedu. Oni pokušavaju da vas.

92

Konce, gladu nateraju da odete odavde, kako bi mogli da spale kolibe i podignu velike zgrade i naprave ovde turistički grad. Tako sam čuo. Čujem <l; kupuju zemljišta, a potom, kad sirotinja izgladili i ode nekud dalje gde će još više gladovati, oni će doći i napraviti od ovoga jedno živopisno mesto za luriste."

„Ti govoriš kao levičar", rekoh ja.

„Nisam levičar", odvrati on. „Ogorčen sam. O-tforčen sam već odavno."

„Naravno, sad kad si izgubio ruku, još više."

„Neka ide do đavola moja ruka. Izgubiš ruku, Izgubiš ruku. Ima gorili stvari nego što je izgubiti i uku. Imaš dve ruke i imaš još nešto dvoje. A čo-vck je opet čovek s jednom rukom ili s jednim od ono dvoje. Nek ide dodavola", reče on. „Neću da govorim o tome." Onda posle jednog časa dodade: „Još imam ono dvoje." Zatim upali motor: „Hajde, tla vidimo te tipove."

Vozili smo se bulevarom, dok je povetarac du-vao; sreli smo nekoliko automobila, a na asfaltu se osi'ćao miris suve morske trave koju su talasi za v IVI ne plime prebacili preko ograde; Hari je vozio livom rukom. Uvek mi se dopadao i nekad sam če-H<> ribario s njim, ali se sad promenio otkako je I/j'ubio ruku. Onaj čovek iz Vašingtona pod zakletvom je izjavio da je video kad je iz čamca isto variva<) alkohol, a posle toga su mu carinici uzaptili ča-111:11 . Kad je bio u čamcu uvek se dobro osećao, a I »./ . čamca vrlo rdavo. Mislim da se radovao što iin:i izgovor da ga ukrade. Znao je da ga neće moći /; u I rzati, ali će, dok mu je u rukama, možda moći s njim da zaradi neku paru. Novac mi je bio preko

93

potreban, ali nisam hteo da imam neprijatnosti. Rekoh mu: „Znaš, Hari, ne želim da imam većih neprijatnosti."

„Kakve ćeš veće neprijatnosti imati nego što ih imaš sada?" reče on. „Sto mu muka, zar ima veće neprijatnosti nego što je gladovanje?"

„Ja ne gladjem", rekoh. „Zašto uvek govoriš o gladovanju?"

„Možda ti nisi gladan, ali tvoja deca jesu."

„Dosta", rekoh mu. „Radiću s tobom, ali ne smeš da govoriš tako sa mnom."

„U redu", reče on. „Samo resi se hoćeš li taj posao. Mogu da nađem mnogo ljudi u ovom gradu."

„Hoću", rekoh mu. „Kazao sam ti da hoću."

„Onda se razvedri."

„Razvedri se ti", rekoh ja. „Ti si taj koji govori kao levičar."

„Eh, razvedri se", reče on. „Nijedan od vas Konca nema petlje."

„Otkad ti nisi Konč?"

„Otkad sam se prvi put najeo." Bio je zao kad je to rekao; od detinjstva nikad nikoga nije žalio. Ali nije žalio ni samoga sebe.

„Dobro", rekoh mu.

„Umiri se", reče on. Ispred nas se videla osveti jena kuća.

„Ovde ćemo se sastati s njima", reče Hari. „I da nisi zucnuo."

„Bestraga ti glava."

„E, lakše", reče Hari dok smo skretali na stazu i obišli iza kuće. Bio je grub i zla jezika, ali ja sam ga uvek voleo.

94

Zaustavili smo kola iza kuće i ušli u kuhinju ««1t» J© **domaćica** kuvala pored štednjaka. „Zdravo rmlti", reče joj. Hari. „Gde je Slalkorečivi?"

„Tu je unutra, Hari. Zdravo, Alberte."

„Zdravo, gospodice Ričards", reko. Znao sam H JOŠ od onda kad je živela među gradskim olo-leni; uli /nam dve tri udate žene koje su vrlo vred-nt\ u nekad su se samo provodile, a ova je bila baš i n d i i t žena, to vam kažem. „Jesu li kod kuće svi dobro?" zapita me ona.

„Svi su zdravi."

Prošli smo kroz kuhinju i ušli u sobu koja je islednla u dvorište. Tu je bio Slatkorečivi, advokat, trt i'fliri Kubanca, i svi su sedeli za stolom.

„Sedite", reče jedan od njih na engleskom. Bio n lo grub čovek, težak, velike glave i promuklog i'fir.a i mogli ste videti da je mnogo pio. „Kako se uvele?"

„A kako se vi zovete?" zapita Hari.

„U redu", reče Kubanac. „Kako hoćete. Gde je runuic?"

„Tamo dole u luci za jahte", odgovori Hari.

„Ko je ovo?" zapita ga Kubanac gledajući u niciiie.

„Moj pomoćnik", odvrati Hari. Kubanac me je medo od glave do pete, a drugi Kubanci su nas obolim merili. „Izgleda gladan", reče Kubanac i nasrne-jii se. Drugi se nisu smejali. „Hoćete da popijete ncšLo?"

„Hoću", reče Hari.

„Šta? Bakardi?"

„Ono što vi pijete", odgovori mu Hari.

„Pije li vaš pomoćnik?"

95

„Popiću jednu", reko. ja.

„Niko vas još nije ponudio", reče veliki Kuba-nac. „Samo sam pitao da li pijete."

„O, dosta, Roberto", reče jedan od Kubanaca, mlad, skoro dečko. „Zar ne možeš ništa da radiš, a da ne budeš zajedljiv?"

„Šta sam zajedljivo rekao? Samo sam pitao da li pije. Kad hoćeš nekog da najmiš, zar ne pitaš da li pije?"

„Daj mu da popije jednu", reče onaj drugi Ku-banac. „Da pređemo na posao."

„Šta tražiš za čamac, veliko momče?" Kubanac sa dubokim glasom po imenu Roberto zapita Hali ja.

„Zavisi šta ćete da radite s njim", odgovori Hari.

„Da odvezeš nas četvoricu na Kubu."

„Gde na Kubu?"

„Do Kabanasa. Blizu Kabanasa. Na obali iza Merijela. Znaš li gde je to?"

„Naravno", odvrati Hari. „Samo da vas tamo odvezem?"

„To je sve. Da nas tamo odvezeš i iskračš."

„Tri stotine dolara."

„Mnogo. A da te najmimo na dan i obećamo ti dve nedelje?"

„Četrdeset dolara dnevno i hiljadu pet stotina kaucije, ako se nešto dogodi čamcu. Da li ja moram da platim takse?"

„Ne."

„Vi plaćate benzin i ulje", reče im Hari.

„Daćemo ti dvesta dolara da nas prevezeš tamo i iskračš na obalu."

96

„Ne pristajem."

„Koliko tražiš?"

„Kazao sam vam."

„To je suviše."

„Ne, nije", reče mu Hari. „Ja ne znam ko ste vi. Ja ne znam kakav je vaš posao i ne znam ko će punili na vas. Treba dvaput da pređem zaliv po /Utiskom vremenu. U svakom slučaju čamac izlažem ■ ipnsuosti. Voziću vas za dve stotine i da položite hi-ljmlu kao jemstvo da se čamcu neće ništa dogoditi."

„To je umerena cena", reče im Slatkorečivi. „To je više nego umerena cena."

Kubanci počеше da govore španski. Nisam mo-j'io da ih razumem, ali sam znao da ih Hari ra-

SMIII*.

„U redu", reče onaj veliki, Roberto. „Kad mo-J.rnio da krenemo?"

„Kad god hoćete, sutra uveče."

„Možda nećemo poći pre prekosutra uveče", re-i'n Jedan od njih.

„Nemam ništa protiv", reče Hari. „Samo me uti vmne obavestite."

„Je li tvoj čamac u dobrom stanju?"

„Dabome", odgovori Hari.

„To je lep čamac", reče onaj mladi.

„Gde ste ga videli?"

„Pokazao mi ga je advokat, gospodin Simons."

„A", reče Hari.

„Popij nešto", reče drugi Kubanac. „Jesi li česi o išao na Kubu?"

„Nekoliko puta."

„Govoriš li španski?"

„Nikada ga nisam učio", odgovori Hari.

7 ttniest Hemingvej, III

OjJ

Videh kako ga Slatkorečivi, advokat, pogleda, ali on je sam toliko pokvaren da mu je uvek milije kad ljudi ne govore istinu. Baš kao što nije mogao da govori otvoreno kad je došao da razgovara sa Harijem o ovome poslu. Morao je da se pravi kako želi da vidi Džuana Rodrigeza, jadtrog smrdljivog Galegosa koji bi pokrao i rođenu majku, a Slatkorečivi ga je opet izveo pred sud samo da bi ga mogao braniti.

„Gospodin Simons dobro govori španski", reče Kubanac.

„On je obrazovan."

„Umeš li da ploviš?"

„Umem da pođem i umem da stignem."

„Ti si ribar?"

„Da, gospodine", odgovori Hari.

„Kako loviš ribu jednom rukom?" zapita ga glavati.

„Prosto, lovim je dvaput brže", reče mu Hari. „Jeste li imali još nešto da mi kažete?"

„Nisam."

Svi su sad govorili španski među sobom. „Onda idem", reče Hari.

„Obavestiću te za čamac", Slatkorečivi reče Hari ju.

„Treba da položite jednu sumu novaca", reče Hari.

„To ćemo učiniti sutra."

„Dobro, laku noć", reče im Hari.

„Laku noć", reče onaj mladi što je ljubazno razgovarao. Glavati ne reče ništa. Bila su još dvojica sa licem kao u Indijanaca, koji sve vreme ništa

98

ttluu rekli **sem** što su sa onim glavatim španski go-

„Vldećemo se docnije"naći, reče Slatkorečivi.

„Kod Fredija."

"Izadosmo opet kroz kuhinju, a Freda reče:

„Iltti, kako je Mari?"

„Sad je odlično", odgovori joj Hari. „Sad se jtnlu'osoća", i izadosmo kroz vrata. Ušli smo u li ni«; on je vozio natrag do bulevara i ništa nije govorio. Sigurno je o nečem razmišljao?" „Da to odbacim do kuće?"

„Dobro."

„Sad stanuješ van grada, na drumu?" „Da. Šta misliš o ovom putovanju?" „Ne znam", odgovori on. „Ne znam da videćemo se sutra."

◁n me doveze do kuće gde stanujem i ja po-
iInli unutra; nisam ni otvorio vrata kad me moja
MI/.asu grdnjama što sam se zapio i zadoenio na
ni. Ja je zapitah kako mogu da pijem bez no-
a ona reče da sigurno uzimam na kredit. Za-
i i li je šta misli ko će mi otvoriti kredit kad sam
"i'Jrn na javnim radovima, a ona reče da se od-
.luru l od nje jer mi dah miriše na alkohol i da
-u i za sto. I tako sam seo. Deca su sva otišla
u i utakmicu bezbola, a ja sam sedeo za stolom;
ni je donela večeru i nije htela da govori sa mnom.

10.

DEO TREĆI

HARI MORGAN

(ZIMA)

10.

Ne bili hteo da se igram s takvim stvarima, ali eiu diij'o mogu da radim? Sad ne može da se bira. M'M'.ii da odustanem, ali šta ću onda? Ja ovaj posao ni mi tražio, a pošto mora da se radi, mora da se i ..li. VVrovatno ne bi trebalo da vodim Alberta. On l> i'lup, ali je ispravan i dobar je u čamcu. Ne plaši m* liKo brzo, ali ne znam da li bi trebalo da ga povedem. A ne mogu da povedem ni neku pijanicu, ni lima. Moram da imam nekoga na koga se mogu nnloniii. Ako od toga nešto bude, gledaću da i on dobij.- voj dco. Ali ne smem da mu kažem, inače ne-■ ■■ i >i i slali, a ja moram da imam nekog pored sebe. M..l|.- bi bilo da budem sam, sve je bolje kad je čo-i. I -.iin, ali mislim da ovo sam ne mogu da izve-.l. ni Hilo bi mnogo bolje da sam sam. Za Alberta jic ln.lji- da o tome ništa ne zna. Ostaje jedino Slatkom ivi. On će sve znati. Ipak, oni su o tome motali da razmisle. S tim moraju računati. Zar mislite <l>t j< Slatkorečivi tako glup da ne zna šta će oni da (tiilc:' Sumnjam. Naravno, oni možda neće to da uuuli-. Možda neće da rade takve stvari. Ali je pri-

103

rodno da će to da učine, a čuo sam i onu reč. Ako to čine moraće da učine neposredno pred zatvaranje banke, inače će poći za njima avion Obalske straže iz Majamija. Sad se smrkava u šest. Avionu treba bar jedan sat da doleti. Kad padne mrak, sigurni su. Dobro, ako ću da ih vozim, moram da smislim nešto za čamac. Neće mi biti teško da ga izvučem, ali ako ga noćas izvučem, videće da ga nema, pa će ga možda pronaći. U svakom slučaju, biće velika gužva. A, međutim, ja jedino noćas mogu da ga ukradem. Mogu da ga izvučem kad naiđe plima i da ga sakrijem. Mogu da vidim šta mu je potrebno, ako mu nešto nedostaje, ako su nešto uzeli. I moram da ga napunim benzinom i vodom. Đavolski ću biti zaposlen cele noći. Zatim kad ga sakrijem, Albert će morati da ih doveze u jednom brzom čamcu. Možda u Uoltonovom. Mogu da ga zakupim. Ili može Slatkorečivi da ga zakupi. To je bolje. Slatkorečivi mi može pomoći da noćas izvučem čamac. Slatkorečivi je taj, jer su oni sigurno nešto smislili protiv Slatkorečivog. Morali su da smisle nešto protiv njega. A šta ako su smislili nešto protiv mene i Alberta? Da li ijedan od njih liči na mornara? Da li ijedan od njih izgleda kao da je bio mornar? Da razmislim. Možda. Onaj ljubazni možda. Verovatno on, onaj mladi. Moram to da saznam, jer ako računaju da mogu bez mene ili Alberta od početka, onda smo u škripcu. Pre ili posle će smisliti nešto protiv nas. Ali u Meksičkom zalivu ćemo imati vremena. A i ja stalno smišljam nešto. Treba da pravilno mislim za sve vreme. Ne smem da načinim neku grešku. Nikakvu grešku. Nijedanput. Lepo. Sad imam o čemu da mislim. Nešto da

104

l ttiltn l nefifo da mislim, pored neizvesnosti šta će *e dogodili. Toivd neizvesnosti šta će se dogoditi sa tMluiti lom prokletom stvari. Jedanput su to predu-čcll, Jedanput li učestvuješ. Jedanput ti se pružila piillui, Iliiu-sU) da samo posmatram kako sve ide dn đavola. Ikv. čamca s kojim ću zarađivati za život. <MH| Sinikoicčivi. Ne zna u šta je upao. Nemam |Mi|inn kuko će ovo izgledati. Nadam se da će se Hukom pojavili kod Fredija. Noćas imam pune ruke Unsl«, Dobro bih učinio da pojedem nešto.

11.

Bilo je oko devet i po kad je Slatkorečivi ušao u krčmu. Moglo se videti da su ga tamo kod Ri-čardsa dobro napili, jer kad pije postaje nadmen, a bio je vrlo nadmen kad je ušao.

„Zdravo, drmadžijo“, reče on Hariju.

„Ne nazivaj me dramadžijom“, odvrati mu Hari.

„Hteo bih da govorim s tobom, drmadžijo.“

„Gde? Pozadi u tvojoj kancelariji?“ zapita ga Hari.

„Da, tamo, pozadi. Fredi, ima li koga tamo?“

„Ne, posle onog zakona. Je l' te, dokle će trajati ona glupost sa šest sati?“

„Zašto me ne uzmeš za advokata pa da uradim nešto?“ reče Slatkorečivi.

„Idite do đavola“, reče mu Fredi. I njih dvojica odoše u zadnji deo kafane gde su kabine i sanduci sa praznim flašama.

Na tavanici je bila jedna električna lampa i Hari zaviri u sve kabine, gde je bilo mračno, i vide da nema nikoga.

„Dakle?“ reče on.

„Oni hoće da to bude prekosutra predveče“, reče mu Slatkorečivi.

106

„Sta će da rade?“

„Ti govoriš španski“, reče Slatkorečivi.

„To im valjda nisi kazao?“

„Nisam. Ja sam ti drugar. To znaš.“

„I'ievario bi ti rođenu majku.“

„Dosta s tim, je l' vidiš kakav sam ti posao

iteN.iii'

„K;ul si se tako nakresao?“

„Slušaj, potreban mi je novac. Moram da be-flm odavde. Ovde sam sasvim propao. Ti to, Hari, /nas.

„Ko to ne zna?“

„/iiaš kako su nabavljali novac za ovu revolu-■ ii¹¹ pljačkom i ostalim.“

„./nam.“

„Ovo je nešto slično. Oni to čine za dobru ti \.ii.“

„Da. Ali ovog puta je ovde. Tu si se rodio. Pomni' ■■ svakoga.“

„Nikome se neće ništa dogoditi.“

„S ovim tipovima?“

„Mislio sam da imaš cojones.“

„Imam cojones. Ne brini ti za moje cojones. Ali ja računam da i dalje ovde živim.“

„Ia ne“, odvrati Slatkorečivi.

Isuse, pomisli Hari. Sam je to kazao.

„Ia idem odavde“, reče Slatkorečivi.

„Kada ćeš da izvučeš čamac?“

„Nočas.“ „Ko će ti pomoći?“ „Ti.“ „Gde ćeš ga ostaviti?“ „Gde ga uvek ostavljam.“

Nije bilo nimalo teško da se izvuče čamac. Bilo je prosto kao što je Hari smislio. Noćni stražar je obilazio unaokolo svakog sata, a u međuvremenu je stajao na spoljnoj kapiji starog brodogradilišta. Ušli su u luku u jednom skifu, presekli konopce kojima je čamac bio vezan za vreme oseke, i on je isplivao za skifom koji ga je vukao. Kad su izašli, dok je čamac plovio kanalom, Hari je pregledao motore i našao da su samo presekli vezu između prekidača. Pregledao je benzin i našao da ima skoro sto pedeset galona. Nisu ništa izvadili iz rezervoara i u čamcu se nalazilo ono što je on ostavio kad je poslednji put vozio. On ga je bio napunio do vrha pre nego što su krenuli, a vrlo je malo potrošio zato što su morali polako da voze po uzburkanom moru.

„Imam benzina kod kuće u rezervoaru“, reče on Slatkorečivom. Mogu da donesem nekoliko balona u automobilu, a Albert može da donese još, ako nam bude trebalo. Ja ću ga ostaviti u potoku tamo gde se ukršta sa drumom. Oni mogu da izađu automobilom.“

„Zeleti su da budeš kod samog doka Porter.“ „Kako mogu da čekam tamo s ovim čamcem?“ „Ne možeš. Ali mislim da neće hteti da se voze automobilom.“

„Dobro, noćas ćemo ga tamo ostaviti, a ja ću napuniti rezervoare i uraditi što je potrebno, a zatim ću ga odvesti na drugo mesto. A ti zakupi jedan brži čamac i odvedi ih napolje. Moram sad da ga tamo odvezem. Imam mnogo da radim. Ti odveslaj do mosta i tu me sačekaj. Biću na drumu za dva sata otprilike. Ostaviću čamac i doći ću na drum.“

108

„Doći ću po tebe“, reče mu Slatkorečivi. Hari **uspori** motor tako da je nečujno sekao vodu; okrenuli je čamac i odvukao skif do mesta gde se vidi i poziciona svetiljka. Čakijom je pridržavao skif tlik je Slatkorečivi ušao.

„/.;> dva sata otprilike“, reče on.

„(1 redu“, odvrati Slatkorečivi.

Ni-dćići kod upravljača i ploveći polako napred n pomrčini, dok je obilazio svetlosti na krajevima ilnKova, Hari je razmišljao; Slatkorečivi radi dosta tu i i i »vac koji će dobiti. Pitam se šta misli koliko će mu dati? Pitam se kako se uopšte našao sa tim tipovima. To je okretan momak koji je nekad imao đubre izgleda. A i dobar je advokat. Ali sam se sledio kad je sam ono rekao. Baš kao da sam sebi proriče, Oudno je kako čovek nekad može nešto da iz-Vtili. Kad sam čuo da je to izvalio, strah me uhvatio.

!

12.

Kad je ušao u kuću, nije palio svetlost već je izuo cipele u predsoblju i u čarapama se popeo uz nezastarte stepenice. Svukao se i legao u postelju samo u potkošulji, a njegova žena se tek tada probudila. Ona u mraku reče: „Hari?“ A on odgovori: „Spavaj, stara.“

„Hari, šta je?“

„Idem na put."
„S kim?"
„Ni s kim. Možda s Albertom."
„U čijem čamcu?"
„Izvukao sam čamac."
„Kad?"
„Noćas."
„Uhapsiće te, Hari."
„Niko ne zna da sam ga izvukao."
„Gde je?"
„Sakriven."

Ležeći mirno u krevetu on oseti na licu njene usne koje su ga tražile, a zatim njenu ruku na sebi; on se okrete i priljubi uz nju.

„Hoćeš li?"
„Da. Sad"

110

„Spavala sam. Sećaš se kad smo to radili spavajući?"
„Slušaj, je li ti smeta ruka? Zar se ne osećaš finliio zbog toga?"
„(Ilup si. Dopada mi se. Sve što si ti dopada mi *r. I'icbaci je tamo. Ispruži je ovde. Hajde. Dopada ini NC, stvarno."
„I.iči na šapu morske kornjače."
„Ti nisi morska kornjača. Da li one stvarno ra-iU< to hi dana? Tri dana se pare?"
„Naravno. Slušaj, budi mirna. Probudićemo de-Vojiiie."
„One ne znaju šta ja imam. Nikad neće znati Itn imam. Ah, Hari. Tako. Ah, slatki moj."
„Čekaj."
„Neću da čekam. Hajde. Tako. Tu. Slušaj, da li si to ikad radio sa nekom crnkinjom?"
„Dabome."
„Kako je to?"
„Kao sa nekom ajkulom."
„Smešan si, Hari, volela bih da ne moraš da lili".." Volela bih da nikad ne moraš da ideš. Koja i> l>i!a najbolja?"
„Ti."
„I.ažčš. Uvek me lažeš. Tako. Tako, tako."
„Ne. Ti si najbolja."
„siara sam."
„I i nikad nećeš biti stara."
„Imala sam onu stvar."
„Ništa to ne znači kad žena vredi."
„Hajde. Hajde sad. Metni patrljak tamo. Drži ffi tu. Drži ga. Drži ga još. Drži ga."
„Suviše galamimo."

111

„Sapućemo."
„Moram da idem pre zore."
„Spavaj. Ja ću te probuditi. Kad se vratiš za-bavljaćemo se. Otići ćemo u hotel u Majamiju kao što smo nekad činili. Onako kao što smo nekad činili. Neki hotel gde ne poznaju ni jedno od nas. Zašto ne bismo u Nju Orliens?"
: „Možda", reče Hari. „Slušaj, Mari, sad moram da spavam."
„Ići ćemo u Nju Orliens?"
„Zašto ne? Samo moram da spavam."

„Spavaj. Ti si moje veliko srce. Spavaj. Probu-diću te. Ne brini.“

Zaspao je ispruživši patrljak ruke preko jastuka, a ona je dugo mislila posmatrajući ga. Videla mu je lice pri uličnoj svetlosti koja je padala kroz prozor. Srećna sam, mislila je. One devojke. One ne znaju šta će dobiti. Ja znam šta sam dobila i šta sam imala. Bila sam srećna žena. On kaže, kao morska kornjača. Milo mi je što je bila ruka a ne noga. Ne bih volela da je izgubio nogu. Zašto je morao da izgubi ruku? A ipak je čudno, ne smeta mi. Ništa mi na njemu ne smeta. Bila sam srećna žena. Nema takvih muškaraca. One koje ih nisu probale, ne znaju. Ja sam ih mnogo imala. Bila sam srećna što sam ga dobila. Da li one kornjače osećaju kao mi? Da li sve vreme tako osećaju? Ili to boli ženu? Ja mislim o najgorim stvarima. Eto ga, spava baš kao beba. Bolje je da ostanem budna kako bih ga probudila. Isuse, mogla bih to čelu noć raditi kad bi neki čovek bio takav. Volela bih da to radim i da nikad ne spavam. Nikad, nikad, ne, nikad. Ne, nikad, nikad, nikad. Eto, kad samo pomislim. U mojim go-

112

•Iliiiii nizam stara. On je rekao da sam još dobra. Četrdeset pet godina nije starost. Dve godine sam Munju od njega. Gle kako spava. Kako spava kao đMr,

Dva sata pre zore bili su napolju kod rezervoaru s; benzina u garaži, puneći i zatvarajući balon i si uvijajući ih u zadnji deo kola. Hari je na de-niiii ruku pričvrstio jednu kuku i vesto je pomicao t tll/ii o liskom pokrivena balona.

„Nećeš da doruekuješ?“

„Kad se vratim.“

„I loćeš da popiješ kafu?“

„Je l' gotova?“

„Naravno. Metnula sam da se kuva kad smo Iz«'.li.“

„I/.nesi je.“

Ona je iznese i on je ispi u mraku sedeći za viiiliinoin automobila. Ona uze solju i stavi je na policu u garaži.

„Idem s tobom da ti pomognem oko balona“, rriV ona.

„U redu“, odvrati on, i ona sede pored njega, drl>cl;i žena, dugih nogu, dugih ruku, širokih kuko-VH, ioš lcpa, s navučenim šeširom preko plavo obojene kose. U tami i hladnoći jutra vozili su se drumom kroz izmaglicu koja je pokrivala ravnica.

„Zbog čega se brineš, Hari?“

„Ne znam. Onako se brinem. Slušaj, zašto si pirslala da bojiš kosu?“

„Mislila sam da je bilo dosta. Devojčice su me grdile.“

„Nek' idu do đavola. Samo ti produži.“

„Da li zaista to želiš?“

fl l'.mest Hemingvej, III

113

„Da“, odgovori on. „Dopada mi se kad je takva.“

„Ne misliš da izgledam suviše stara?“

„Izgledaš bolje nego ijedna od njih.“

„Onda ću je udesiti. Ako hoćeš, može da bude još više plava.“

„Šta se devojčiča tiče šta ti radiš?“ reče Hari. „Nije njihovo da se mešaju.“

„Znaš kakve su. Znaš da su mlade devojke takve. Slušaj, ako ti uspe, idemo u Nju Orliens, zar ne?“

„Majami.“

„Dobro, u svakom slučaju Majami. Ostavićemo ih ovde.“

„Treba najpre da svršim jedan posao.“

„Nisi zabrinut, zar ne?“

„Nisam.“

„Znaš da sam skoro četiri sata ležala budna misleći o tebi.“

„Opasna si ti žena.“

„U svako doba mogu da mislim na tebe i da se uzbudim."
„Dobro, sad treba da sipamo ovaj benzin", reče joj Hari.

114

13.

II deset sati ujutro Hari je u Fredijevoj krčmi lajno pored šanka sa još četiri-pet gostiju a dva ■ Riiiiika tek što su izašla. Raspitivali su ga o čamcu, n OM je rekao da ništa ne zna o njemu.

„Gde si bio noćas?" zapita ga jedan od njih.

„Ovde i kod kuće."

„Dokle si bio ovde?"

„Dok nisu zatvorili."

„Je l' te neko video ovde?"

„Mnogo njih", reče Fredi.

„U čemu je stvar?" zapita ih Hari. „Zar mislite dri bih ukrao svoj sopstveni čamac? Šta bih radio « njim?"

„Samo sam te pitao gde si bio", reče carinik. „Nemoj da se žestiš."

„Ne žestim se", odvrati Hari. „Žestio sam se l;ul su mi oduzeli čamac bez ikakvih dokaza da je nosio alkohol."

„Postojala je izjava o tome, data pod zakletvom", reče carinik. „Nisam ja to izjavio. Znaš ko je li> učinio."

„U redu", reče Hari. „Samo nemojte govoriti dtt se žestim što me pitate. Više volim da je kod

115

vas vezan. Tada ima izgleda da ga dobijem natrag. Kakvi su izgledi ako su ga ukrali?"

„Nikakvi, mislim", reče carinik.

„Onda idite i gledajte svoja posla", reče Hari.

„Ne budi drzak", reče mu carinik. „Inače ću se postarati da imaš razloga da budeš drzak."

„Posle petnaest godina", reče Hari.

„Petnaest godina nisi bio drzak."

„Nisam, a ni u zatvoru nisam bio."

„Lepo, nemoj da budeš drzak, jer ćeš inače tamo dospeti."

„Umiri se", reče Hari.

Baš tada uđe onaj šašavi Kubanac, koji vozi taksi, s jednim čovekom koji je stigao avionom, a veliki Rodžer mu reče:

„Hejzuze, kažu mi da si dobio bebu."

„Da, gospodine", reče Hejzuz vrlo gordo.

„Kad si se oženio?" zapita ga Rodžer.

„Prošlog meseca. Meseca prošlog. Jesi bio na svadbi?"

„Ne", reče Rodžer. „Nisam bio na svadbi."

„Ti propustio mnogo", reče Hejzuz. „Propustio mnogo finu svadbu. Zašto ne došao?"

„Nisi me zvao."

„A, da", reče Hejzuz. „Zaboravio sam. Nisam te zvao ... Jeste li dobili što ste hteli?" zapita nepoznatog.

„Da. Jesam. Je li ovo najbolji bakardi koji imate?"
„Da, gospodine", reče mu Fredi. „To je pravi Carta del oro."
„Slušaj, Hejzuz, zašto misliš da je dete tvoje?" zapita ga Rodžer. „To nije tvoje dete."

116

„šta znači to dete nije moje? Šta znači? Tako mi boj*a, ne dozvoljavam ti tako govoriš! Šta znači to dete nije moje? Kad kupiš kravu, zar tele nije tvoje? To je moje dete. Tako mi boga, jeste. Moja I »ehu. Pripada meni. Da, gospodine!"

On izađe s nepoznatim i s flašom bakardija i vi počeste da se smeju Rodžeru. Onaj Hejzuz je ■ i i i s i a neobičan čovek. On i onaj drugi Kubanac. '•I.lilk;i vodica.

Baš tad uđe Slatkorečivi, advokat, i reče Ha-

|| ju:

„Carinici su ovog časa otišli da uzmu tvoj ritmae."

JI ari ga pogleda i lice mu se smrknu. Slatko-ireivi produži jednolikim glasom. „Neko ga je vilico među drvećem s vrha jednog od onih visokih l.nmiona i s gradilišta logora kod Boka Kike javio i iinarnici. Sad sam baš video Hermana Frederik-i. On mi je kazao."

Ilari ništa ne reče, ali se moglo videti kako se • ■Haj bes u njemu stišava i kako mu oči opet dobi-i.iju svoj prirodni izraz. Zatim reče Slatkorečivom:

„Ti sve čuješ, zar ne?"

„Mislio sam da ćeš voleti da znaš", reče Slatko-n-č i vi istim bezbojnim glasom.

„To me se nimalo ne tiče", odvrati Hari. „Tre-h.ilo bi da malo bolje čuvaju čamac."

Njih dvojica su stajala pored šanka a nijedan ni* progovori ni reci dok se veliki Rodžer i još dvoji' I roje njih ne izgubiše iz krčme. Oni se tada povu-lio.Še u zadnji deo.

„Ti si zmija", reče Hari. „Sve što dirneš, ni ruješ."

117

„Je li moja greška što se vidi sa kamiona? Ti si izabrao mesto. Sam si sakrio svoj čamac."

„Umukni", reče Hari. „Jesu li ikad ranije imali tako visoke kamione? To je bila poslednja prilika da pošteno zaradim. To je bila poslednja prilika koja mi se pružila da pođem sa čamcem i nešto zaradim."

„Obavestio sam te čim se to dogodilo."

„Ti si pravi lešinar."

„Dosta s tim", reče Slatkorečivi. „Oni hoće da pođu danas predveče."

„Neka idu bestraga."

„Zbog nečeg su se uznemirili."

„Kad hoće da krenu?"

„U pet sati."

„Nabaviću čamac. Odvešću ih u pakao."

„To ne bi bilo rđavo."

„Nemoj sad o tome da pričaš. Ne mešaj se u moje stvari."

„Slušaj, ti razbojnice", reče Slatkorečivi. „Ja pokušavam da ti pomognem i pružim nešto."

„A samo me truješ. Umukni. Ti si otrov za svakoga ko ti se približi."

„Dosta, stoko."

„Umiri se", reče Hari. „Moram da razmislim. Trebalo je samo da izmislim nešto, i to sam izmislio, a sad moram da izmislim nešto drugo."

„Zašto nećeš da ti pomognem?"

„Dođi ovamo u dvanaest sati i donesi onaj no vac koji treba da se položi za čamac."

Kad su izlazili, naiđe Albert i pride Hariju.

„Žao mi je, Alberte, neće biti posla za tebe", reče Hari. Toliko je već bio smislio.

„Ne tražim mnogo“, odvrati Albert.

„Zao mi je“, reče Hari. „Sad mi nisi potreban.“

„Nećeš naći dobrog momka za cenu koju bi meni platio“, reče Albert.

„Ići ću sam.“

„Nemoj ići sam na takvo putovanje“, reče AlUt.

„Umukni“, odvrati Hari. „Šta ti o tome znaš. I>i>li te na javnim radovima uče kakvi su moji ji" lovi?"

„Idi bestraga“, reče Albert.

„Možda i hoću“, odgovori Hari. Ko god bi ga l>i>!>lcdao, mogao je videti da mu je glava puna i da tu< /uli da ga neko uznemirava.

„Voleo bih da pođem“, reče Albert.

„Nema posla za tebe“, reče Hari. „Ostavi me na miru jedanput.“

Albert izađe, a Hari je ostao pored šanka zagle-il.ui u automate i sliku Kastrovog poslednjeg otpo-(,i na zidu, kao da ih nikad nije video.

„Ono je bilo dobro što je Hejzuz kazao velikom l'odv.eru o detetu, zar ne?“ reče mu Fredi, spuštajući nekoliko šolja za kafu u čabar sa saponicom.

„Daj mi paklo ,česterfilda'“, reče mu Hari. Pri-■ li/avao je paklo patrljkom ruke i otvorio ga s jedni >K kraja, izvadio cigaretu i metnuo u usta, zatim li :-pustio u džep i zapalio cigaretu.

„U kakvom je stanju tvoj čamac Fredi?“ zapi-

u uH.

„Sad sam ga baš doterao“, odgovori Fredi. „U ili il n o m je stanju.“

„I) a li bi hteo da ga iznajmiš?“

„Za šta?“

„Za jedno putovanje do Kube.“

„Samo ako mi polože njegovu vrednost.“

„Koliko vredi?“

„Hiljadu dvesta dolara.“

„Ja ću ga zakupiti“, reče Hari. „Imaš li povere-nja u mene da ga vozim?“

„Nemam“, odgovori mu Fredi.

„Daću ti kuću kao zalogu.“

„Ne treba mi tvoja kuća. Treba mi hiljadu dvesta dolara.“

„U redu“, reče Hari.

„Donesi novac“, kaza mu Fredi.

„Kad dođe Slatkorečivi, reci mu da me sačeka“, reče Hari i izađe.

Tamo kod kuće Mari i devoj čiče upravo su

„Dobar dan, tata", reče najstarija devojčica. „I,vo tate."

„Šta imate za ručak?" zapita Hari.

„Imamo pečenje", odgovori Mari.

„Tata, neko nam je rekao da su ti ukrali ' nnac.

„Našli su ga", reče Hari.

Mari ga pogleda.

„Ko ga je našao?" zapita ona.

„Carinici."

„0, Hari", reče ona sa žaljenjem.

„Zar nije bolje što su ga našli, tata?" zapita <Inij';a devojčica.

„Nemoj da govoriš dok jedeš", reče joj Hari. „< Ide je moj ručak? Šta čekate?"

„Sad ću ga doneti."

„Zurim se", reče Hari. „Vi, deco, pojedite pa lužitc. Imam da razgovaram s vašom majkom."

„Tata, hoćeš li nam dati para da posle podne i'lcmo u bioskop?"

„Zašto ne idete da plivate. To je besplatno."

„O, tata, suviše je hladno za kupanje, a ide nam se u bioskop."

„U redu", reče Hari. „U redu."

Kad su devojčice izašle iz sobe on reče ženi: „Hoćeš da mi isečeš?"

„Naravno, dragi."

Ona mu iseče meso kao za kakvo dete.

„Hvala", reče Hari. „Strašno te gnjavim, zar ne? A deca nisu mnogo dosadna, je 1'?"

„Ne, mili."

„Čudno kako nismo imali dečake."

„To je zato što si ti takav muškarac. Kad je tako uvek se rađaju devojčice."

„Đavola muškarac", reče Hari. „Ali, slušaj, idem na jedan opasan put."

„Ispričaj mi šta se desilo sa čamcem?"

„Videli su ga s kamiona. Nekog visokog kamiona."

„Majku im njihovu."

„Malo je to. Neka idu u materinu."

„0, Hari, nemoj da govoriš takve reci u kući."

„Ti ponekad govoriš gore reci u krevetu."

„To je drukčije. Ne volim da čujem takvu psovku za stolom."

„A što da ne, milu li im majku ..."

„Mili, nešto nisi raspoložen", reče Mari.

„Ne", odvrati Hari. „Samo sam se zamislio."

„Pa, ti ćeš već izmisliti nešto. Imam poverenja u tebe."

„Imam ga i ja. To je jedino što imam."

„Hoćeš li mi sve ispričati?"

„Neću. Samo nemoj da se brineš ma šta čula."

„Neću se brinuti.'

„Slušaj, Mari. Idi gore na tavan i donesi mi ma-f.liikii i pogledaj drvenu kutiju sa mecima, pa na-I u n ii sve šaržere."

„Nemoj da nosiš oružje."

„Moram."

„Trebaju li ti kutije sa mecima?"

„Ne. Nema više šaržera. Imam ih samo četiri."

„Mili, zar ideš na takav put?"

„Idem na gadan put."

„O, bože", uzviknu ona. „O, bože, kad ne bi morao da radiš takve stvari."

„Hajde nađi mi ono i snesi ovamo. Daj mi ma-I. Kale."

„Dobro", reče Mari. Nagnu se preko stola i po-l|n|)i ga u usta.

„Ostavi me na miru", reče Hari. „Moram da mi',lim.

Scdeo je za stolom i posmatrao klavir, krede-ii.ic: i radio, sliku „Septembarsko jutro" i sliku Ku-pidona sa lukom i strelom iznad glave, sto i stolice «'il uglučane hrastovine, zavese na prozorima, i razmišljao: hoću li jednog dana uživati u svome domu? /isto sad imam manje nego kad sam počeo? I ovo ic mi propasti ako ovog puta ne radim kako treba. Mo mu gromova, hoće. Nemam uštedenih ni šezde--••■t jarčeva,¹ ali ću na ovome dobiti. Ove proklete "levojčice. Moja stara i ja ništa drugo nismo mogli <l.i napravimo. Da li je iz nje nestalo dečaka pre **ni-go** što se upoznala sa mnom?

¹ Jarac — ulični izraz za dolar.

123

„Evo", reče Mari, držeći mašinku za platneni remen. „Puna je."

„Moram da idem", reče Hari. On podiže rastavljenju pušku u platnenoj, uljem uprljanoj futroli. „Metni je u kola ispod prednjeg sedišta."

„Zbogom", reče Mari.

„Zbogom, stara."

„Neću se brinuti. Ali, molim te, čuvaj se."

„U zdravlju."

„O, Hari", reče ona i čvrsto ga steže uza se.

„Pusti me. Nemam vremena."

On je potapša po ramenu ostatkom ruke.

„Ta tvoja šapa", reče ona. „O, Hari. Čuvaj se."

„Moram da idem. Zbogom, stara."

„Zbogom, Hari."

Posmatrala ga je kad je izašao iz kuće, visok, širokih ramena, pravih leđa, uzanih kukova; kretao se još brzo i okretno, kao kakva životinja, mislila je ona, još nije star, kreće se tako lako i gipko, a kad je ušao u kola videla je njegov lik; plava, od sunca izbeljena kosa, široko mongolsko lice sa istaknutim jagodicama, nos prelomljen u korenu, velika usta i obla vilica. Ulazeći u kola on joj se osmehnu, a ona se zaplaka. „To njegovo đavolje lice", pomisli ona. „Plače mi se kad god pogledam to njegovo đavolje lice."

U Fredijevoj krčmi troje turista sedelo je kraj anka, a Fredi ih je usluživao. Jedan je bio vrlo vitak, tanak čovek širokih ramena, u kratkim pantalonima, nosio je naočare s debelim staklima, lice i mi je bilo preplanulo od sunca, a pepeljavo plavi Ibrkovi bili su mu kratko podsečeni. Žena kraj nje! i imala je plavu kovrdžavu kosu podšišanu kao u muškarca, bubuljičavo lice, i izraz i telo rvačice. i ona je nosila kratke pantalone.

„Šipak“, govorila je ona trećem turistu, koji je MI ino prilično naduveno lice, riđe brkove, beli plat-i“ ni šesir sa zelenim štitom od celuloida, a govorio i < praveći neke malo neobične pokrete usnama, kao < la jede nešto što je suviše vrelo da bi mu godilo. „Kako je to ljupko“, reče čovek sa zelenim štiti-pin. „Nikad nisam čuo da neko ide dotle da upo-i i < l) i taj izraz u razgovoru. Mislio sam da je to zala ivla reč, nešto što se štampa u ... u ... šaljivim novinama, ali nikad ne izgovara.“

„Šipak, šipak, dvaput šipak“, reče rvačica u l/iicnadnom nastupu ljupkosti, pružajući mu priliku da uživa u njenom bubuljičavom profilu.

125

„Kako je to divno!“ reče čovek sa zelenim štitom. „Izgovorili ste to tako dražesno.“

„Nemojte joj zameriti. To je moja žena“, reče visoki turista. „Jeste li se vas dvoje upoznali?“

„Šipak i njemu i poznanstvu s njim“, reče žena. „Kako ste?“

„Prilično““, reče čovek sa zelenim štitom. „A kako ste vi?“

„Ona je odlično“, reče visoki. „Dovoljno je da je pogledate.“

Baš tada uđe Hari, a žena visokog turiste reče:

„Zar nije divan? Tako nešto hoću. Kupi mi ga, tatice.“

„Mogu li da govorim s tobom?“ zapita Hari Fredija.

„Naravno. Hajde, reci što god hoćeš“, reče žena visokog turiste.

„Kušuj, kurvo“, reče Hari. „Fredi, hajdemo tamo pozadi.“

U zadnjem delu kafane čekao je za jednim stolom Slatkorečivi.

„Zdravo, junačino“, reče on Hariju.

„Umukni“, odvrati Hari.

„Slušaj“, reče Fredi. „Dosta s tim. Ne može to tako. Ne možeš ti tako da psuješ u mojoj kafani. Ne možeš nazvati kurvom jednu ženu u ovako pristojnom lokaluu.“

„Kurva“, reče Hari. „Čuo si šta mi je kazala?“

„Pa, u svakom slučaju, nemoj joj tako govoriti u lice.“

„U redu. Jesi li doneo novac?“

„Naravno“, reče Slatkorečivi. „Zašto ga ne bih doneo? Zar nisam rekao da ću ga doneti?“

126

„Da ga vidimo.“

Slatkorečivi mu ga predade. Hari izbroja deset novčanica od sto dolara i četiri od dvadeset. „Trebalo bi da bude hiljadu dvesta.“ „Manje moja provizija“, reče Slatkorečivi.

„-naj.“

„Neću.“

„Daj.“

„Ne budi glup.“

„Mamlazu dronjavi.“

„Skote blesavi“, reče Slatkorečivi. „Nemoj poli (iSnavati da mi ga otmeš, jer ga nemam kod sebe.“

„Razumem“, reče Hari. „Trebalo je da mislim n.i lo. Slušaj, Fredi. Odavno me poznaješ. Znam da noj čamac vredi hiljadu dvesta dolara. Ovde nedo- i;ije sto dvadeset. Uzmi ovo, a za sto dvadeset i

■ ikupninu pričekaj.“

„To je trista dvadeset dolara“, reče Fredi. Bilo

■ i ni jo mučno da stavi na kocku tu sumu. Sav se

- nojio pri pomisli na to.

„Imam automobil i radio kod kuće, što će biti iloj>a.

„Mogu da napravim ispravu o tome", reče Slat-I oivčivi.

„Neću nikakve isprave", odgovori Fredi. Opet M preznoji, a glas mu je bio nesiguran. Zatim reče: „u ivdu. Rizikovaću. Ali, tako ti boga, Hari, pazi na ■uiiac, molim te."

„Kao da je moj sopstveni."

„Svoj si upropastio", reče Fredi preznojavajući dc još više kad se setio toga. „Paziću na čamac."

127

„Ostaviću novac u sef u banci", reče Fredi.

Hari pogleda Slatkorečivog.

„To je dobro mesto", reče on i osmehnu se.

„Kelner", viknu neko iz prednjeg dela.

„To si ti", reče Hari.

„Kelner", začu se opet onaj glas.

Fredi ode u prednji deo.

„Onaj čovek me je uvredio", čuo je Hari onaj tanki glas, ali je i dalje razgovarao sa Slatkorečivim.

„Biću privezan uz dok, tamo ispred one ulice. Svega nekoliko kuća dalje."

„U redu."

„To je sve."

„U redu, drmadžijo."

„Ne nazivaj me drmadžijom."

„Kako god hoćeš."

„Biću tamo posle četiri sata."

„Još nešto?"

„Treba da me silom nateraju, razumeš? Ja o tome ništa ne znam. Radim samo nešto oko motora. Nemam u čamcu ništa što je potrebno za put. Naj-mio sam ga od Fredija da bih vozio ljude koji pecaju. Treba da upere revolvere na mene i nateraju me da upalim motor i da preseku užad."

„A Fredi? Nisi ga od njega uzeo da bi išao da pecaš."

„Frediju ću kazati."

„Bolje nemoj."

„Hoću."

„Bolje nemoj."

„Slušaj, Fredi i ja smo zajedno radili još za vreme rata. Dvapat smo bili ortaci i nikad nismo imali neprijatnosti. Znaš koliko je robe za njega

128

»

prošlo kroz moje ruke. To je jedini tip **u** ovom **gradu** kome mogu da verujem."

„Ja ne bih verovao nikom."

„Ti svakako ne bi verovao, jer sudiš po sebi."

„Ostavi ti mene na miru."

„Dobro. Idi da se vidiš s prijateljima. A šta ćeš ti izmisliti?"

„Oni su Kubanci. Upoznao sam ih u kafani na društinu. Jedan od njih hoće da naplati neki overen *tek*. Šta **u** tome ima rđavo?"

„I ne zapažaj ništa?"

„Ne. Kazao sam im da se nađemo u banci."

„Ko ih vozi?"

„Neki taksij."

„Šta treba da misli šofer, ko su oni, svirači?"

„Naći ćemo nekog ko ne misli. Ima ih mnogo u ovom gradu koji ne umeju da misle. Na primer, I
Icuzuz."

„Hejzuz je bistar. On samo govori gluposti."

„Kazaću im da nađu nekog glupog."

„Uzmite nekog koji nema dece."

„Svi oni imaju decu. Jesi li ikad video da šofer taksija nema dece?"

„Pravo si đubre."

„Pa ja nikad nikoga nisam ubio", odvrati mu Slatkorečivi.

„I nećeš nikad. Hajde, da idemo odavde. Kad sam s tobom osećam se kao šugav." „Možda si sam šugav."

„Možeš li im zapušiti usta?" „Ako ti budeš držao jezik za zube." „Drži ti svoj."

> Ernest Hemingvej, III

129

„Idem da popijem nešto", reče Hari.

U prednjem delu krčme troje turista sedelo je na visokim stolicama. Kad je Hari prišao šanku, žena pogleda na drugu stranu da bi pokazala svoje gađenje.

„Šta ćeš da piješ?" zapita Fredi.

„Šta pije gospođa?" zapita Hari.

„Kuba libr."

„Onda mi daj čist viski."

Visoki turista sa pepeljavo plavim brkovima i naočarima sa debelim staklima naže svoje veliko lice s pravim nosom prema Hariju i upita:

„Je li, zašto ste ono rekli mojoj ženi?"

Hari ga odmeri od glave do pete i reče Frediju:

„Kakva ti je ovo krčma?"

„Šta je s tim?" zapita onaj visoki.

„Umirite se", reče mu Hari.

„Ne pali to kod mene."

„Slušajte", reče Hari. „Došli ste ovamo da se odmorite i oporavite, zar ne? Ne uzrujavajte se." I izađe iz krčme.

„Zamalo što ga nisam udario", reče visoki turista. „O čemu misliš, draga?"

„Volela bih da sam muškarac", odgovori njegova žena.

„S takvim telom daleko biste dogurali", promrmlja u svoje pivo čovek sa zelenim štitom.

„Šta ste kazali?" upita onaj visoki.

„Rekao sam da bi mogli da mu saznate ime i adresu i da mu u jednom pismu kažete šta mislite o njemu."

„Je li te, kako se vi zovete? Je li vi to mene sad zavitalavate?"

„Zovite me profesor Mak Uolsi.“

„Ja se zovem Loton“, reče dugajlija. „Pisac sam.“

„Milo mi je“, odvrati profesor Mak Uolsi. „Da U često pišete?“

Dugajlija pogleda oko sebe. „Hajdemo odavde, drnpa“, reče on. „Ovi ljudi ili nas vređaju ili su šaljivi.“

„Ovo je čudno mesto“, reče profesor Mak Uolsi.

„Zaista privlačno. Nazivaju ga Gibraltarom Amerike i nalazi se trista sedamdeset pet milja južno od Kaira u Egiptu. Ali sam dosad imao vremena samo da vidim ovu krčmu. Zaista je lepo nicslo.“

„Vidim da ste pravi profesor“, reče žena. „Znale, vi mi se dopadate.“

„T vi se, draga, meni dopadate“, izjavi profesor Mak Uolsi. „Ali sad moram da idem.“

On ustade i izađe da potraži svoj bicikl.

„Ovde su svi šašavi“, reče dugajlija. „Da popijemo još jednu draga?“

„Dopao mi se profesor“, reče žena. „Milo se ponaša.“

„Onaj drugi...“

„O, on ima divno lice“, reče žena. „Kao kakav lalal in ili tako nešto. Samo da nije vređao. Izgleda u licu nekako kao Džingis Kan. Baš je sila.“

„Ima samo jednu ruku“, reče muž.

„Nisam zapazila“, odvrati žena. „Da popijemo Još nešto? Ko li će sad doći!“

„Možda Tamerlan“, reče muž.

„Hej, pa ti si obrazovan“, uzviknu žena. „Meni bi bio dovoljan ovaj Džingis Kan. Zašto se profesoru dopalo kad sam rekla — šipak?“

„Ne znam, draga“, reče pisac Loton. „Meni se to nikad nije dopadalo.“

„Izgleda da sam mu se dopala zbog onog što sam“, reče žena. „Sto mu gromova, prijatan je.“

„Verovatno ćeš ga opet videti.“

„Kad god dođete ovamo, videćete ga“, reče Fre-di. „On ovde živi. Ovde je već dve nedelje.“

„Ko je onaj drugi što govori tako grubo?“

„Onaj? To je jedan čovek odavde.“

„Čime se bavi?“

„Svačim pomalo“, reče joj Fredi. „Ribari.“

„Kako je izgubio ruku?“

„Ne znam. Povredio je nekako.“

„Au, mnogo je lep“, reče žena. ■•“

Fredi se nasrne ja. „Čuo sam da svašta vele za njega, ali to još nisam čuo.“

„Zar vi ne nalazite da ima lepo lice?“

„Ne uzrujavajte se, gospođo“, reče joj Fredi. „Njegovo lice sa onim njegovim razbijenim nosom liči na stražnjicu.“

„Ala su ljudi blesavi“, reče žena. „On je čovek mojih snova.“

„Čovek iz strašnih snova“, dodade Fredi.

Za sve to vreme pisac je sedeo sa nekim blesavim izrazom lica, sem u trenucima kad bi s divljenjem pogledao svoju ženu. Svaki bi morao da postane pisac kad bi mu žena tako izgledala, mislio je Fredi. Gospode, ona je strašna!

Baš u tom času uđe Albert.

„Gde je Hari?“

„Dole na doku.“

„Hvala“, reče Albert.

On izađe, a žena i pisac sedeli su tu i dalje, dok je Fredi stajao i brinuo se za čamac i mislio kako ga noge bole od stajanja celog dana. Stavio je preko betona asuru, ali to nije mnogo pomagalo. Noge su ga sve vreme bolele. Pa ipak dobro je radio, bolje nego ma ko u gradu i s manje troškova. Ta žena je dosta šašava. I kakav mora da je čovek Koji takvu ženu izabere? Čak ni sa zatvorenim očima, mislio je Fredi. Ni čorav. Ali oni su pili kokteli¹. Skupo piće. A to je nešto značilo.

„Izvolte, gospodine“, reče. „Odmah.“

A tada uđe jedan lepo razvijen čovek, preplanula lica i pepeljave kose, u prugastoj ribarskoj košulji i kratkim, mrkim pantalonama. S njim je bila iirka vrlo lepa, crnomanjasta devojka u tankoj, be-loj vunenoj majici i tamno plavim pantalonama.

„Gle, pa to je Ričard Gordon sa dražesnom go-•podicom Elin“, uzviknu Loton ustajući.

„Zdravo, Lotone“, reče Ričard Gordon. „Da li •■!<* slučajno tu negde videli jednog pijanog profe-•ura.“

„Tek što je otišao“, reče Fredi.

„Hoćeš li jedan vermut, srce?“ zapita Ričard NVOJU ženu.

„Ako ti hoćeš“, odgovori ona. A tada pozdravi I olonove. „Fredi, za mene dva dela francuskog i H'ilan italijanskog.“

Ona se posadi na visoku stolicu, podvijajući noge i zagleda se napolje. Fredi je zadivljeno po-

133

smatrao. Nalazio je da je ona najlepší gost te zime u Ki Uestu. Lepša i od čuvene lepe gospođe Bredli. Gospođa Bredli se malo pregojila. Ovo devojče ima divno irsko lice, tamnu kosu koja se u kovrdžama spušta skoro na ramena i glatku belu put. Fredi pogleda njenu pocrnalu ruku koja je držala čašu.

„Kako ide posao?“ upita Loton Ričarda Gor-dona.

„Ide dobro“, odgovori Gordon. „A kod vas?“

„Džeims ne radi“, reč gospođa Loton. „On samo loče.“

„Recite, ko je taj profesor Mak Uolsi?“ upita Loton.

„O, on je, čini mi se, neka vrsta profesora ekonomije, koji je sad na svojoj slobodnoj godini ili tako nešto. To je Elinin prijatelj.“

„Sviđa mi se“, reče Elin Gordon.

„I meni se sviđa“, reče gospođa Loton.

„Meni se prvoj svideo“, reče Elin Gordon veselo.

„Oh, neka vam bude“, popusti gospođa Loton. „Takve dobre male devoj čiče uvek dobij aj u ono što žele.“

„Zato i jesmo tako dobre“, odvrati Elin Gordon.

„Popiću još jedan vermut“, reče Ričard Gordon. „Hoćete li i vi?“ upita on Lotonove.

„Zašto da ne“, odgovori Loton. „Slušajte, hoćete li ići sutra na to veliko primanje kod Bredli-jevih?“

„Naravno da će ići“, reče Elin Gordon.

„Meni se ona dopada, znate“, reče Ričard Gordon. „Zanimljiva mi je i kao žena i kao društveni fenomen.“

134

„Au“, reče gospođa Loton. „Vi govorite isto **tako učeno** kao i profesor.“

„**Ne** hvali se, draga, svojim neznanjem“, reče **loJ Loton.**

„**Da li** muškarci spavaju sa društvenim fenomenima?“ zapita Elin Gordon gledajući kroz vrata.

„Ne govori budalaštine“, reče joj Ričard Gordon.

„Mislim, predstavlja li to sastavni deo književnu,“ rada nekog pisca?“ produži Elin.

„Pisac mora sve da zna“, odgovori Ričard Gordon. „On ne sme da ograniči svoje iskustvo za ljubav malograđanskih principa.“

„O“, reče Elin Gordon. „A šta treba da radi piščeva žena?“

„Puno stvari, mislim“, reče gospođa Loton. „Čujte, trebalo je da vidite čoveka koji je maločas lu bio i koji je mene i Džeimsa izvredao. Bio je ■>trašan.“

„Trebalo je da ga odalamim“, reče Loton.

„Bio je doista strašan“, reče gospođa Loton.

„Idem kući“, reče Elin Gordon. „Hoćeš li sa umom, Dik?“

„Hteo bih da prošvrljam malo po gradu“, odgovori Ričard Gordon.

„Tako?“ reče Elin Gordon ogledajući se u ogledalu iza Fredijeve glave.

„Da“, reče Ričard Gordon.

Fredi, koji ju je posmatrao, pomisli da će zaplakati. Želeo je da se to ne desi u njegovoj radnji.

„Zar nećeš još jedan vermut?“ upita je Ričard Gordon.

„Neću“, odmahnu ona glavom.

135

„Slušajte, šta je to s vama?“ upita je gospođa Loton. „Zar se vi ne provodite lepo?“

„Božanstveno“, odvrati Elin Gordon. „Ali ipak mislim da je najbolje da idem kući.“

„Vratiću se rano“, dobaci Ričard Gordon.

„Ne uzrujavaj se zbog toga“, reče mu ona. Izade. Nije zaplakala. Niti je našla Džona Mak Uolsija.

16.

Dole na doku Hari Morgan je vozio do mesta gde je čamac ležao i, pošto se uverio da u blizini urina nikog, podigao je prednje sedišta kola, izvulio pljosnato, platneno i veoma umašćenu futrolu i spustio je u udubljenje ispred kabine.

Zatim je i sam ušao, podigao poklopac na motornom odeljenju, sklonio dole futrolu s mašinskom puškom. Odvrnuo je slavine za benzin i upalio oba ■ iolora. Desni motor radio je posle nekoliko minuta sasvim glatko, dok su na levom drugi i četvrti cilindar preskakali i on

otkri da su svećice prego-
u'le, te potraži nove, ali ih
ne nađe.

„Moraću da nabavim
nove svećice i napunim
irzcrvoare benzinom”,
pomisli on.

Dole kod motora
otvori futrolu u kojoj je
sta-j.ila mašinka i stavi
šaržer. Pronađe dva
komada irokog kaiša i
četiri zavrtnja, pa
zasecajući kaiš, načini
remen koji će držati pušku
ispod poda udu-liljenja,
levo od poklopca, tačno
iznad levog moto-I.I.
Puška je tu ležala lako se
njišući i on gurnu inmlra
jedan od četiri šaržera koji
su se nalazili u plalnenim
pregradama futrole.
Klečeći između motora on
pruži ruku da dohvati
pušku. Trebalo je

136

137

učiniti samo dva pokreta, otkačiti onaj deo kaiša koji je prolazio oko doboša neposredno ispod okidača. A tada izvući pušku iz druge omče. On pokuša i lako je izvuče jednom rukom. Zatim povuče mali zatvarač do kraja, sa poluautomatskog na automatsko, i pregleda osigurač. Onda je ponovo okači. Nije mogao da izmisli gde bi stavio rezervnu municiju, stoga gurnu futrolu ispod rezervoara s benzinom, gde je lako mogao dohvatiti, i namesti municiju tako da mu bude pri ruci. Kad siđem dole prvi put pošto isplovimo, pomisli on, mogu staviti nekoliko u džep. Bolje nemati je pri sebi, da sva ta petljavina ne izbije na videlo.

Ispravi se. Bilo je divno vedro popodne, prijatno, ne hladno, duvao je lak severni povetarac. Baš lepo poslepodne, nema šta. More se u oseći povlačilo i dva pelikana sedela su na šipovima na ulazu u kanal. Jedna ribarska lađica, obojena tamno zeleno, prođe uz huktanje motora zaobilazeći prema ribljoj pijaci; na zadnjem kraju lađice sedeo je ribar crnac i držao kormilo. Hari baci pogled preko vode — sivo-plave na popodnevnom suncu — glatke, jer je vetar duvao u pravcu oseke, prema Peščanom ostrvu koje je nastalo kada je kanal bio očišćen od ajkula. Beli galebovi leteli su nad ostrvom.

„Biće lepa noć”, mislio je Hari. „Divna noć za plovidbu.”

Oznojio se malo dok je čeprkao oko motora, te se ispravi i obrisa lice nekom krpom.

Na doku se pojavi Albert.

„Čuj, Hari”, doviknu mu. „Zeleo bih da me povedeš.”

138

„Šta ti se sad opet desilo?”

„Pustiće nas da radimo samo tri dana u nede-Ijl na javnim radovima. Baš sam to jutros čuo. Ivtoram da nađem još neki posao.”

„Važi”, reče Hari. On je brzo razmišljao. „Ne-lwi bude.”

„Baš dobro“, reče Albert. „Bojao sam se da (t)lcm kući i izađem pred staru. Gadno me je do- <vkalala u podne, kao da sam ja kriv što se radovi usporavaju.“

„Šta je to sa tvojom starom?“ upita veselo Ha-i i. „Što je nisi zviznuo?“

„Zvizni je ti“, reče Albert. „Voleo bih da čujem fila bi ti odvrtila. Ima ta dobar jezik.“

„Slušaj, Al“, reče mu Hari. „Uzmi moja kola I ovo pa otiđi u Mornarsku gvozdaru i kupi šest -svučica kao ova. Onda idi pa kupi tablu leda od 20 (eliti i pola tuceta skuša. Uzmi dve konzerve kafe, frliri i konzerve govedine, dva hleba, malo šećera i dve konzerve mleka. Zaustavi se u radnji kod Sin- \: lc-ra i reci mu da dođu dole i donesu sto pedeset l' ilona benzina. Vрати se što možeš brže i promeni ■.vcóice broj dva i četiri u levom motoru brojeći unazad od regulatora za brzinu. Reci im da ću se vrati ti da platim benzin. Mogu me čekati ili me potražiti kod Fredija. Možeš li sve da zapamtiš? Vozimo sutra jedno društvo u lov na tarpone.“

„Suviše je hladno za tarpone“, odvrati Albert.

„Društvo veli da nije“, reče mu Hari.

„Zar nije bolje da kupim tuce skuša?“ upita Albert. „Za slučaj da ih morske štuke raskidaju. Sada ih ima mnogo u kanalu.“

139

„Dobro, uzmi tuce. Ali vrati se za jedan sat i napuni rezervoare.“

„Šta će ti toliko benzina?“

„Može se desiti da isplovimo rano i ostanemo dugo, pa nemamo vremena da ih ponovo napunimo.“

„Šta je bilo s onim Kubancima koji su tražili da ih prevežeš?“

„Ništa više nisam čuo o njima.“

„Bio je to dobar posao.“

„I ovo je dobar posao. Hajde kreći.“

„Šta će meni da padne?“

„Pet jarčeva dnevno“, odgovori Hari. „Ako ti se ne dopada, ne moraš poći.“

„Važi“, reče Albert. „Koje si svećice rekao?“

„Broj dva i četiri unatrag od regulatora za brzinu“, reče mu Hari.

Albert klimnu glavom. „Mislim da ću zapamtiti“, dodade. Skoči u kola, okrete ih i odveze se naviše.

Sa svog mesta u motornjaku Hari je mogao da vidi zgradu od kamena i opeka prve državne šteditonice i njen glavni ulaz. Nalazila se dva ugla niže u dnu ulice. Sporedan ulaz se nije video. Pogleda na sat. Bilo je prošlo dva. On spusti poklopac na motorskom odeljenju i pope se na dok. A sad ima da se desi ili ne desi, pomisli on. Ja sam učinio što sam mogao. Idem do Fredija, a onda ću se vratiti i čekati. Skrenu desno, ostavljajući dokove, i spusti se sporednom ulicom da ne bi prošao pored banke.

140

17.

Kad je ušao kod Fredija hteo je da mu sve ' priča, ali nije mogao. U krčmi nije bilo nikoga, '■■■u je na visoku stolicu i želeo da mu priča, ali nije smeo. Bio je već gotov da mu kaže, pa se uzdrmao jer je znao da se Fredi neće složiti. Nekada I'i se možda složio, ali danas više ne. A možda ni m-kada. Tek kad je pomislio da se poveri Frediju, ■■I iva lio je koliko je ta stvar opasna. Mogao bih da <>- .f;ii)em ovde, pomisli, i tada ne bi bilo ničeg. Pro-•iD da ostanem, popijem nekoliko čašica i napijem ■■'-, pa se ne bih upuštao. Jedino što mi je puška na • uncu. Ali niko sem stare ne zna da je moja. Kupio '.\in je na Kubi, onda kad sam one vozio. Niko ne /na ila je imam. Mogao bih da ostanem ovde i gole ivo. Ali, do vraga, od čega će one da žive? Gde da u.idem pare za Mari i cure? Nemam više čamca, i u i nam para, nisam obrazovan. I šta da radi čovek .'a jednom rukom? Sve što mogu to je da petljam b.\ mojim cojones. Mogu ostati ovde i popiti još pet «"asa i sve bi bilo svršeno. Onda bi bilo dockan. Prošio da pustim da sve padne

u vodu, ne mrdnuvši pistom.

„Daj jednu“, reče Frediju.

141

„Dobro.“

Mogao bih prodati kuću i od toga bismo živeli dok ne nađem posla. Kakvog posla? Nikakvog. Mogao bih iz ovih stopa otići u banku i reći im, i šta bih dobio? Hvala. Naravno. Hvala. Jedna banda kubanskih državnih džukela koštala me je ruke, jer je pucala na mene iako to nije bilo potrebno, dok mi je druga, američka banda, uzela čamac. Sad mogu da se odreknem kuće i dobio bih zahvalnost. Neka, hvala. Neka sve to ide do sto đavola, pomisli. Nema mi izbora!

Želeo je da kaže Frediju, da bude bar nekog ko će znati šta preuzima. Ali nije mogao da mu rekne, jer Fredi ne bi odobrio. On je sad dobro zarađivao. Danju u krčmi nije bilo sveta, ali je noću bila puna sve do dva sata posle ponoći. Fredi nije u škripcu. Sigurno se ne bi složio. Moram da radim sam sa onim zlosrećnikom Albertom. Gospode, izgledao je dole na doku gladniji nego ikad. Ima Konca koji su gotovi da umru od gladi pre nego da krađu. Ima ih masa u ovom gradu kojima sada krče creva. Ali se oni nikad neće pokrenuti. Neki od njih počeli su da gladuju kad su se rodili.

„Čuj, Fredi“, reče. „Daj mi nekoliko flaša.“

„Čega?“

„Bakardija.“

„Dobro.“

„Izvadi zapušače, hoćeš? Ti znaš da sam želeo da iznajmim tvoj čamac da bih prevezao neke Ku banče.“

„Tako si mi bar rekao.“

„Ne znam kad će poći. Možda noćas. Nisu mi kazali.“

142

„Čamac je spreman da krene u svako doba. Imaće lepu noć, ako noćas plovite.“

„Nešto su pominjali o ribolovu danas popodne.“

„Ma čamcu postoji pribor, ako ga pelikani nisu i (dueli).“

„Još je tamo.“

„Pa neka ti je srećan put“, reče Fredi.

„1 Ivala. Dede daj mi još jednu.“

„Čega?“

„Viskija.“

„Mislio sam da piješ bakardi.“

„Piću viski ako mi bude hladno na putu.“

„Putovaćeš s ovim povetarcem u krmu celim ptilrni“, dodade Fredi. „Voleo bih noćas da plovim.“

„Stvarno će biti lepa noć. Daj još jednu.“

Baš u tom trenutku udoše visoki turista i nje-Ijftvii žena.

„Pa to je čovek iz mojih snova“, reče ona i spu-*ll se na stolicu pored Harija.

On baci jedan pogled na nju, pa ustade.

„Vratiću se, Fredi“, reče. „Idem do čamca za ulučuj da društvo želi da lovi ribu.“

„Nemojte ići“, reče žena. „Molim vas nemoj-i. ići.“

„Smešni ste“, reče joj Hari i izade.

Ričard Gordon išao je ulicom uputivši se veli-luij kući Bredlijevih, u kojoj su ovi provodili zimu. Nadao se da će gospođa Bredli biti sama. Biće. Go-Bjioda Bredli pravila je zbirku pisaca, baš kao i njihovih knjiga, ali Ričard Gordon to još nije znao. Njegova žena vraćala se za to vreme kući koračajući preko plaže. Ona nije sreća Džona Mak Uolsija. Možda će ovaj još navratiti do nje.

143

Albert se nalazio na brodu i benzin je bio uto varen.

„Upaliću motore da vidim kako rade ona dva cilindra“, reče Hari. „Jesi li ukrcao stvari?“

„Da.“

„Pripremi nekoliko mamaca.“

„Treba li ti veliki mamac?“

„Razume se. Za tarpone.“

Albert je stajao na krmi i pripremao mamce, dok je Hari za upravljačem zagrevao motore, kad začu zvuk sličan praskanju motora. Pogleda niz vilicu i vide kako se jedan čovek pojavi iz banke. Držao je pušku u rukama i trčao. Tada ga nestade. Onda još dva čoveka izadoše noseći kožne torbe sa puškama u rukama i odjuriše u istom pravcu. Hari pogleda u Alberta koji je bio zabavljen oko mamaca. Četvrti čovek, neka ljudina, pojavi se sada na vratima banke držeći mašinku ispred sebe, a kad se povukao sa ulaza, bančina sirena poče dugo da zavija, i Hari vide grlić puške kako odskače i ču tak-tak-tak-tak, tih, mukao zvuk kroz pisak sirene. Čovek se okrete i potrča, zaustavljajući se da bi još jednom ispalio u pravcu ulaza, i kada se Albert diže

144

na krmi uzvikujući: „Gospode, pljačkaju banku. Illiste, šta da radimo?“ Hari ču kako neki taksi Ulti/.1 iz pobočne ulice i velikom brzinom zavija pri'ina doku.

Po/adu su sedela tri Kubanca, dok je četvrti »ctlcu kraj šoferu.

„(idc je čamac?“ zaurla jedan od njih na špan-'ki Uli.

„I',vo ga, budalo“, reče drugi.

„To nije taj čamac.“

„To je taj kapetan.“

„I lajde, požuri za ime boga.“

„Izlazi“, viknu Kubanac šoferu. „Ruke u vis.“

Dok je šofer stajao pored kola, on mu zavuče no* u pojas, povuče prema sebi i preseče ga, tako dti pniilalone sklizmiše skoro do kolena. Zatim mu 111 sviiče do dole. „Ne mrdaj“, reče mu. Dva Kuban-c .1 sa lorbama baciše svoj teret u udubljenje ispred Li I ii ne i svi se strmoglavije na brod.

„Krećemo odmah“, reče jedan. Ljudina sa milili kom prisloni pušku Hariju u leđa.

„Kreči, kapetane“, reče mu. „Polazimo.“ „Polako“, reče Hari. „I skloni to.“ „Odbi“, reče ljudina.

„Tebi govorim“, obraćali u* l se Albertu.

„Čekaj malo“, odvrati Albert. „Ovo su razboj-iin i koji su opljačkali banku.“

K i upni Kubanac obrte se zajedno s puškom i upi 11 je na Alberta. „Hej, ne pucaj! Ne pucaj! izu-f,ii Albert. „Ne pucaj!“

Pucanj je bio tako blizu da meci zagušeno od-jeknuše kao tri pljeska. Albert se sroza razrogače-

II) Hincst Hemingvej, III

145

nih očiju, razjapljenih usta. Izgledalo je kao da još hoće da kaže: „Ne pucaj!“

„Nije ti potreban pomoćnik“, reče veliki Ku-banac. „Ti, jednoruka mrcino.“ A tada španski: „Secite konopce tim ribarskim nožem.“ Pa engleski: „Hajde. Polazi.“

Onda španski: „Prisloni mu pušku na leđa!“ pa engleski: „Hajde. Polazi. Razmrškaću ti glavu.“

„Krećemo“, reče Hari.

Jedan od Kubanaca, koji je ličio na Indijanca, upravi pištolj sa strane gde je Hariju nedostajala ruka. Grlić je skoro dodirivao patrljak.

Kad je okrenuo čamac, obrćući upravljač jednom rukom, Hari baci pogled unazad da bi pazio na prolaz pored šipova, i tada vide Alberta koji je klečao na krmi u lokvi krvi s glavom iskrivljenom ustranu. Na doku je stajao taksi i debeli šofer u gaćama, s pantalonama na zemlji oko nogu, s rukama iznad glave,

razjapljenih usta kao što su bila i Albertova. Još uvek se niko nije pojavljivao na ulici.

Šipovi doka promakoše dok se čamac izvlačio iz luke i sad su se nalazili u kanalu pored keja sa svetionikom.

„Hajde. Požuri“, reče veliki Kubanac. „I daj brzinu.“

„Skloni tu pušku“, odvrati Hari. Mogao bih, razmišljao je, da nasučem čamac na Krofiški sprud, ali bi me, kao što su jedan i jedan dva, ovaj Kubanac ucmeкао.

„Teraj brže“, govorio je veliki Kubanac. A tada na španskom: „Ležite svi. Držite kapetana na nišanu.“ I sam leže na zadnji deo broda odgurnuvši Alberta u udubljenje pred kabinom. Ostala trojica le-

146

ftiln sli u iudubljenju pred kabinom. Hari je sedeo fa krmiloin. Gledao je ispred sebe vozeći čamac ka I/IM/.U i/, kanala, prošao pored ulaza u podmorničku h»y.u s;i o/nakama za jahte i zelenim signalom, obi-ni nu ilo, zatim prošao pored tvrđave i pored crve-< s v e l i l j k e — a onda se osvrte. Veliki Kubanac je ¹ HI Izvadio zelenu kutiju sa municijom i nizao je

■..... u. il-.c. Puška je ležala pored njega i on je metke '■'-..... e gledajući u njih, nižući ih automatski, po-

■I i uperena unatrag preko krme. I ostali su gle-li n.i/.ađ, sem onog koji je pazio na Harija. Ovaj, l.ui od dvojice koji su ličili na Indijance, pišto-lj. NI nm dade znak da gleda ispred sebe. Nijedan ¹ i IKI se do tog časa nije uputio za njima. Motori su > it'iioin crno brektali i čamac je odmicao sa osekom, i Hila/.eći pored bove primeti kako se ova veoma u nli prema pučini, dok je voda pravila vrtloge oko

•ii.....i- tua.

l'osloje dva brza čamca koja bi mogla da nas

■ ili viile, mislio je Hari. Onaj Rejov prenosi poštu iz
. "i' ikiimba. Gde li je samo drugi? Video sam ga,
i i.'dlšavao se dalje, pre nekoliko dana na opravci

i "I'l.dvarda Tejlora. To je onaj koji sam mislio da

Kupi Slalkorečivi. Ima ih još dva, doseti se on i drt. Jedan je Ministarstvo za puteve uputilo da dluln/i osi iva. Drugi leži u Garnizonskoj luci. Koliko smo sada udaljeni? On se osvrte prema mestu ^ili< je daleko pozadi ostala tvrđava: stara zgrada jtiilU« od crvenih opeka počela je da se pomalja iz-tiiul brodogradilišta mornarice, dok se žuto zdanje linlolu islicalo na kratkom obrisu grada na vidiku. Tvidttva ih je zaklanjala i svetionik je štrcao iznad kiie« koje su se nizale prema velikom zimskom ho-

147

telu. Bar četiri milje, računao je on. Evo ih dolaze, pomisli. Dva bela ribarska čamca zaobišla su zaštitni zad i uputila se prema njima. Jedva ako su u stanju da prelaze deset čvorova, pomisli. Jadno je to.

Kubanci su brbljali na španskom.

„Kojom brzinom plovimo, kapetane?“ upita ljudina okrećući se njemu.

„Oko dvanaest“, odvrati Hari.

„Koliko mogu da razviju oni?“

„Do deset.“

Sad su svi gledali čamce, čak i onaj koji je trebalo da drži Harija na nišanu. Ali šta da učinim, mislio je. Za sada ne mogu još ništa.

Dve bele lađice nisu se povećavale

„Pogledaj tamo, Roberto“, reče onaj koji je bio ljubazan.

„Kuda?“

„Gledaj!“

Daleko pozadi da se jedva moglo vide ti prsnu malo vode u vis.

„Pucaju na nas“, reče onaj učtivi. „To je baš glupo.“

„Za ime boga“, reče glavati. „S tri milje.“

„Četiri“, mislio je Hari. „Pune četiri.“

Hari je mogao da vidi mehuriće vode kako se rasprskavaju na mirnoj površini, ali nije čuo pucnje.

„Baš su bedni ovi Konci", pomisli. „I još gore. Smešni su."
„Koja vlast ovde raspolaže čamcem, kapetane?" upita glavati odvrćući pogled od krme.
„Obalska straža."

148

„Koliko prelazi?"
„I) o dvanaest."
„(Mula smo na konju."
I Lui ne odgovori.
„Zar nismo?"
I Lui opet ne odgovori. On je vodio čamac tako itn nm IV.šćano ostrvo, koje je postepeno raslo, bu-»lo Malno sleva, dok su sitni sprudovi ostajali zde-diiti. Za deset minuta proći će pored grebena.
„Sta ti je? Zar ne umeš da govoriš?"
„ftla si me ono pitao?"
„Postoji li nešto što još može da nas stigne?"
„Avion Obalske straže", odgovori Hari.
„Pivsekli smo telefonsku liniju pre nego što mucu došli u grad", izbaci onaj ljubazni.
„Nisle presekli radio, zar ne?" upita Hari.
„Misliš li da avion može da dođe?"
„Postoji opasnost sve do mraka", reče Hari.
„A šta je tvoje mišljenje, kapetane?" upita Ro-IM-TIO, onaj glavonja.
I lati ne odgovori.
„(■ovori, šta misliš?"
„Zašto si pustio da ovo pseto ubije moga poni... nika?" obrati se Hari onom prijatnom, koji je "i i stajao pored njega i posmatrao busolu.
„Umukni", dreknu Roberto. „Ubiću i tebe."
„Koliko ste para digli?" upita Hari ljubaznog.
„Ne znamo. Nismo još brojali. U svakom slutnju nisu naše."
„Vei njem da nisu." Prošao je pored svetionika, I im uze piavac dva: dvadeset pet, što je redovni put (•>! Havanu.

149

„Hoću da kažem da ne radimo za sebe, već za revolucionarnu organizaciju."
„I iz tog razloga ste ubili mog pomoćnika?"
„Meni je vrlo žao", reče mladić. „Ne mogu ti dovoljno reći kako mi je to teško."
„I ne pokušavaj", reče Hari.
„Vidiš", reče mladić, govoreći spokojno, „taj Roberto je rdav čovek. On je dobar revolucionar, ali gadan čovek. Toliko je ubijao za vreme Mačada da mu se to omililo. Za njega je zabavno da ubija. On ubija za dobru stvar, naravno, za najbolju stvar." On se osvrte na Roberta koji je sada sedeo u stolici za ribarenje na krmu, s mašinkom preko kolena, posmatrajući bele lađe koje su se, kako Hari primeti, sve više smanjivale.
„Šta imaš za piće?" viknu Roberto sa krme.
„Ništa", odseče Hari.
„Onda pijem svoje", reče Roberto. Jedan od dvojice Kubanaca ležao je na sedištu načinjenom iznad rezervoara za benzin. Činilo se da već ima morskú bolest. I drugome je izgleda bilo zlo, ali je još sedeo.
Osvrćući se, Hari spazi sivo obojeni brodić koji isplovi iz tvrđave i pridruži se belim čamcima.
„Eno broda Obalske straže", pomisli on. „I taj nije nikakav."
„Mislite li da će se hidroplan pojaviti?" upita ljubazni mladić.
„Za pola sata biće mrak", reče Hari. On sede za upravljač. „Šta smerate? Da me ubijete?"

„Ja to ne želim“, reče mladić. „Mrzim ubija-nje.“

150

„Šta to tamo radiš?“ upita Roberto koji je sadi« držao bocu sa viskijem. „Praviš prijateljstvo sa kapelanom? Šta bi hteo? Da jedeš za kapetanskim Molom?“

„Uzmi krmu!“ reče Hari mladiću. „Vidiš li pra-i- < '• Dva: dvadeset pet.“ On ustade sa stolice i "puu se zadnjem delu čamca.

„Daj mi da popijem malo“, reče Robertu. „Eno • u IM ;i Obalske straže, ali nas on ne može uhvatiti.“

Mio se odrekao srdžbe, mržnje i svakog dosto-i ni-iva kao raskoši, i počeo je da kuje planove.

„Naravno“, reče Roberto. „Ne može da nas u-li ih Pogledaj one bebe što povraćaju. Šta veliš? u.. •■!, Ja piješ? Imaš li još neku poslednju želju, ! i|“ lane?“

„Ti si šaljivdžija“, reče Hari. I povuče dobar

• MIIIj.

„lakše malo!“ bunio se Roberto. „To je sve i“ imam.“

„Imam ja još“, reče mu Hari. „Prevario sam

„Ne šegači se sa mnom“, reče Roberto nepo-
w Iljivo.

„A zašto bih to činio?“

„šla si poneo?“

„Hakardi.“

„Idi donesi.“

„Polako“, reče Hari. „Što si tako prgav?“

On zakorači preko Albertovog tela kad se vra-i'mi. Kad je stigao do upravljača, pogleda kompas. Mladić je skrenuo za oko dvadeset i pet stepeni i Itj|« na kompasu je podrhtavala. Nije mornar, po-

151

misli Hari. To mi daje više vremena. Dosta je pogledati vodenu brazdu.

Brazda je tekla u dve krivudave, penušave linije u pravcu gde je iza krme tamnela svetlost, sužavala se i zgušnjavala. Lađice se skoro nisu videle. Na mestu gde je stajala radio-antena mogao je jedva da nazre jednu mrlju. Motori su ravno-merno brektali. Hari zavuče ruku dole i dohvati bocu bakardija. Pa ode s njome na krmu. Tamo povuče gutljaj i pruži je Robertu. Stojeći baci pogled dole na Alberta i smuči mu se. Bedni, gladni ne-srećnik, pomisli.

„Šta je? Tera ti jezu u kosti?“ upita glavati Kubanac.

„Kako bi bilo da ga bacimo u vodu?“ reče Hari. „Nema smisla da ga nosimo.“

„U redu“, reče Roberto. „Ta ti je pametna.“

„Uzmi ga ispod miške“, reče Hari. „Ja ću za noge.“ Roberto spusti mašinku na krmu i saginjući se podiže telo na ramena.

„Znaš, najteža stvar na svetu to je mrtav čo-vek“, reče on. „Jesi li ikad dizao mrtvace, kapeta-ne?“

„Ne“, odgovori Hari. „Da li si ikad dizao debelu mrtvu ženu?“

Roberto podiže leš na krmu. „Ti si tvrd čovek“, reče on. „Šta veliš da povučemo po jednu?“

„Napred“, reče Hari.

„Slušaj, žao mi je što sam ga ubio“, reče Roberto. „Kada budem tebe ubio, biće mi još zalije.“

„Prestani tako da govoriš“, odvrati Hari. „Zašto moraš tako da govoriš?“

„Hajde“, reče Roberto. „Da ga bacimo.“

Hole su se nagnjali i puštali telo da sklizne preko kime, Flari nogom gurnu mašinku preko ivice. Uni i »I jesnu u vodu u isto vreme kad i Albertovo (>!'. ali dok se Albert, pre no što potonu okrete hi puta u penušavom belom viru iza propelera, i u, ka ode pravo u dubinu.

„Tako je bolje, zar ne?“ reče Roberto. „Sad je vr u redu.“ A tada kad primeti da nema puške: „(iile je? Šta si s njom uradio?“ „S čim?“

„S puškom!“ pređe on na španski u uzbuđenju. „Cime?“ „Ti znaš.“ „Nisam je video.“

„Gurnuo si je s krme. Ubiću te, sad od-
i" IH a u.

„Me uzrujavaj se“, reče Hari. „Zašto bi me kog rlavola ubio?“

„Daj mi pušku“, viknu Roberto na španskom j fi l n o m od bolesnih Kubanaca. „Daj brzo pušku.“

Mari je stajao i nikad se nije osećao višim, ni-knd širim, dok mu je znoj curio ispod pazuha i sli-vno se ispod bedra.

„Suviše ubijaš“, ču on bolesnog Kubanca kako roče na španskom. „Ubio si pomoćnika. Sad hoćeš

■ Ia ubiješ kapetana. Ko će nas prevesti?“

„Ostavi ga na miru“, dodade drugi. „Ubij ga kad predemo.“

„Gurnuo mi je mašinku u more“, reče Roberto. „Uzeli smo pare. Šta će ti sada mašinka. Ima

■ li koliko hoćeš na Kubi.“

„Kažem vam, pogrešićemo ako ga ne ubijemo n tla. Kažem vam. Dajte mi pušku.“

„Umukni. Napio si se. Kad god se napiješ, želiš nekoga da ubiješ.“

„More, popij nešto“, reče Hari gledajući preko sive nadošle Golfske struje tamo gde je okruglo crveno sunce baš dotaklo vodu. „Pogledaj ono mesto. Dok tamo stignemo, voda će postati svetlozelena.“

„Grom i pakao“, reče glavati Kubanac. „Misliš da ti je uspelo.“

„Kupicu ti drugu pušku“, reče Hari. „One na Kubi koštaju samo četrdeset pet dolara. Ne uzrujavaj se. Sad je sve u redu. Avion Obalske straže neće više doći.“

„Hoću da te ubijem“, reče Roberto gledajući ga. „Učinio si to namerno. Zato si me naterao da dižem leš.“

„Nećeš me ubiti“, reče Hari. „Ko će vas prevesti?“

„Trebalo bi da te sada ubijem.“

„Ne uzbuđuj se“, reče Hari. „Idem da pogledam motore.“

Otvori kapak, siđe dole, podiže poklopce na motorskim kućištima, opipa motore i dodirnu kundak mašinke. Još ne, pomisli. Ne, bolje još ne. Gospode, dobro je ispalo. Albertu je i tako svejedno, pošto je mrtav. Neće njegova stara morati da troši za sahranu. Ali, ona glavata džukela. Onaj glavati zlikovac. Gospode, voleo bih da ga sad ucmekam. Ali je bolje da čekam.

Zatim se ispravi, uspuza se gore i spusti poklopac.

„Kako si?“ reče Robertu. Spusti ruku na debelo Kubančevo rame. Glavati Kubanac ga pogleda i ne reče ni reci.

„Vidiš li da je voda pozelenela?“ upita Hari.

„Neka te đavo nosi“, reče Roberto. Bio je pi-|rtn, ali nepoverljiv i, kao životinja, po mirisu je mu da nešto nije u redu.

„Pusti me malo da upravljam“, reče Hari mla-.liiHi /.a krmom. „Kako se zoveš?“

„Možeš me zvati Emilio“, reče mladić.

„Si di dole i tamo ćeš naći nešto da pojedesh“, i-tV Hari. „Imam i govedine. Skuvaj kafu ako ho-i 11.4.

„Ne pije mi se.“

„Skuvaću je ja docnije“, reče Hari. Sede za u-piu v l j a č i osvetli busolu. Vodio je brod bez teškoća i "i svellosti koja ih je pratila, posmatrajući kako iinć pada na vodu. Nije palio pozicione svetiljke.

Biće divna noć za prelaz, mislio je, divna noć. I u u neslane poslednji odblesak sunca, moram skrenuli brod na istok. Ako to ne učinim, sagledaćemo i jedan sat odsjaj svetlosti iz Havane. Za dva sata i akako. Čim ugleda taj odsjaj može onaj džukeli i i'li na pamet da me ubije. Sreća je što sam se

•■■lobodio one puške. Neba mi, to je bila sreća. Pi-i 11 II se šta je Mari spremila za večeru. Uveren sam

•i.i je strašno zabrinuta. Uveren sam da je toliko

iliriiiuta da ne može da jede. Koliko li su novca uvi lupeži digli. Čudno da ga nisu brojali. Baš je to paklen način da se skuplja novac za revoluciju. Ku-bniiei su proklet narod.

Opak je to momak, taj Roberto. Smaknuću ga lim ,is. Ubiću ga, pa bilo šta bilo. To neće doduše punioci onom nesrećniku Albertu. Nije mi bilo lako (IH c,a onako bacim u vodu. Ne znam kako mi je tu palo na pamet.

155

Zapalio je cigaretu i pušio u mraku.

Izvodim dobro stvar, pomisli. Bolje nego što sam očuvao. Mladić je zgodan. Voleo bih da mogu da pridobijem onu dvojicu. Dobro bi bilo kad bih mogao nekako da ih vežem. Moram se snaći kako najbolje znam. Ako ranije budem mogao da ih sku-vam, tim bolje. Ukoliko bude sve išlo glatko, utoliko bolje.

„Hoćeš li jedan sendvič?“ upita mladić.

„Hvala“, odgovori Hari. „Jesi li dao jedan tvom ortaku?“

„On pije. Njemu se ne jede“, odvrati mladić.

„A ostali?“

„Muka im je“, reče mladić.

„Divna noć za prelaz“, reče Hari. Primetio je da mladić ne obraća pažnju na busolu, pa je puštao da brod skrene prema istoku.

„Uživao bih u njoj“, reče mladić. „Samo da se nije desilo ono s tvojim pomoćnikom.“

„Bio je dobričina“, reče Hari. „Je li povređen neko u banci?“

„Advokat. Kako mu ono bese ime, Simons?“

„Ubijen?“

„Mislim.“

A, tako, pomisli Hari. Gospodin Slatkorečivi. Čemu se do vruga nadao? Kako je mogao misliti da će se izvući ? Tako to biva kad se čovek pravi pre-vejan. To se dešava kad je čovek suviše prepreden. Gospodin Slatkorečivi. Zbogom, gospodine Slatkorečivi.

„Kako se desilo da su ga ubili?“

„Nije teško zamisliti“, odvrati mladić. „Sasvim drukčije nego tvoj pomagač. Krivo mi je za njega.“

156

Znnte, Roberto nije želeo da učini zlo. To je revoltu ija učinila od njega.“

„Verujem da nije rđav“, reče Hari i pomisli, ■I 11 Šii j samo šta govorim. Proklet da sam, u stanju •.UH svašta da reknem. Ali moram pokušati da sklopnu prijateljstvo sa ovim dečakom. U slučaju da ...

„Kakvu to revoluciju dižete?“ upita.

„Mi smo jedina prava revolucionarna stranka“, ■ u Ivi-a l i mladić. „Želimo da se oslobodimo svih sta-illi političara, američkog imperijalizma koji nas gu-61, vojne tiranije. Želimo da počnemo ispočetka i piu/.imo svakom čoveku mogućnost da živi. Želimo i IH učinimo kraj ropstvu guajiroso, seljaka, znate, I ra/delimo velike plantaže šećerne trske narodu kup ili obrađuje. Ali mi nismo komunisti.“

Ilari diže oči sa busole i pogleda ga.

„Kako vam ide?“ upita.

„Sad baš skupljamo novac za borbu“, odgovori mladić. „Da bismo to postigli služimo se sredstvima l,o|a docnije nećemo upotrebljavati. Isto tako uzima ino ljude koje docnije nećemo primati. Ali cilj opravdava sredstvo. U Rusiji su bili prinuđeni da i ine isto. Staljin je godinama pre revolucije bio neka vista razbojnika.“

On je levičar, pomisli Hari. To je ono, on je li-vičar.

„Smatram da imate dobar program“, reče on. „Ako ste resili da pomognete radnom čoveku. Neka-dii, kad smo u Ki Uestu imali fabrike cigara, učestvovao sam mnogo puta u štrajkovima. Rado bih učinio sve što mogu da sam

znao kakva ste vi dru-/ina. (

157

„Mnogi bi nam pomogli“, reče mladić. „Ali u fazi u kojoj se danas pokret nalazi, ne smemo da verujemo ljudima. Vrlo mi je žao što moramo kroz to proći. Ja mrzim teror. Isto tako odvratno mi je način na koji skupljamo potreban novac. Ali izbora nema. Ti ne znaš kakvo je strašno stanje na Kubi.“

„Verujem da je užasno“, reče Hari.

„Ne možeš zamisliti koliko je rđavo. Na Kubi vlada zločinačka tiranija pod čijom se vlasti nalazi i najmanji zaselak u zemlji. Tri čoveka ne smeju se sastati na ulici. Kuba nema neprijatelja izvan zemlje i nije joj potrebna vojska, a ona danas ima dvadeset pet hiljada pod oružjem, a ta vojska, počev od kaplara pa naviše, sisa krv narodu. Svaki vojnik, pa čak i najamnik, hoće da se obogati. Imamo još rezervnu vojsku koja se sastoji od varalica, razmet-ljivaca i dostavljača svake vrste kao u staro doba Mačada, a oni kupe sve ono što ostane iza vojske. Moramo se osloboditi vojske pre no što ma šta otpočnemo. Nekad je vladala batina. Danas vladaju puške, pištolji, mašinke i bajoneti.“

„Gadna stvar“, reče Hari, krmaneći i puštajući brod da sve više skreće na istok.

„Nemaš pojma koliko je gadno“, odvrati mladić. „Volim svoju nesrećnu otadžbinu i učinio bih sve, sve da je oslobodimo tiranije koja danas vlada. Radim ono što mi je mrsko. Ali bih radio i stvari koje su mi još hiljadu puta mrskije.“

Treba nešto da popijem, mislio je Hari. Šta me se kog đavola tiče ta njegova revolucija. Pišam ja na njegovu revoluciju. Da bi pomogao radnom čoveku, on pljačka banku i ubija onoga koji s njim radi, a zatim ubija kukavnog Alberta koji nikome zla

158

niji- učinio. Ubija jednog radnog čoveka. To mu nije palo na pamet. Čoveka sa porodicom. Kubom vladaju Kubanci. Oni se uzajamno lažu i varaju. Prodaju Ji'daii drugoga. Imaju ono što zaslužuju. Neka ih flnvo nosi s tim njihovim revolucijama. Sve što ja hoću i<> je da zaradim za život moje porodice, i to ml ni- daju. A on mi tu priča o njegovoj revoluciji. Ni-k' ide s njom bestraga.

„Mora da je nepodnošljivo“, reče on mladiću, l'ri držti točak za trenutak, hoćeš? Hteo bih nešto da r< ipi ji'in.“

„I'a naravno“, reče mladić. „Kako da upravljani:“

„Dva: dvadeset pet“, odvrati Hari.

Bilo je mračno i ovde, daleko na pučini, Golfska .si ruja bila je nadošla. On prođe pored bolesnih Kubanaca koji su ležali na svojim sedištimama i ode im krmu gde je Roberto sedeo u ribarskoj stolici. Urod je brzo sekao vodu u pomrčini. Roberto je ispružio noge na drugu stolicu koja je bila okrenuta n j c i n u.

„Daj da povučem“, zaiska mu Hari.

„Idi do đavola“, odvrati mu glavati preplićući. „I'<> ^c moje piće.“

„Dobro“, reče Hari i uputi se prema pramcu da i l/i ne drugu bocu. Dole u mraku, držeći bocu ispod p a h l j k a desne ruke, izvadi zapuštač, koji je Fredi bio i/vukao i ponovo stavio, pa nategnu.

Sad ili nikad, reče u sebi. Ne vredi dalje okle-vnM. Mladić je kazao šta je imao. Glavata džukela je pijana. Ostala dvojica imaju morskou bolest. Neka bude sada.

159

On nategnu još jednom i oseti kako ga ispunjava toplota i kako ga diže, ali je osećaj praznine i zime u stomaku ostao i dalje. Duša mu je bila sle-đena.

„Hoćeš li gutljaj?“ upita mladića za kormilom.

„Ne, hvala“, odvrati mladić. „Ja ne pijem.“ Ha-ri je mogao videti kako se osmehuje u svetlosti bu-sole. Baš je lepo izgledao taj mladić. Prijatan mu je bio i govor.

„Ja ću uzeti jedan“, reče on. Proguta poveći gutljaj, ali nije uspeo da suzbije onu neprijatnu jezu koja se od stomaka širila i pekla grudi. Spusti bocu na pod udubljenja ispred kabine.

„Drži isti pravac“, reče mladiću. „Idem da pogledam motore.“

Otvori kapak motorske komore i siđe. Zatim ga pričvrsti pomoću dugačke kuke koja se zakačinjala za jednu rupu u podu. Naže se nad motore, opipa jednom rukom hladnjak i cilindre, a zatim je stavi na motorska kućišta. Onda zavrnu poklopce. Dosta sa oklevanjem, reče sam sebi... Gde ti je sad hrabrost. Čini mi se tu u podgrlcu.

Proturi glavu kroz otvor i pogleda. Mogao je skoro dodirnuti oba sedišta iznad benzinskih rezervoara na kojima su ležali bolesni Kubanci. Mladić je sedeo okrenut leđima prema njemu, na visokoj stolici i jasno se ocrtavao u svetlosti busole. Okrećući se mogao je videti Roberta, izvaljenog na zadnjem delu broda, čija se prilika isticala prema tamnoj vodi.

Dvadeset i jedan metak u šaržeru, mislio je, čine najviše četiri rafala po pet metaka. Moram biti

160

vrlo vest. Dobro. Napred. Dosta s otezanjem, kukavico! Gospode, šta bih dao da imam još jednu ruku. Ali šta vredi kad je nemam. On podiže levu ruku, ol kaci kaiš, obuhvati šakom štit oko okidača, otko-i"i palcem osigurač i izvuče pušku. Čučnuvši u udub-I je nju pored motora nanišani pažljivo u potiljak mladića čija se glava ocrtavala na svetlosti busole.

Puška sevnu u mraku, a meci zabubnjaše po oivorenom poklopcu i motorima. Još pre nego što se telo mladića stropoštalo sa stolice, on se već bio okrenuo i pucao je pravo u onog na levom ležištu, držeći pušku, koja se trzala i sukljala plamen, skoro prislonjenu na čoveka, tako blizu da se mogao ose-lili miris nagorelog kaputa; tada brzo skrenu da bi sručio metke na drugo ležište u trenutku kad se <*ovek na njemu podizao i mašio za pištolj. On se spusti još niže i pogleda prema krmi. Glavati je bio ustao sa stolice. Mogao je videti obrise obeju stoli-i-a. Iza njega mladić je ležao nepomično. Što se nje-ra liče nije bilo nikakve sumnje. Na jednom ležištu < ovek se bio srozao. Na drugom, kako je krajičkom <>ka mogao opaziti, čovek je ležeći potrbuške upola visio preko ivice broda.

Hari je pokušao da pronade glavatog u mraku. Brod se vrteo u krugu i u udubljenju pred kabinom posla nešto vidnije. On zadrža dah i pogleda. To mora da je on, tamo gde je nešto mračnije u uglu palube. On se zagleda i vide da se senka miče. Bio je on.

Čovek je puzio prema njemu. Ne, već prema čo-veku koji je visio upola izvan palube. Želeo je da se dočepa njegove puške. Čučeći, Hari je posmatrao kako se kreće dok nije bio sasvim siguran. Tada

II Ernest Hemingvej, III

161

opali na njega. Pucanj mu osvetli ruke i kolena, i kad plamen iščeze i klokotanje prestade, on ču kako se telo stropošta.

„Huljo jedna“, reče Hari. „Glavata zločinačka džukelo.“

Hladnoće je bilo nestalo iz njegova srca i sad je ponovo nosio u sebi ono staro, lako i prijatno osećanje. Kleče i zavuče ruku ispod četvrtastog, drvetom optočenog rezervoara za benzin da bi novim šaržerom ponovo napunio pušku. Kad dohvati šaržer, ruka mu je bila mokra od benzina.

Pogodio sam rezervoar, pomisli u sebi. Moram ugasiti motore. Ne znam gde se zatvara rezervoar.

On gurnu zatvarač, izbaci prazan šaržer, strpa novi i uspuza se na palubu. U trenutku kada se ispravio držeći pušku u levoj ruci i obazreo unaokolo pre nego što je zatvorio kapak kukom ispod desnog pazuha, Kubanac koji je ležao na levom ležištu i bio pogođen sa tri metka u levo rame, od kojih su se dva zarila u rezervoar za benzin, uspravio se, pažljivo nanišanio i opalio mu u trbuh.

Hari sede zavaljujući se unazad. Osećao se kao da ga je neko mlatnuo tojagom u trbuh. Leđima je bio naslonjen na gvozdenu okruglu nogu ribarske stolice i dok je Kubanac ponovo na njega pucao i razneo sedišta iznad njegove glave, on se saže, dohvati mašinku, pažljivo je podiže, držeći je ispruženu pomoću kuke sakate ruke i sruči polovinu novog šaržera u čoveka koji je sedeo nagingujući se na-pred i mirno gađao sa svoga sedišta. Čovek se na-mah sruši na sedišta, a Hari je pipao okolo po podu udubljenja dok nije našao glavatog koji je ležao potrbuške; on kukom sakate ruke poduhvati i obrte

n i' rovu glavu, zatim nasloni na nju cev puške i !>"VIH'C za obarač. Usled toga što je puška dodiriva-

I i ; ■ I;ivu, pucnjava odjeknu kao da je neko motkom
 II ■ iii 10 po bundevi. Hari spusti pušku i leže po-

•.u.uice na dno udubljenja ispred kabine.
 „la sam obična hulja", reče on sa usnama uz miti) patos. Ja sam jedna mrtva hulja sada. Moram iln zaustavim motore, inače ćemo svi izgoreti, pomi-I uli. Imam još malo izgleda. Imao sam donekle sre-\ ic. Blagi bože. Za dlaku da uspe. Samo da se to i*i je- desilo. Prokletstvo. Prokleta neka je ta kubanska džukela. Ko bi pomislio da ga nisam ubio?

On se podiže na ruke i kolena i puštajući jednu siranu kapka motorne komore da padne, otpuza n.ipied preko nje do stolice kod upravljača. S muli om se pridiže, iznenađen što može da se kreće Inko dobro, a tada osećajući se odjednom malaksao i slab u tom položaju, naže se napred, i dok mu se pnli'ljak sakate ruke naslanjao na busolu, okrete "ha prekidača. Motori stadoše i on je mogao čuti Liko voda udara o bokove lađe. Nikakvog drugog ■vuka nije bilo. Brod se sjuri u udubljenje talasa Koje je severni vetar podizao i poče da se ljulja.

Držao se grčevito krmila, a tada se spusti na lolicu za upravljačem poležući preko stola sa kar-
 i i i n a . Osećao je kako ga napušta snaga, dok mu se
 iH-prestano pomalo gadilo. Otkopča košulju jedinom
 IM Lom i dlanom dodirnu rupu od metka, a zatim
 i >i <■(!<.: preko nje prstima. Vrlo je malo krvarilo. Sve
 i' unutra, pomisli. Bolje je da legnem da se, ako
%<•, smiri.

Mesec je bio izašao i sad je mogao lepo videti udubljenje pred kabinom.

Gadna gužva, pomisli, odvratno gadna gužva.

Bolje da legnem dok nisam pao, pomisli i spusti se lagano na pod udubljen ja pred kabinom.

Ležao je postrance i tada, dok se brod ljuljao, mesečina ga obasja i on je sasvim jasno mogao sa- gledati sve što se desilo u udubljenju pred kabinom.

Udubljenje je bilo pretrpano. Da, tačno tako, bilo je pretrpano. Tada pomisli, pitam se šta će sad ona. Pitam se šta će učiniti Mari? Možda će joj isplatiti nagradu. Neka je proklet taj Kubanac. Mislim da će se ona nekako ispetljati. Mislim da je sve to bila budalaština. Mislim da sam precenio svoju snagu. Nije trebalo ni da pokušavam. Vodio sam stvar dobro do kraja. Niko neće znati kako se odigralo. Želeo bih da mogu nešto da učinim za Mari. Toliko je novaca na brodu. Čak i ne znam koliko. Svakome bi taj novac dobrodošao. Pitam se hoće li ga Obalska straža zdipiti. Jedan deo sigurno. Mislim. Voleo bih da mogu staru da obavestim o tome šta se desilo. Baš se pitam šta li će ona uraditi? Ne znam. Mislim da je trebalo da se prihvatim posla u nekoj benzinskoj stanici ili negde slično. Trebalo je da dignem ruke od brodarenja. Nema više poštene zarade od brodarenja. Samo kad se kuja ne bi ljuljala. Kad bi prestala da se klati. Osećam kako se sve u meni ljulja zajedno sa brodom. Ja. Gospodin Slatkorečivi i Albert. Svi koji su imali posla s njim. I ove džukele takođe. Mora da je neki bak-suz posao. Prokleti baksuz posao. Mislim da ono što čovek kao što sam ja treba da radi, jeste benzinska stanica. Do đavola nisam ja više za benzinsku stanicu. Mari će morati da se lati nečeg. Ona je suviše stara da peca muškarce. Želeo bih da se ova kučka

ne ljulja. Moraću da biidem miran. Da se nikako ne uzrujavam, kako god znam. Kažu, ako čovek ne pije vode i leži mirno. Kažu, naročito ako ne pije vode.

I'ogleda na ono što je mesečina osvetljavala u luhnhl jenju.

Neću bar imati da perem čamac, pomisli. Ne u/buđuj se. To je ono što se moram potruditi. Budi ml i'; u i kako god znaš. Ne uzrujavati se. Ima tra-fuk imde. Ako ležim mirno i ne pijem vode.

I ,ežao je na leđima i pokušao da diše ravnomer-iii>. Lađa se ljuljala u Golfskoj struji koja je nado-

In/11a, a Hari Morgan je ležao na leđima u udubljenju pred kabinom. U početku je pokušao da se pomoću svoje zdrave ruke odupre ljuljanju. A onda je ležao mirno i pomirio se

165

19.

Idućeg jutra u Ki Uestu, Ričard Gordon vraćao se kući, pošto je svratio u Fredijevu krčmu da bi se raspitao o pohari banke. Na svom biciklu prošao je pored neke glomazne, krupne, plavokose žene, čija je plavo obojena kosa virila ispod muškog filcanog šešira, koja je žurno prelazila put, očiju crvenih od plača. Gle, kakva grdna krava, pomisli on. O čemu li jedna ovakva žena misli? Kako li se ponaša u krevetu? Šta li njen muž oseća prema njoj otkada je postala ovolika? S kim li se on lola u ovoj varoši. Zar ne izgleda kao da je uplašena? Kao neka oklopnja-ča. Strašna.

Bio je na domaku kuće. Ostavi bicikl na tremu ispred kuće i uđe u hodnik zatvarajući ulazna vrata koja su mravi izbušili.

„Šta si saznao, Dik?“ doviknu mu žena iz kuhinje.

„Ne mogu da razgovaram“, odgovori joj on. „Moram da radim. Sve sam već smislio.“

„Sjajno“, dobaci ona. „Ostavljam te.“

On sede za veliki sto u sobi s lica. Pisao je roman o štrajku u fabrici tekstila. Za današnju glavu nameravao je da iskoristi debelu ženu s očima cr-

166

Venlm od plača, koju je video malopre kad se vra-**dflo**. Njen muž, kad bi noću dolazio kući, mrzeo je **ItO** je tako ogrubela i otežala; njena obojena kosa mu je bila odvratna, njena ogromna prsa, njeno ne-shvatanje njegovog posla u ulozi organizatora. Želeu je da je uporedi sa malom mladom Jevrejkom, čvrstih grudi i debelih usana, koja je to veće govorila na zboru. Dobro zamišljeno. Bilo je, moglo je Inko biti, strašno, a bilo je istinito. Sagledao je u |rdnom magnovenju ceo unutrašnji život žene te vrste.

U početku njenu ravnodušnost prema milovanjima muža. Njenu želju za decom i sigurnošću. Ne-luvslvovanje u onom što je bilo životni cilj njenog iim/.a. Njen žalosni napor i pretvaranje da je seksualni akt privlačni, iako joj je stvarno postao odvra-i.in. Biće to odlična glava.

Žena koju je sreo bila je Mari, žena Hari Mor-i'.ma, koja se vraćala iz šerif ove kancelarije.

20.

Motorni čamac Fredija Volesa „Kraljica Konca“, dug oko deset metara, bio je premazan masnom belom bojom; prednja paluba bila je obojena bojom koju zovu drečćece zelenom, a i unutrašnjost udubljenja ispred kabine bila je isto tako drečćece zelena. Krov kabine bio je iste boje. Njegovo ime i polazna luka, Ki Uest, Florida, bili su ispisani crnim slovima na krmu. Nije imao ni čunova ni jarbola. Imao je staklene vetrobrane, od kojih je jedan, onaj ispred upravljača, bio razbijen. Sveže obojeni drveni pod palube bio je na više mesta izbušen. Komadići odvaljenog drveta mogli su se videti na obe strane korita broda, otprilike na jednu stopu ispod ivice i nešto ispred središta udubljenja pred kabinom. Ovako iscepanog drveta bilo je još i gotovo uz samu vodu, na desnoj strani brodskog korita preko-puta motke kojom se na krmu podupire perde. Iz jedne od ovih rupa, koja se nalazila niže, curilo je nešto crno ostavljajući dug trag po tek obojenom koritu.

Čamac je plovio nošen strujom, bokom okrenut blagom severnom vetru, oko deset milja izvan redovnog pravca na sever broda-cisterne, i onako svež,

168

Iz i zelen, veselo se odbijao od tamno plave boje vode Golske struje. Od sunca požutela morska travu plovila je u vodi uz sam brod i lagano prolazila pored njega, odlazeći prema severu i istoku, dok bi vri. u povremeno skretao pravac čamca i nosio ga mirno dalje ka struji. Na brodu nije bilo nikakvog kila: ka života iako se videlo telo jednog čoveka, prilično naduveno, presavijeno preko ivice broda, koje je* k'alo na klupi iznad desnog rezervoara za benzina, dok je sa drugog sedišta, duž leve ivice palube, drugi čovek izgledao kao da se nagao da zamoei ruku u more. Njegova glava i ruke ležali su na suncu, a na onom mestu gde su mu prsti skoro dodirivali vodu, okupio se roj sitnih ribica, dugih oko pet centimetara, duguljastih, kao pozlaćenih, sa blede-črvenim prugama, koje su napustile morsku travu i sklonile se u senku koju je u vodi pravilo dno ranica, i svaki put kad bi nešto palo u more, ove ribice bi jurišale, vukle i kidale dok ga ne bi ne-Malo. Dve sive ribe, duge oko pola metra, plivale su neprestano oko broda u njegovoj senci, otvarajući i zatvarajući svoja razjapljena usta na vrhu pljosnate glave, ali kao da njima nije bilo stalo do zaloga koji su povremeno padali i od kojih se sitna riba hranila, pa se dešavalo i da budu s druge stranu broda kad bi takav zaloga pao. One su već davno bile raznele lepljivu, zgrušanu masu koja je ćulila u vodu iz najnižih rupa izbušenih mećima, dok su je grabile izvijajući svoje gadne glave sa sisaljki na vrhu, i svoja duguljasta, obla i uska tela mu tankim repovima. Nije im se sad napuštalo metu gde su se tako dobro i neočekivano nahranile.

169

U udubljenju pred kabinom nalazila su se još tri čoveka. Jedan, mrtav, ležao je na leđima gde je pao ispod stolice za upravljačem. Drugi, isto tako mrtav, ležao je zgrbljen uz oluk pored levog podupirača na krmu. Treći, još živ, ali odavno već u bunilu, ležao je postrance s glavom naslonjenom na ruku.

Dno palube bilo je puno benzina i kad bi se čamac nakrenuo čulo se kako zapljuskuje zidove. Čovek, Hari Morgan, mislio je da taj zvuk dolazi iz njegovog sopstvenog trbuha i sad mu se činilo da mu je trbuh veliki kao jezero i da voda zapljuskuje obe obale odjednom. To je bilo stoga što je ležao na leđima skupljenih kolena i zabačene glave. Voda u jezeru, koje je bilo njegov trbuh, bila je vrlo hladna, toliko hladna da kad je u nju zakoračio, sav se ukočio i sad mu je bilo strašno hladno i sve je imalo ukus benzina, kao da je usnama vukao kroz crevo da bi ispraznio rezervoar. Znao je da nema rezervoara, iako je osećao dodir hladnog gumenog creva koje kao da mu je bilo u ustima i koje se veliko, hladno i teško vilo kroz njega. Kad god bi udahnuo vazduh crevo se sklupčavalo hladnije i čvršće u dnu trbuha i on ga je osećao kao neku veliku zmiju koja gmiže u njemu, dok je voda u jezeru i dalje zapljuskivala. To ga je plašilo, ali mada je bilo u njemu, činilo mu se vrlo daleko, a ono što ga je mučilo u tom trenutku bila je hladnoća.

Hladnoća ga je bila potpuno osvojila, bolna hladnoća koja nije htela da utrne, i on je mirno ležao i podnosio je. Jedno vreme mislio je da bi ga, kada bi uspeo da pokrije sebe samim sobom, to za-grejalo kao kakav pokrivač, i za trenutak učinilo

mu se da je to učinio i da mu je toplije. Ali toplota je u stvari dolazila otud što je podigao kolena, a **ukoliko** je iščezavala znao je da čovek ne može sebe (1A pokrije samim sobom i nije mu ostalo ništa drugo do da se pomiri sa hladnoćom. Ležao je, trudeći se iz sve snage da ne umre i kad je već bio pre-
 ■ lao da misli. Bio je sada u senci dok je brod plovio nošen strujom i stalno je bivalo sve hladnije.

Struja je nosila lađu od deset sati uveče pro-

■ l<i>; dana, a sad je već bilo kasno popodne. Ničega nije bilo na vidiku čele Golske struje, sem morske vode, nekoliko crvenih, nabubrelih, opnastih koluika vodene trube koji su bezbrižno lepršali na površini Sini vode i dalekog dima jednog natovarenog bro-
 llii-cisterne, koji je iz Tampika plovio na sever.

„Pa šta“, reče Ričard Gordon svojoj ženi.
 „Imaš ruž na košulji“, odvrati ona. „I iza uva.“
 „A šta je ovo?“
 „Šta je šta?“
 „Šta znači ovo ležanje na divanu sa onim pijanim krmeljivcem?“
 „Nismo ležali.“
 „Nego šta ste?“
 „Sedeli smo na divanu.“
 „U mraku.“
 „Gde si ti bio?“
 „Kod Bredlijevih.“
 „Da“, reče ona. „Znam. Ne približuj mi se. Bazdiš na tu ženu.“
 „Na šta ti bazdiš?“
 „Ni na šta. Ja sam sedela i razgovarala s jednim prijateljem.“
 „Jesi li ga poljubila?“
 „Nisam.“

„A on tebe?“
„Jeste i bilo mi je prijatno.“
„Kučko.“
„Ako me tako budeš nazivao, ostaviću te.“

172

„Kučko.“
„Dobro“, reče ona. „Sve je svršeno. Da nisi bio toliko uobražen i da ja nisam bila toliko popustljivu prema tebi, uvideo bi već davno da je sve svršeno.“
„Kučko.“
„Ne“, reče ona. „Nisam ja kučka. Trudila sam se da budem dobra žena, ali ti si sebičan i uobražen kao neki seoski petao, koji stalno kukuriče: „(ileclaj, šta sam uradio. Gle kako sam te usrećio.“ Tiči sad okolo i kakoći. E pa eto, nisi me usrećio, i nila sam te. Dosta je bilo kokodakanja.“
„I ne treba da kokodačeš. Nikad nisi stvorila ništa zbog čega bi imala da kokodačeš.“
„Čijom greškom? Zar ja nisam želela decu? Ali mi sebi to zadovoljstvo nikad nismo mogli da pružimo. Mogli smo ići u Antib da se kupamo i u Svajcarsku da se smucamo. Mogli smo doći ovamo u Ki Uest. Zgadio si mi se. Omrzla sam te. Ova Bre-illijeva žena danas je poslednja kap.“
„Ostavi je, molim te, na miru.“
„Dolaziš kući sa tragovima ruža na sve strane. Zar se nisi mogao bar oprati? Imaš ga čak i na čelu.“
„Ljubila si se s tim pijanim vašljivcem.“
„Nisam. Ali da sam znala šta ti radiš, ljubila bih se.“
„Zašto si dopustila da te poljubi?“
„Bila sam besna na tebe. Čekali smo te i čekali i čekali. Nikad nisi sa mnom. Odlaziš toj ženi i ostaviš s njom satima. Džon me je dopratio kući.“
„Oh, Džon, tako, je li?“
„Da, Džon. DŽON. Džon.“

173

„A kako mu je prezime? Tomas?“
„Preziva se Mak Uolsi.“
„Zašto ne govoriš slovo po slovo?“
„Ne umem“, odgovori ona i zasmeha se. Ali to je bilo poslednji put što se smejala. „Ne misli da je sve u redu zato što se smejem“, reče ona sa suzama u očima, dok su joj usne podrhtavale. „Nije u redu. Ovo nije samo obična svađa. Sve je svršeno. Ja te ne mrzim. Nisam ozlojeđena. Prosto si mi se zgadio. Sasvim si mi se zgadio i neću te više.“
„Dobro“, reče on.
„Ne. Nije dobro. Sve je svršeno. Zar ne shvaćaš?“
„Čini mi se da shvatam.“
„Neka ti se ne čini.“
„Ne ponašaj se kao da si na pozornici, Elin.“
„Tako, sad sam na pozornici, je li? E pa nisam. Neću te više.“
„Ne, to nije istina.“
„Na tvom mestu ne bih to ponovila.“
„Šta nameravaš da radiš?“
„Još ne znam. Možda ću se udati za Džona Mak Uolsija.“
„Nećeš.“
„Ako želim, hoću.“
„On se tobom neće oženiti.“
„Oh, hoće. Pitao me je danas posle podne hoću li da se udam za njega.“
Richard Gordon je ćutao. Mesto srca osećao je prazninu i sve što bi rekao ili čuo činilo mu se nejasno.
„Pitao te je šta?“ ponovi dok mu je rođeni glas dopirao odnekud izdaleka.

„Hoću li da se udam za njega?“

„Zašto?“

„Jer me voli. Jer želi da živim s njim. On zarađuje dovoljno da bi me mogao izdržavati.“

„Ti si udata za mene.“

„U stvari nisam. Ne u crkvi. Nisi hteo da se venčaš sa mnom u crkvi, i to je slomilo mojoj maj-i i srce, ti to dobro znaš. Bila sam toliko zaljubljena ■ la sam bila gotova da slomim svačije srce zbog tebe. Gospode, ala sam bila luda. I svoje rođeno srce MUTI slomila. Slomljeno je i mrtvo. Sve ono u šta Mini verovala i do čega mi je bilo stalo, ostavila sam nuli tebe, jer si bio tako divan i toliko si me voleo da je jedino ljubav bila važna. Ljubav je bila naj-vrća stvar na svetu, zar ne? Samo smo mi znali šta je ljubav, niko drugi i nikad. Ti si bio genije, a ja ivoj život. -Bila sam tvoj drug i tvoj crni cvetić. Ludorije. Ljubav je samo jedna prljava laž više. Lju-i'.iv, lo su pilule da se izvučem, jer si se ti bojao IH-IH-. Ljubav, to je kinin i opet kinin dok od njega ni- <>duvim. Ljubav, to su oni odvratni pobačaji na K'>|- si me gonio. Ljubav, to je moja isprevrtana iiiiuba. To su irigatori i zaglušujući tuševi. Znam j;i .ve o ljubavi. Ljubav se uvek završava iza vrata Kupatila. Miriše na lizol. Do đavola sa ljubavlju. I 1111 >av, to je kad me usrećiš, pa onda zaspiš otvorenih usta, dok ja ležim budna čele noći bojeći se da .■'■ molim bogu, jer znam da na to nemam više pra-v.i ljubav, to su one gadne male majstorije koji-iii.i si me naučio i koje si verovatno pokupio iz ne-I > knjige. U redu. Dosta mi je tebe i dosta mi je li u ki vi. Tvoje balave ljubavi. Ti, pišće.“

„Ti, mala droljo.“

„Ostavi se gadnih reci. Ja znam kako bi tebe trebalo nazvati.“

„Dobro.“

„Ne, nije dobro. Sve je naopako i opet naopako. Da si bar veliki pisac, možda bih podnela i sve ostalo. Ali videla sam te već ogorčenog, zavidljivog, kako se povijaš prema vetru, laskaš ljudima u lice, a ogovaraš ih iza leđa. Toliko sam te upoznala da si mi se smučio. I najzad ta odvratna bogata drolja, Bredlijeva žena, danas. Oh, sita sam svega. Pokušala sam da se staram o tebi, da te zabavljam, da se brinem o tebi, da ti kuvam, da ćutim kad želiš i da budem vesela kad želiš, da ti dam prilike za tvoja mala uživanja i da se pravim da me ona usrećavaju, da podnosim tvoj bes i ljubomoru i sitničarstvo, ali sad je sve svršeno.“

„Pa želiš da počneš ispočetka s jednim pijanim profesorom?“

„On je čovek. On je ljubazan i milosrdan i s njim se dobro osećam. Mi smo sličnog porekla i gledamo na stvari drukčije od tebe. On liči na mog pokojnog oca.“

„On je pijanica.“

„On pije. Ali to je činio i moj otac. Moj otac je nosio vunene čarape i uveče bi čitao novine držeći noge u čarapama na drugoj stolici. Kad smo bolovali od difterije on nas je negovao. Bio je ka-zandžija, ruke su mu bile čvornovate od rada i vo-leo je da se tuče kad se napije, a bio je u stanju da se bije i kad je bio trezan. Išao je na misu, jer je to moja mati želela i postio je za Uskrs radi nje i radi Gospoda boga, ali uglavnom radi nje, i bio

je dobar suprug, i ako je ikada išao drugoj ženi, onu lo nije znala.“

„Kladio bih se da je išao mnogima.“

„Možda i jeste, ali ako je i tako, on se ispove-dao svešteniku, a ne njoj, a ako je to činio, bilo je IH zato što nije mogao drukčije, i on se posle kajao. On to nije činio iz radoznalosti ili petlovske sujete ili da bi se pravio važan pred svojom ženom. Ako je varao, to je bilo stoga što je majka bila negde ii.i l štovanju s nama, a on izlazio s mladićima i pio. T<> je bio čovek.“

„Šteta što nisi pisac pa da pišeš o njemu.“

„Ja bih bila bolji pisac od tebe. A Džon Mak Uolsi je dobar čovek. To je ono što ti nisi. Niti možeš" biti. Bez obzira na tvoja politička i verska iilu-denja.“

„Ja nemam vere.“

„Nemara je ni ja. Ali nekada sam ja imala i i macu je ponovo. A ti nećeš biti tu da mi je oduz-ineš. Kao što si mi oduzeo sve drugo.“

„Ne?“

„Ne. Možeš da spavaš s bogatim ženama kao "lo je Helen Bredli. Kako si joj se svideo? Da li je ■ ■ Minirala da si divan?“

Gledajući njeno tužno, ljuto lice, lepo i ako je plakala, nabubrelih usana kao krunice cveta po-i.li kiše, s crnom kovrdžavom kosom rasutom oko lii.i, Ričard Gordon prestade da se svađa i reče najzad:

„I ti me, znači, više ne voliš?“

„Mrzim čak i tu reč.“

„U redu“, odvrati on i grubo je i iznenada lupi po licu.

i ' Iti'jie.st Hemingvei, III

177

Ona se zaplaka, sada od stvarnog bola, ne više od besa, spuštajući glavu na sto.

„Nisi morao to da činiš“, reče ona.

„O da, morao sam i te kako“, reče on. „Ti znaš mnogo, ali ne znaš koliko mi je bilo potrebno da to učinim.“

To poslepodne nije ga videla kad su se vrata otvorila. Nije videla ništa od bele tavanice s izva-janim kupidonima, golubima i drugim ukrasima koje je svetlost kroz otvorena vrata odjednom poplavila.

Ričard Gordon je okrenuo glavu i spazio ga kako stoji glomazan i bradat na pragu.

„Ne prekidaj“, rekla je Helen. „Molim te ne prekidaj.“ Njena svetla kosa bila je rasuta na jastuku.

Ali Ričard Gordon je bio prestao i još uvek je okrenute glave buljio.

„Ne obziri se na njega. Ne obziri se ni na šta. Zar ne shvataš da sada ne smeš prestati?“ rekla je žena očajno nestrpljiva.

Bradati čovek je tiho zatvorio vrata. Osmehi-vaio se.

„U čemu je stvar, dragi?“ zapitala je Helen Bredli u mraku koji je ponovo nastao.

„Moram da idem.“

„Zar ne uviđaš da ne možeš ići?“

„Taj čovek ...“

„To je samo Tomi“, rekla je Helen. „On sve to zna. Ne obziri se na njega. Hodi, dragi. Molim te, hodi.“

„Ne mogu.“

178

„Moraš“, rekla je Helen. Osećao je kako se trese dok joj je glava na njegovom ramenu drhtala. „Iložc blagi, zar ništa ne znaš? Zar nemaš nikakvih nlizira prema ženi?“

„Moram da idem“, rekao je Ričard Gordon. < Hrljio je u mraku kad ga je zviznula tako da su ti u i pred očima iskočili svetlaci. Zatim je došao «lni“, i šamar. Ovog puta preko usta.

„Dakle, takav si ti čovek“, rekla mu je ona. ..Mislila sam da si čovek od reda. Odlazi.“

To se dogodilo tog popodneva. Tako se završilo lud Bredlijevih.

Sada je njegova žena sedela glave spuštene na i iike koje su počivale na stolu i nijedno od njih mje govorilo. Ričard Gordon je mogao čuti kucanje Miilu i osećao se strašno prazan u toj tišini. Posle nekoliko trenutaka njegova žena reče ne gledajući ljii: „Zao mi je što se to desilo. Ali ti uviđaš, zar ne, tlu je između nas sve svršeno?“

„Da, ako je sve onako kako si rekla.“

„Nije uvek bilo tako, ali je već odavno tako.“

„Zao mi je što sam te udario.“

„Nije to ništa. To nema veze. To je bio jedan mirili da mi kažeš zbogom.“

„Nemoj.“

„Moraću da se iselim“, reče ona vrlo umorno. „Mislim da ću morati da uzmem veliki kufer.“

„To možeš i sutra ujutro", odgovori on. „Sve možeš sutra ujutro."

„Više volim sada, Dik, biće mi lakše. Ali tako MUHI umorna. To me je užasno umorilo, zbolela me glava."

179

„Učini kako ti je po volji."

„Oh, bože", reče ona. „Volela bih da se sve to nije desilo. Ali desilo se. Pokušaću da ti sve uredim. Biće ti potreban neko da se o tebi stara. Da sve to nisam rekla ili da me nisi udario, možda smo još mogli da popravimo stvar."

„Ne, bilo je još pre toga sve gotovo."

„Žao mi te je, Bik."

„Nemoj me žaliti jer ću te inače opet lupiti."

„Čini mi se da bih se bolje osećala kad bi me lupio.", reče ona. „Baš te žalim. *Žalim te.*" ;
„Bestraga ti glava."

„Žao mi je što sam kazala da ne vrediš u krevetu. Ja se u to ne razumem. Verujem da si sjajan."

„Ti baš nisi bogznašta", reče joj on.

Ona se ponovo zaplaka.

„To je gore od šamara", reče.

„Dobro, a šta si ti meni rekla?"

„Ne znam. Ne sećam se. Bila sam toliko besna. Tako si me uvredio."

„Pa lepo, sad je sve svršeno. Ne budi jetka."

„Oh, ja ne želim da je svršeno. Ali jeste i tu se više ništa ne može."

„Imaćeš tvog pijanduru profesora."

„Čuti", molila je ona. „Zar ne možemo prosto da začutimo i ne vraćamo se više na to?"

„Da."

„Hoćeš li?"

„Da."

„Ja ću spavati ovde dole."

„Ne. Idi gore u krevet. Moraš. Ja izlazim za trenutak."

„Oh, nemoj ići."

180

„Moram", reče on.

„Zbogom", reče mu ona i on vide njeno lice I" je je uvek toliko voleo, koje ni suze nisu mogle ti, i imgrde, njenu kovrdžavu crnu kosu, njene male t'viste grudi ispod majice naslonjene na ivicu stola, ilnk ostali deo njenog tela koji je toliko voleo i kome je verovao da se dopao, što očigledno nije bio nleaj, nije video, jer se nalazio pod stolom. Dok je i/1,i/,io ona ga je gledala preko stola, brade poduprle rukama, i plakala je.

22.

Nije uzeo bicikl, već se spustio peške ulicom. Mesec je bio visoko, a drveće izgledalo tamno na mesečini; prošao je pored drvenih kuća sa malim dvorištem, kroz čije je zatvorene prozore prodirala svetlost; nepopločanim drvoredom između dva reda kuća; naselja u kome su živeli Konci; gde je sve bilo kruto, duboko povučeno u sebe, vrlina, oskudica, uzdržano gundanje i nezadovoljstvo, nedovoljna ishrana, predrasude, poštenje, mešovina rada i ute-ha koju pruža rakija; pored kubanskih koliba, osvetljenih sa otvorenim vratima, koliba romantičnih samo po imenu; Čičine „Crvene kuće“; crkve od ve-štaekog kamena, čiji su se šiljati tornjevi ocrtavali kao ružni trouglovi na mesečini; manastira na širokom postolju, sa crnim kubetom, koje je izgledalo lepo na mesečini; benzinske stanice i jako osvetlje-nog bifea, pored praznog zemljišta gde je nekad postojalo malo golfsko igralište; prošao je kroz jarko osvetljenu glavnu ulicu sa tri apoteke, tri radnje sa muzičkim instrumentima, pet jevrejskih dućana, sa tri bilijarske sale, dve berbernice, pet pivnica, tri poslastičarnice, pet restorana za sirotinju i jednim za imućan svet, dve prodavnice novina i časopisa,

182

tVtiri drugorazredne krčme (od kojih je jedna ima-In mehaničku muziku), jednim fotografskim ateljeom, jednom zgradom sa kancelarijama, u kojoj ti« i na gornjim spratovima ordinirala četiri zubna tehničara, robnom kućom „Sve po deset“, hotelom na nj!Ju sa taksi stanicom prekoputa; pa se uputio I/;i hotela, preko ka ulici koja je vodila u onaj deo grada gde je živeo ološ, prema velikoj neobojenoj drvenoj kući, na čijem su svetiljkama osvetljenom ula/.u stajale devojke, dok se iznutra čuo mehanički klavir, a ispred nje, na ulici, sedeo jedan mornar; a Uula se vratio, prošao pored zadnje strane sudske //i;ule načinjene od opeka, sa osvetljenim satom koji je u tom trenutku pokazivao deset i trideset, pored belo okrečene tamničke zgrade koja se svet-lela na mesečini, do zasvođenog ulaza u „Rascvetani joij'ovan“, ispred koga je drvored bio pun automobila.

„Rascvetani jorgovan“ je bio blistavo osvetljen I pun sveta i kad Ričard Gordon uđe, vide da je kockarnica prepuna. Točak se okretao i kuglica je zvonko odjekivala udarajući o metalne pregrade u e'nsi, zatim bi točak usporio, kuglica se munjevito vrlela, a onda poskakivala uz zveket, dok se ne bi »mirila, i tada se čulo samo obrtanje točka i zveckanje žeiiona. U baru, sopstvenik koji je služio sa dva kelneia, doviknu mu: „Dobro veče, gos'n Gordone. ftn za vas?“

„Ne znam“, reče Ričard Gordon.

„Ne izgledate dobr~>. Šta je s vama? Ne osećate uc kako treba?“

„Ne.“

183

„Napraviću vam nešto odlično. To će vas povratiti. Jeste li ikada probali španski apsint, ojen?“

„Ne“, reče Gordon.

„Čim ga popijete, osetićete se dobro. Poželećete da se bijete sa celim svetom“, reče sopstvenik bara. „Napravi gos'n Gordonu jedan ,ojen special'“.

Stojeći kraj bara Ričard Gordon iskapi tri čaše ovog pića, ali se nije osećao bolje; mutno sladunjavo, hladno piće sa ukusom na slatki koren, nije mu ništa pomoglo.

„Dajte mi nešto drugo“, reče on kelneru.

„Šta to znači? Ne dopada vam se „ojen special?“ upita sopstvenik. „Nije vam dobro?“

„Nije.“

„Morate da pazite šta pijete posle njega.“

„Dajte mi jedan čist viski.“

Viski mu opali jezik i nepca, ali mu ne promeni misli i odjednom, gledajući se u ogledalu iza bara, on shvati da mu sad nikakvo piće neće pomoći. Što je bilo u njemu, bilo je i ostaće i dalje i ako se opije do besvesti, a kada se otrezni, ono će opet biti tu.

Neki visok, vrlo tanak mladić sa retkom plavom bradom od dva dana, koji je stajao pored njega,

obrati mu se: „Vi ste Ričard Gordon, zar ne?”

„Da.”

„Ja sam Herbert Spelman. Čini mi se da smo se pre izvesnog vremena upoznali u jednom društvu u Bruklinu.”

„To je moguće”, odvrati Ričard Gordon. „Zašto da ne?”

184

„Vrlo mi se dopada vaša poslednja knjiga”, produži Spelman. „Sve vaše knjige mi se dopadaju.”

„To mi je milo”, reče Ričard Gordon. „Hoćete li nešlo da pijete?”

„I/a pijemo zajedno”, odvrati Spelman. „Jeste li probali ovaj ojen?”

„Nimalo mi ne prija.”

„Kako to?”

„Rđavo sam raspoložen.”

„Zašto ne pokušate još jedanput?”

„Ne. Piću viski.”

„Znate, za mene ovaj susret mnogo znači”, reče Spelman. „Ne verujem da me se sećate iz onog ili-
uštva.”

„Ne. Ali to je verovatno bilo zgodno društvo. <”ovek se obično ne seća zgodnog društva, zar ne?”

„I/gleda da je tako”, odgovori Spelman. „Bilo je to kod Margarete Van Brant. Sećate li se sada?”
pitao je očekujući.

„Pokušavam da se setim.”

„Ta sam onaj koji je digao kuću na glavu”, do-dijde Spelman.

„Zbilja?” reče Gordon.

„Da”, odgovori Spelman blaženo. „To sam bio ja. To je bila najlepša zabava na kojoj sam ikada lilo.”

„A šta sad radite?” upita Gordon.

„Ništa naročito”, odgovori Spelman. „Švrljam malo. Sada plandujem. Pišete li neku novu knjigu?”

„Da. Skoro je polovina gotova.”, reče Spelman. „0 čemu je?” \ „0 štrajku u

fabrici tekstila.”

„Izvanredno”, reče Spelman. „Znate, ja sam veliki ljubitelj svega što se odnosi na društvene sukobe.”

„Šta?”

„Volim te stvari”, nastavi Spelman. „To me zanima više nego sve drugo. Vi ste nesumnjivo najbolji
iz čele te gomile pisaca. Slušajte, jeste li u knjigu stavili neku lepu Jevrejku agitatorku?”

„Zašto?” upita Ričard Gordon podozrivo.

„To je uloga za Silvijju Sidni. Ja sam zaljubljen u nju. Hoćete li da vidite njenu sliku?”

„Video sam je”, odgovori Ričard Gordon.

„Hajde da pijemo”, reče Spelman ozaren. „Pomislite, da vas baš ovde sretnem. Znate, ja sam čovek
koji ima sreće. Odista, imam sreće.”

„Zašto?” upita Ričard Gordon.

„Ja sam lud”, odvrati Spelman. „Hej, to je divno. To je baš kao kad je čovek zaljubljen, samo što na
kraju uvek iziđe na videlo.”

Ričard Gordon se malo izmače.

„Ne plašite se”, reče Spelman. „Velim vam, to je jedini način da čovek u ovakvom vremenu bude
srećan. Šta se mene tiče šta postižu avioni „daglas”? To nema veze sa mnom. Ja prosto uzmem neku od
vaših knjiga, ili nešto popijem, ili pogledam Silvi-jinu sliku i srećan sam. Ja sam kao ptica. Bolje nego
ptica. Ja sam ...” Izgledalo je kao da se koleba i traži reč, a zatim žurno produži. „Ja sam divna mala
roda”, izbacila brzo i pocrvene. Zatim se ukočeno zagleda u Ričarda Gordona, dok su mu se usne micale,
kad se jedan krupan plavi mladić izdvoji iz grupe koja je stajala malo niže pored bara i pri-šavši stavi mu
ruku na rame.

„Hajde, Herolde", reče mu on. „Bolje da idemo kući."

Spelman pogleda očajno u Ričarda Gordona. „On se podsmeva rodi", reče. „On se udaljio od ro- <lr. Od rode koja leti u krugovima..."

„Hajde, Herolde", ponovi krupni mladić.

Spelman pruži ruku Ričardu Gordonu. „Ne lju-liić se", reče on. „Vi ste dobar pisac. Produžite samo tako. Sećajte se da sam ja uvek srećan. Ne dopustite im da vas zbune. Videćemo se uskoro."

Krupni mladić stavi ruku na njegovo rame, pa '• njih dvojica proguraše kroz gomilu prema vralima. Spelman se obrte i namignu Ričardu Gordonu.

„Zgodan prikan", reče vlasnik bara. Lupnu se po ;davi. „Vrlo obrazovan. Mnogo čita, mislim. Voli <la razbija čaše. Ne misli rđavo. Plaća sve što razbije."

„Dolazi li često ovamo?"

„Uveče. Šta ono reče za sebe? Da je labud?"

„Roda."

„Prošle noći je bio konj. Krilati. Sličan belom Konju sa oznake na flašama, samo sa parom krila. Vala baš zgodan prikan. Pun para. Čudne stvari mu padaju na pamet. Porodica ga sada drži ovde s njegovim čuvarom. Pričao mi je, gospodine Gordone, da mu se vaše knjige dopadaju. Šta pijete? Na moj i ačtin."

„Viski", reče Ričard Gordon. Vide šerifa koji ■c uputio prema njemu. Šerif je bio neobično visok, prilično bleđ i vrlo srdačan čovek. Ričard Gordon ji' lo popodne bio s njime kod Bredlijevih i razgovarali su o pohari u banci.

„Čujte", reče mu šerif, „ako nemate ništa pametnije, pođite docnije sa mnom. Obalska straža remorkira čamac Hari Morgana. Brod-cisterna ga je primetio kod Metakjumba. Sve su ih pohvatali."

„Gospode bože", uzviknu Ričard Gordon. „Jesu li ih sve pohvatali?"

„Svi su mrtvi, sem jednog čoveka, kako glasi izveštaj."

„Zna li se ko je taj?"

„Ne, ne kažu. Bog sveti zna šta se odigralo."

„Jesu li pronašli novac?"

„Niko ne zna. Mora biti na brodu, pošto nisu s njime dospeli do Kube."

„Kada će stići?"

„Oh, tek za dva tri sata."

„Kuda će odvući brod?"

„U Mornarsko brodogradilište, mislim. Gde obično leži ukotvljen čamac Obalske straže."

„Gde ću vas naći da me povedete?"

„Svratiću ovamo po vas."

„Ovde ili dole kod Fredija. Neću moći dugo ov-de da izdržim."

„Dosta je bučno dole kod Fredija, noćas. Puno je bivših ratnika sa ostrva. Oni uvek prave rusvaj."

„Idem dole da pogledam", reče Ričard Gordon. „Nešto sam mrzovoljan."

„Dobro, ali se čuvajte gužve", reče šerif. „Ja ću vas kroz nekoliko sati potražiti tamo. Hoćete li da vas povezem?"

„Hvala."

Oni se probiše kroz gomilu i Ričard Gordon sede u kola kraj šerifa.

^ „Sta mislite da se desilo na Morganovom čam- i'U?" upita on.

„Bog zna", odgovori šerif. „Prilično jeziva •itvar."

„Zar nisu dobili nikakva druga obaveštenja?" „Ništa", reče šerif. „Gledajte ovo, molim vas." Nalazili su se

prekoputa jarko osvetijenih otvorenih vrata Fredijeve krčme, koja je bila dupke pu-in. Ljudi u radničkim odelima, neki gologlavi, neki l>ići kačketima ili u vojničkim šajkačama i šlemovi-iii.i od kartona, stajali su u trostrukim redovima oko šanka, dok je automatski gramofon sa zvučnikom svirao „Ostrvo Kapri“.

Dok su zaustavljali ko-l.i, neki čovek izlete kroz otvorena vrata, a drugi ■ i i l n i a h skoči na njega. Obojica padoše i počеше da i- kotrljaju po pločniku. Čovek koji je bio odozgo, ■ i Vpavši obema rukama za kosu onoga dole, lupao

... je glavom o beton, što je odvratno odjekivalo, Niko iz krčme nije na njih obraćao pažnju.

Šerif iziđe iz kola i zgrabi za ramena onog oilo/.gO.

„Prestani“, reče. „I diži se.“

Čovek se ispravi i pogleda šerifa. „Bogamu, zar ni.- možeš da gledaš svoja posla?“

Onaj drugi, krvave kose, dok mu je krv kapala 1/ jednog uva i curila niz pegavo lice, obrecnu se na .šerifa.

„Ostavi mog drugara na miru“, reče promuklo. „f>la se mešaš? Misliš da ne mogu da izdržim?“

„Možeš da izdržiš, Džo“, reče čovek koji ga je lupao po glavi. „Slušaj“, obrte se šerifu, „daj mi lodan dolar?“

„Ne dam“, reče šerif.

189.

„Onda bestraga ti glava“. Zatim se okrete Ri-čardu Gordonu.

„A ti, družę?“

„Platiću ti jedno piće“, reče Gordon.

„Hajde“, reče vojnik i uhvati Gordona pod-ruku.

„Navratiću kasnije“, reče šerif.

„Dobro. Čekaću vas.“

Kad su se uvukli u krajičak krčme, riđokosi, pegavi čovek sa okrvavljenim uvom i licem, ščepa Gordona za ruku.

„Dobri moj družę“, reče mu.

„Sasvim mu je dobro“, vojnik dodade. „Može on da podnese.“

„Mogu da podnesem, čuješ?“ dobaci onaj s okrvavljenim licem. „Time ih ja sve tučem.“

„Ali ne umeš da raspališ“, reče neko. „Prestanite da se gurate.“

„Pustite nas da uđemo“, reče onaj okrvavljeni. „Pustite unutra mene i mog drugara.“ On prošaputa Ričardu Gordonu u uvo: „Ja ne moram da udaram. U stanju sam da podnesem, razumeš?“

„Slušaj“, govorio je drugi vojnik kad su najzad dospeli do šanka ispolivanog pivom. „Trebalo je da si ga video u podne kod komesara logora broj pet. Oborio sam ga i udarao flašom po glavi. Kao da udaram u doboš. Kladio bih se da sam ga tresnuo bar pedeset puta.“

„Više“, upade onaj okrvavljena lica.

„Nije to ništa za njega.“

„Mogu da podnesem“, reče drugi. Šaputao je Ričardu Gordonu u uvo: „To je tajna.“

190

Ričard Gordon pruži preko ramena dva od tri piva koja je trbušati crnac kelner u beloј kecelji natočio i gurnuo pred njega.

„U čemu je tajna?“ upita on.

„Ja znam“, odgovori okrvavljeni. „Moja tajna.“

„On ima tajnu“, reče onaj drugi. „Ne laže.“

„Hoćeš da je čuješ?“ zapita okrvavljeni Gordo-iin na uvo.

Gordon klimnu glavom.

„Ne boli me.“

Drugi potvrdi. „Reci mu ono najgore.“

Ridokosi skoro nasloni svoje raskravljene us-iii' na Gordonovo uvo.

„Katkad mi to prija“, reče on. „Kako ti to iz-j-li-da?“

Pokraj lakta Gordonova stajao je visok, mršav čovek s ožiljkom koji mu se spuštao od ugla oka preko brade. On pogleda naniže ridokosog i isceri

кс.

„Upoeetku je to bila majstorija“, reče. „A tada |r postalo zadovoljstvo. Ako mi se nešto gadi, onda hi to ti, riđi.“

„Tebi se lako gadi“, reče prvi vojnik. „U kojoj •>i jedinici služio?“

„Šta te se tiče, pijana budalo“, reče visoki čo-vi'k.

„Hoćeš da piješ?“ zapita Ričard Gordon dugonju.

„Hvala“, odvrati ovaj. „Već pijem.“

„Nemoj nas da zaboraviš“, reče jedan od dvojice koji su ušli s Gordonom.

„Još tri piva“, poruči Ričard Gordon, a crnac ili natoči i gurnu. Nije bilo ni toliko mesta da digne

191

ruku i doda čaše a Gordon je stajao stisnut uz dugajliju.

„Vi ste s neke lađe?“ upita ga dugački.

„Ne, stanujem ovde. A ti si sa ostrva?“

„Došli smo noćas s ostrva Tortuge“, odgovori visoki čovek. „Priređujemo im takav pakao da ne mogu da nas drže ovde.“

„On je crven“, reče prvi vojnik.

„Da imaš mozga, i ti bi bio“, odvrati mu visoki. „Poslali su nas jednu gomilu ovamo da bi nas se oslobodili, ali smo mi napravili suviše čuda.“ On se isceri na Ričarda Gordona.

^s „Zalepi jednu tom tipu“, viknu neko i Ričard Gordon ugleda kako jedna pesnica pogodi nečije lice koje je stajalo sasvim blizu njega. Čoveka koga su mlatnuli odvukoše dvojica dalje od šanka. Na čistini jedan od njih zviznu ga ponovo snažno posred lica, dok ga je drugi udario po telu. On se sruči na beton i pokri glavu rukama, a jedan od dvojice udari ga nogom u zadnjicu. Za sve to vreme čovek nije pustio ni glasa. Tada ga uspraviše na noge i gurnuše uza zid.

„Da naučimo pameti ovu hulju“, reče jedan, i kad se pobledeli čovek naslonio na zid, onaj drugi se namesti, nešto malo podvijениh kolena, a tada se naglo obrte i pesnicom desne ruke, kojom zamah-nu odozdo, skoro od betonskog poda, pogodi bleđog čoveka sa strane u vilicu. Ovaj pade ničice na kolena, a tada se skotrlja, s glavom u barici krvi. Oba čoveka ga tu ostaviše i vratiše se šanku.

„Mladiću, umeš da bijes“, reče prvi.

„Ta džukela dolazi u grad, stavlja ćelu platu na knjižicu, a onda se muva ovde i pije na tuđ račun“,

192

i HSe drugi. „To je već drugi put što ga učim pameti.“

„Ovog puta si ga naučio.“

„Kad sam ga tresnuo, kao da sam udario u vre-i'u Šljunka“, reče drugi ozareno.

Čovek je ležao pored zida i niko na njega nije obraćao pažnju.

„Čuj, da si se na mene tako sručio, ne bih ni iupnuo“, reče riđi vojnik.

„Kušuj, mrcino“, reče ubojica. „Uhvatila te stani vrenge.“

„Ne, nije.“

„Smučili ste mi se vi hvalisavci“, reče ubojica. „Zašlo bih lomio ruke o tebe?“

„To bi ti se i desilo, polomio bi ruke“, reče riđu kosi. „Slušaj, družo“, obrati se Ričardu Gordonu: „Kako bi bilo da poručiš još po jednu?“

„Zar to nisu divni mladići“, reče dugonja. „Rat je sila koja prečišćava i oplemenjuje. Samo je pitanje da li su ljudi, kao što smo mi ovde, podesni za vojnike ili su nas razne službe napravile vojnicima.“

„Ne znam“, odvrati Ričard Gordon.

„Mogao bih se opkladiti da ni tri čoveka u ovoj sobi nisu regrutovana“, reč visoki čovek. „To su iza li rani. Pravi „krem“ društva.“ Vojnici sa kojima jr Vclington odneo pobedu kod Vaterloa. Gospodin H'iver nas je oterao sa ostrva Antikosti, dok nas je gospodin Ruzvelt prebacio ovamo da bi nas skinuo H vrata. Upravljali su logorom tako da izazovu bolest ine, ali nesrećni beskućnici neće da umru. Nekolicinu od nas poslali su na ostrvo Tortugu, ali tamo je sad zdravo. Sem toga, nismo hteli tamo da osta-

11 P.rnest Hemingvej, III

193

nemo. I stoga su nas vratili. Šta će sad činiti? Moraju nas se osloboditi. Vi to shvatate, zar ne?”

„Zašto?”

„Jer smo mi očajnici“, odvrati ovaj. „Ljudi koji nemaju šta da izgube. Sasvim otupeli. Gori smo od gomile sa kojom je nekada Spartakus imao da računa. Badava je ma šta pokušavati sa nama, jer smo toliko mlaćeni da nam je jedina uteha pijančenje i jedini ponos što smo u stanju da dobro ločemo. Ali svi nismo takvi. Ima među nama i onih koji će odgovoriti na udarce.”

„Ima li mnogo komunista u logoru?”

„Svega oko četrdeset“, odgovori visoki. „Među dve hiljade. Da bi čovek bio komunista, potrebno je odricanje i poslušnost. Pijanica ne može biti komunista.”

„Ne slušaj ga“, reče riđokosi vojnik. „On je le-vičarska hulja.”

„Slušaj“, reče drugi vojnik koji je pio pivo sa Ričardom Gordonom, „da ti pričam kako je to u mornarici. Pusti me da ja tebi ispričam, levičarski gade.”

„Ne slušajte ga“, reče riđi. „Kad flota uplovi u Njujork i mornari se iskrcaju uveče, na obalu dolaze ma tori bradati tipovi kojima se možete pomokriti u bradu za jedan dolar. Kako vam se to crni?”

„Platiću ti piće“, reče visoki. „A ti to briši iz glave. Ne volim to da čujem.”

„Ništa ja ne brišem“, reče onaj riđi. „Šta je to s tobom, družo?”

„Je li istina to s tim bradama?” Ričard Gordon zapita. Pomalo mu se gadilo.

194

„Tako mi boga i moje matere“, riđokosi odgo- \ ■ -i i „Neba mi, nije to ništa.”

(ore kod šanka jedan vojnik prepirao se sa l i . li jem oko plaćanja.

„Toliko si popio“, govorio je Fredi.

Ričard Gordon je posmatrao vojnikovo lice. I lio je sasvim pijan, zakrvavljenih očiju i tražio

„Ti si gadan lažov“, reče Frediju. „Osamdeset i pet centi“, reče mu Fredi. „Pazi ovo“, reče crvenokosi vojnik. Fredi ispruži ruke po šanku. Posmatrao je vojni k; l.

„Ti si gadan lažov“, ponovi vojnik i zgrabi jednu pivsku čašu, gotov da gađa. Kako je steže, Fredljeva desna ruka opisa polukrug iznad šanka i jedini velikim slanikom, pokrivenim salvetom, tresnu vojnika posred glave.

„Zar nije bilo dobro?” reče riđokosi vojnik. „I' aš krasno.”

„Samo da si video kako ih mlati onim prebijeni ni bilijarskim štapom“, odgovori drugi.

Dva vojnika koja su stajala pored onog mesta pile je pogođeni slanikom pao, pogledaše besno Fre-iHj.i. „Kako bi bilo da ga propustimo kroz šake?”

„Ne uzrujavajte se“, reče im Fredi. „Ovo je stalni mušterija. Hej, Volese“, doviknu. „Gurni ovog IM ino kraj zida.”

„Zar nije bez greške?” upita riđi vojnik Ričarda (Joiclona. „Divota.”

Neki glomazni mlad čovek izvuče onog pogođenoj j slanikom iz gomile i postavi ga na noge, dok ga

195

je ovaj gledao mutnim pogledom. „Idi, malo proše-taj“, reče mu. „I nadiši se svežeg vazduha.”

Preko puta njih čovek koga su izmlatili sedeo je uza zid, držeći glavu u rukama. Glomazni mladić mu

pride.

„Prošetaj se i ti“, reče mu. „Ovde ćeš ponovo upasti u neku gužvu.“

„Slomljena mi je vilica“, reče premlaćeni promuklo. Krv mu je tekla iz usta i niz bradu.

„Imao si sreće što si ostao živ posle onog strašnog udarca“, reče mu zdepasti mladić. „Beži sada.“

„Vilica mi je slomljena“, odgovori ovaj tupo. „Slomili su mi vilicu.“

„Bolje da ideš“, nastavi mladić. „Ovde ćeš opet upasti u gužvu.“

On pomože čoveku sa slomljenom vilicom da ustane i ovaj posrćući izađe na ulicu.

„Viđao sam ih već, slavnih noći, i po desetak kako leže uz zid“, reče ridokosi. „Jednog jutra video sam onog velikog crnca tamo kako kofom skuplja krv. Zar te nisam video kako kupiš kofom?“ upita on kelnera crnca.

„Da, gospodine“, reče kelner. „Često. Da, gospodine. Ali me nikad niste videli da nekoga tučem.“

„Zar nisam kazao“, reče ridokosi vojnik. „Kofom.“

„Izgleda da će ovo biti uspela noć“, reče drugi vojnik. „Šta ti veliš, družo?“ upita Ričarda Gordona. „Hoćemo li još po jednu?“

Ričard Gordon je osećao kako i sam postaje pijan. Njegovo lice, koje se videlo u ogledalu iza šanka, počinjalo je da mu izgleda tuđe.

196

„Kako se zoveš?“ upita on visokog komunistu.

„)/.eks“, odgovori visoki „Nelson Džeks.“

„(ide si bio pre nego što si ovamo došao?“

„(oh, svuda“, odgovori čovek. „U Meksiku, na Kulu, u Južnoj Americi, svuda.“

„Zavidim ti“, reče Ričard Gordon.

„Zašto mi zavidiš? Zašto i ti nešto ne radiš?“

„Napisao sam tri knjige“, odgovori Ričard Gor-• l>>ii. „Sada pišem jednu* o Gastoniji.“

„U redu“, reče visoki. „To je sjajno. Kako ono i'-iV da se zoveš?“

„Ričard Gordon.“

„O“, ote se visokom.

„Sta ti znači to „0“?“

„Ništa“, odvrati visoki čovek.

„Da li si ih čitao?“ zapita Ričard Gordon.

„Da.“

„Iesu li ti se dopale?“

„Ne“, odgovori dugajlija.

„Zašto?“

„Ne želim da kažem.“

„Reci samo.“

„Mislim da su to govna“, odgovori visoki i okre-i.- se.

„Čini mi se da je ovo moja noć“, reče Ričard << »rdon. „Moja velika noć. Šta si rekao da ćeš da pi-i' ■;“ upita riđeg vojnika. „Imam još dva dolara.“

„Pivo“, odgovori crvenokosi. „Slušaj, ti si moj ilnpar. Mislim da su tvoje knjige sjajne. Neka ide i' 'Iraga ta levičarska hulja.“

„Imaš li neku knjigu kod sebe?“ upita ga drugi VM|i i i k. „Družo, voleo bih da pročitam jednu. Jesi li kudgod pisao za „Zapadne priče“ ili „Ratne aso-

197

ve“? Mogao bih da čitam te „Ratne asove“ svakog dana.“

„Ko je ta dugačka ptica?“ zapita Ričard Gor-don.

„Rekao sam ti malo pre da je levičarska hulja“, reče drugi vojnik. „Logor ih je prepun. Mi bismo ih izbacili, ali većini tipova u logoru to ne pada na pamet.“

„Šta im ne pada na pamet?" upita riđi.

„Ništa im ne pada na pamet", odgovori drugi.

„Vidiš li me?" upita crvenokosi.

„Da", odgovori Ričard Gordon.

„Da li bi ikad pogodio da imam najslađu ženu na svetu?"

„Zašto ne?"

„E pa imam je", reče riđokosi. „I ta mala je luda za mnom. Prava robinja. „Daj mi još jednu solju kafe", kažem joj ja. „Odmah, Pop", kaže ona. I daje mi. I sve drugo isto tako. Ne može bez mene. Moja čud je za nju zakon."

„Samo gde je?" zapita drugi vojnik.

„To je ono", reče crvenokosi. „To je ono, družo. Gde je ona?"

„On ne zna gde je ona", reče drugi vojnik.

„Da je samo to", reče crvenokosi. „Ne znam ni gde sam je video poslednji put."

„On čak ne zna ni u kojoj zemlji ona živi."

„Ali slušaj, prikane", reče riđokosi. „Ma gde da je, ta devojčica je verna."

„To je sveta istina", reče drugi vojnik.

„Mogu se opkladiti u glavu na to."

198

„Ponekad", reče crvenokosi, „mislim da je ona možda Džindžer Rodžers i da je otišla na film."

„Zašto ne?" upita drugi.

p „A drugi put vidim prosto kako me strpljivo ček
ka kod kuće."

„Čuva domaće ognjište", reče drugi.

„Tako je", reče riđi. „To je najbolja žena na vrhu."

„Čuj", reče onaj drugi. „Moja ostarela majka je i .(<> (ako vrlo dobra."

„Tačno."

„Ona je mrtva", reče drugi vojnik. „Da ne govo-

■ Imo o njoj."

„Teši li ti, družo, oženjen?" zapita crvenokosi l'it'arda Gordona.

„Naravno", odgovori ovaj. Dole, kraj šanka, iza "■•liri čoveka, mogao je videti crveno lice, plave oči i prpljavo plave, pivom umazane brkove profesora Mak Uolsija. Profesor Mak Uolsi gledao je pravo is-pird sebe i dok ga je Ričard Gordon posmatrao, on

■ ■.prazni svoju čašu piva i podigavši donju usnu, obrisa pcnu sa brkova. Ričard Gordon primeti kak<? -u nm oči svetloplave.

Dok ga je posmatrao, Ričard Gordon je osetio <l i nm je u grudima teško. Prvi put je saznao kako t>n oseća čovek gledajući muškarca zbog koga ga fena napušta.

„Sla ti je, družo?" zapita crvenokosi vojnik.

„Ništa."

„Ti se ne osećaš dobro. Rekao bih da se osećaš •đavo."

„Ne", reče Ričard Gordon.

„I./gledaš kao da si ugledao avet."

199

„Vidiš onog tipa s brkovima?" upita Ričard Gordon.

„Onog?"

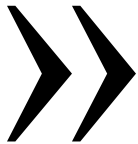
„Da."

„Šta je s njime?" upita drugi vojnik.

„Ništa", odgovori Ričard Gordon. „Bestraga mu glava. Ništa."
„Je l' ti on smeta? Možemo ga propustiti kroz šake. Nas trojica ćemo skočiti na njega, a ti ga možeš izmesiti."
„Ne", reče Ričard Gordon. „Ne bi ničem poslužilo."
„Uhvatićemo ga kad izađe", reče ridokosi vojnik. „Ne dopada mi se njegov izgled. Ta hulja mi liči na propalicu."
„Mrzim ga", reče Ričard Gordon. „Upropastio mi je život."
„Imaće posla s nama", reče drugi vojnik. „Žuti pacov. Slušaj, Riđi, idi uzmi nekoliko boca. Prebićemo ga namrtvo. Slušaj, družo, kad je to učinio? Hoćemo li još po jednu?"
„Imamo još dolar i sedamdeset centi", reče Ričard Gordon.
„Možda je bolje da poručimo pivo u flašama", predloži ridokosi. „Osećam kako mi glava pliva."
„Ne", odvrati onaj drugi. „Ovo pivo je sasvim dobro za tebe. To je točeno pivo. Ostani pri tom pivu. Hajde da izlemamo onog tipa, pa da se vratimo i popijemo još po jedno."
„Ne. Ostavite ga na miru."
„Ne, družo. Nećemo. Rekao si da ti je taj pacov upropastio ženu."
„Život, ne ženu."

200

„Isuse! Izvini. Žao mi je, družo."
„Proneverio je novac i upropastio banku", reče dnij'i vojnik. „Kladim se da je raspisana potera za njim. Video sam, bogami, njegovu sliku danas na I ...Sli."
„Šta si tražio na pošti?" upita ga onaj drugi pođu/rivo.

„Zar ne mogu da dobijem pismo?" „Šta će ti pisma u logoru?" „Misliš li da sam išao u štedionicu?" „Šta si radio na pošti?" „Samo sam navratio."
„Evo ti", reče mu drugar i baci se na njega ko-lil.o je to bilo moguće u gomili.
„Evo opet ona dva dobra druga", reče neko. liok su se ova dvojica gruvajući pesnicama, tukla Kolu li ma i sudarala, izguraše ih napolje.
„Pustite ih neka se tuku na ulici", reče mladić £ i rok i li ramena. „Ovi mangupi tuku se po tri četiri pula na noć."
„To su dve budale", dodade neki drugi vojnik. „Riđi je nekad znao da se tuče, ali je dobio vrengu."
„Obojica je imaju."
„Riđi je dobio boreći se s jednim tipom u rin-yu", reče neki zdepasti kratki vojnik. „Taj tip je Imao vrengu koja mu je bila zahvatila ramena i ledu. Kadgod bi se uhvatili u koštac trljao je svoje i ni ne o nos ridoga ili preko njegovih usta."
„Oh, koješta. Zašto bi trpao tamo svoje lice?"
„Tako je riđi držao glavu kad bi se uhvatio tikoštac. Spuštenu, evo ovako. A ovaj tip ga je upravo čerupao."

201

„A, koješta. Ta priča je prava burgija. Niko se još nije u tuči zarazio vrenjom.“
 „Tako ti misliš. Čuj, Riđi je bio čist kao dete. Znam ga. Služio je u mojoj jedinici. I bio je dobar mali borac. Mislim, baš dobar. I oženjen jednom zgodnom devojkom. Baš zgodnom. A taj Beni Samp-son ga je zarazio, u to sam siguran kao u samog sebe.“
 „Onda sedi“, reče drugi vojnik. „A kako se Puci zarazio?“
 „Dobio je u Šangaju.“
 „A gde si ti dobio?“
 „Ja je nemam.“
 „Gde je Sads dobio?“
 „Od jedne devojkice u Brestu, vraćajući se kući.“
 „Vi propalice uvek o tome pričate. Vrenja. Pa šta mari ako je čovek i ima?“
 „Za nas baš ništa“, reče jedan vojnik. „Imao--nema, isto ti se hvata.“
 „Puci je srećniji. On ne zna gde je.“
 „Šta je to vrenja?“ upita profesor Mak Uolsi čoveka do sebe za šankom. Čovek mu reče.
 „Pitam se iz čega je nastala ta reč“, reče profesor Mak Uolsi.
 „Ne znam“, odgovori čovek. „Oduvek sam čuo da se to naziva vrenjom, još otkad sam se prvi put javio u vojsku. Neki to zovu tako, a neki drukčije, ali obično vrenja.“
 „Voleo bih da znam“, reče profesor Mak Uolsi. „Većina tih izraza su stare narodske reci.“
 „Zašto to zovu vrenjom?“ upita vojnik do Mak Uolsija drugog vojnika.

202

„Ne znam.“
 Izgleda da niko nije znao, ali su svi uživali u Mlinoslcri ozbiljne filološke rasprave.
 Ričard Gordon nalazio se sada uz samog pro-11 ina Mak Uolsija. Kad su se Riđi i Puci potukli, "iI'■.iniuli su ga tamo, a on se nije opirao.
 „Hej, zdravo“, reče mu profesor Mak Uolsi. „Že-liiii- li nešto da popijete?“
 „S vama ne“, odvrati Ričard Gordon.
 „Zaista neobičan prizor“, reče profesor Mak Uolsi. „Sjajni su. Ja uvek dolazim ovamo noću.“
 „Jeste li ikad doživeli neku nezgodu?“
 „Nisam. A i zašto bih?“
 „Tuče u pijanstvu.“
 „To mi se ne dešava.“
 „Neki moji prijatelji hteli su malopre da vas i/i n late.“
 „Da?“
 „?.ao mi je što ih nisam pustio.“
 „Ne venijem da bi to mnogo pomoglo“, reče i' Mifcsor Mak Uolsi na svoj čudan način. „Ako vam mtiam, mogu otići.“
 „Ne“, reče Ričard Gordon. „Čini mi se da baš volim što sam pored vas.“
 „Da?“ reče ponovo profesor Mak Uolsi.
 „Jeste li se ikad ženili?“ upita Ričard Gordon.
 „Da.“
 „Pa šta se desilo?“
 „Žena mi je umrla za vreme epidemije španske groznice hiljadu devet sto osamnaeste.“
 „Zašto sad hoćete ponovo da se ženite?“
 „Mislim da bih se sad bolje snašao. Mislim da I iih sud bio možda bolji muž.“

203

„I tako ste pronašli baš moju ženu.“
 „Da“, odgovori profesor Mak Uolsi.
 „Neka te đavo nosi“, reče Ričard Gordon i udari ga posred lica.

Neko ga zgrabi za ruku. On se iščupa, ali ga drugi neko zvisnu iza uva. Video je i dalje profesora Mak Uolsija ispred sebe, još uvek kod šanka, crvena lica, očiju koje su žmirkale. Pružio je ruku da dohvati drugu čašu umesto one koju je Gordon prosuo, i Ričard Gordon zamahnu da ga ponovo udari. U tom trenutku nešto se raspršte iza njegova uva, sevnu mu pred očima, sve se okrete pa nestade.

Našao se na pragu Fredijeve krčme. U glavi mu je bučalo, a dupke puna soba još uvek se ljuljala i pomalo okretala. Bilo mu je muka. Video je kako ga rulja posmatra. Plećati mladić stajao je pored njega. „Slušajte“, govorio je on. „Nemojte zapode-vati kavgu ovde. Dosta je tuče sa ovim pijandu-rama.“

„Ko me je udario?“ zapita Ričard Gordon.

„Ja sam vas udario“, reče plećati mladić.

„Ovaj prijatelj je naša redovna mušterija. Smirite se. I ne tucite se ovde.“

Stojeći nesigurno na nogama, Ričard Gordon vide kako se profesor Mak Uolsi izdvoji iz gomile kraj šanka i uputi prema njemu. „Zao mi je“, reče mu. „Nisam želeo da vas udarim. Ne zameram vam što ste ljuti na mene.“

„Bestraga ti glava“, reče Ričard Gordon i zalete se na njega. To je bilo poslednje čega se sećao, jer se plećati mladić pokrenu, spusti malo ramena i ponovo ga tresnu pesnicom tako da se ovog puta sruči na beton ničice. Plećati mladić se tada okrete

204

i 'i . . li - ' , oru Mak Uolsiju. „Sve je u redu, doktore“, ! . • - ■ < > n uslužno. „Neće vam više dosadivati. Koji 11 iii k davo?“

„Moram ga odvesti kući“, reče profesor Mak Uol.i. „Hoće li se povratiti?“

„Naravno.“

„I'omozite mi da ga ubacim u taksi“, reče pro-I.-.oi- Mak Uolsi. Oni zajednički iznesoše Ričarda

< . ' i dona i uz pomoć šofera smestiše ga u staromod ni lakši.

„Jeste li sigurni da će se povratiti?“ upita pro-l< (»i- Mak Uolsi.

„Samo ga povucite za uši kad budete hteli da se povrati. I malo ga poprskajte vodom. Pazite da ne l»orne opet da se tuče kad dođe sebi. Nemojte dop u s t i l i doktore, da vas se dočepa.“

„Neću“, reče profesor Mak Uolsi.

(ilava Ričarda Gordona ležala je nekako čudno ' u v a l j e n a na zadnjem sedištu kola i dok je disao • "no se težak, škripav zvuk. Profesor Mak Uolsi mu poilinctnu ruku ispod glave i držao je tako da ne lupa o sedište.

„Kuda da vozim?“ upita šofer taksija.

„Kroz ceo grad, pa napolje“, odvrati profesor Miiik Uolsi. „Pored parka, pa ulicom od mesta gde •10 prodaju skuše.“

„To je Kameni put“, reče šofer.

„Da“, reče profesor Mak Uolsi.

Kad su naišli na prvu duvandžinicu gore u uli-■ I, profesor Mak Uolsi reče šoferu da stane. Hteo je 'Irt kupi cigarete. On spusti pažljivo glavu Ričarda

< iorclona na sedište i uđe u duvandžinicu. Kad izade i priđe ponovo taksiju, Ričard Gordon je bio otišao.

205

„Kud je otišao?“ zapita šofera.

„Eno ga tamo na ulici“, odgovori šofer.

„Stignimo ga.“

Kad ga je taksi stigao, profesor Mak Uolsi izade iz kola i priđe Ričardu Gordonu koji se teturao pločnikom.

„Hodite, Gordone“, reče mu on. „Idemo kući.“

Ričard Gordon ga pogleda.

„Mi?“ reče klateći se.

„Želim da vas odvezem kući ovim taksijem."

„Odvezi se u pakao."

„Molim vas, hodite", reče profesor Mak Uolsi. „Želim da stignete kući čitavi."

„Gde vam je vaša banda?" upita Ričard Gordon.

„Koja banda?"

„Banda koja me je izmlatila."

„To je bio čovek koji održava tamo red. Nisam znao da će vas udariti."

„Lažete", reče Ričard Gordon. On se ustremi na čoveka sa crvenim licem koji je stajao pred njim, ali ga promaši. Skliznu na kolena i onda se lagano podiže. Kolena su mu se odrala o pločnik, ali on to nije osetio.

„Hodi da se bijemo", reče promuklo.

„Ne bijem se", odgovori profesor Mak Uolsi. „Ako sednete u taksi ostaviću vas."

„Idi bestraga", reče Ričard Gordon i ponovo pođe niz ulicu.

„Pustite ga neka ide", reče šofer. „Sad mu je već sasvim dobro."

„Mislite li da će mu biti dobro?"

206

„Sveca mu njegovog", odvratni šofer. „Sad mu **baS** ništa ne fali."

„Brinem za njega", reče profesor Mak Uolsi.

„Ne možete ga naterati da uđe u kola, sem da gn opet maznete", reče šofer. „Pustite ga neka ide. Jo li to vaš brat?"

„U izvesnom smislu", odgovori profesor Mak Uolsi.

Posmatrao je Ričarda Gordona kako posrče niz ulic u dok ga. nije izgubio iz vida u senci velikog drviva čije su se grane spuštale do zemlje i urastale ii lio kao korenje. Ono što je mislio dok ga je posinalrao nije bilo prijatno. To je smrtni greh, veliki i smrtni greh i strašna svirepost, pa neka bi religija mogla dopustiti krajnji ishod, ja sam sebi ne mogu oprostiti. S druge strane, hirurg ne srne odustati od operacije iz straha da ne povredi bolesnika. Ali za-Uo se ovakve operacije u životu izvode bez narkoličnog sredstva? Da sam bolji čovek, pustio bih ga <ln ine pretuče. Bilo bi mu lakše. Jadna budala. Jadni beskućnik. Trebalo bi da ostanem s njim, ali -nam da on to ne bi mogao podneti. Stidim se i ga-ilini sebe i odvratno mi je ono što sam učinio. Mo-.'c se još svršiti i naopako. Ali o tome ne smem mi-■ lili. Vratiću se narkotiku koji sam upotrebljavao •eilamnaest godina i koji mi neće više dugo trebati. Mada je verovatno to sada porok za koji samo tra-> i 111 izvinjenje. To je bar porok za koji sam stvoren. Ali bih želeo da mogu da pomognem tom nesrećni-Kii kome nanosim nepravdu.

„Vozi natrag u Fredijevu krčmu", reče on.

207

23.

Kuter Obalske straže koji je vukao „Kraljicu Konca" plovio je krivudavim kanalom između grebena i ostrva. Kuter se ljuljao na brzim poprečnim talasima koje je laki severni vetar podizao nasuprot strujanju plime, ali je beli brodić vukao lako i dobro.

„Divno bi plovio da ne duva", reče kapetan Obalske straže. „I dobro vuče. Onaj Robi odlično pravi brodove. Možeš li što da razabereš iz tog njegovog buncanja?"

„Govori sasvim bez veze", reče njegov pomoćnik. „Nije pri svesti."

„Siguran sam da će umreti", reče kapetan. „Tako pogođen u truh. Misliš li da je on poubijao one Kubance?"

„Vrag bi ga znao. Pitao sam ga, ali nije razumeo šta govorim."

„Hoćemo li opet da govorimo s njim?"

„De da ga pogledamo", reće kapetan.

Ostavljajući prvog mašinistu za kormilom da pušta svetlosne signale niz kanal, njih dvojica se uputiše iza komandne kućice u kapetansku kabinu. Hari Morgan je ležao tu na ležištu od gvozdениh

208

Ипкl. Oči su mu bile zatvorene, ali ih on otvori **kud** ga kapetan dodirnu po širokom ramenu.

„Kako se osećaš, Hari?" upita ga kapetan. Hari ga pogleda, ali ne reče ništa.

„Možemo li nešto da učinimo za tebe, mladiću?" zapita ga kapetan.

Hari Morgan ga opet pogleda.

„On vas ne čuje", reče mu pomoćnik.

„Hari", reče kapetan. „Želiš li nešto, mladiću?"

On pokvasi ubrus vodom iz boce, koja je visila na zidu pored ležišta, i ovlaži njime Harijeve jako Ispucane usne. Bile su suve i pocrnele. Gledajući u njega Hari Morgan počе da govori. „Jedan čovek", roče on.

„Naravno", reče kapetan. „Produži."

„Jedan čovek", reče Hari Morgan, vrlo sporo. „Nema izgleda ..., nije imao izgleda ..., stvarno ne i no/e... nema izlaza..." Pa začuta. Na njegovom licu nije bilo nikakvog izraza dok je govorio.

„Nastavi, Hari", reče kapetan. „Reci ko je to uradio. Kako se sve to desilo, mladiću?"

„Jedan čovek", pokušavao je da kaže Hari gle-~~l~~. ijuči ga sada svojim uskim očima na širokom licu -. istaknutim jagodicama.

„Četiri čoveka", reče kapetan pomažući mu. On mu ponovo pokvasi usne, cedеći ubrus tako da nekoliko kapi prođe između njih.

„Jedan čovek", ispravi ga Hari, pa opet začuta.

„Dobro. Jedan čovek", reče kapetan.

„Jedan čovek", reče Hari opet veoma tiho, veoma sporo, mičući svojim osušenim usnama. „Kao sad ide ... kako stvari stoje ... svejedno šta ne."

14 l'nicst Flemingvej, III

209

Kapetan pogleda svog pomoćnika i zavрте glavom.

„Ko je to učinio, Hari?" upita pomoćnik.

Hari ga pogleda.

„Ne zavaravajte se", reče on. I kapetan i pomoćnik nagoše se nad njega. Sad će reći. „Kao kad čovek pokušava da pređe preko planinskog vrha. Na onom putu u Kubi. Na ma kom putu. Bilo gde. Baš tako. Mislim kako stvari stoje. Kako su stvari tekle. Za kratko vreme, da naravno, u redu. Možda uz sreću. Jedan čovek." On zastade. Kapetan opet odmahnu glavom gledajući u pomoćnika. Hari Morgan ga tupo pogleda. Kapetan mu opet ovlaži usne. One ostaviše krvav trag na ubrusu.

„Jedan čovek", reče Hari Morgan gledajući obojicu. „Jedan čovek sam ne može ništa. Nijedan čovek sam danas." On začuta. „Bez obzira kako, sam jedan čovek nema ni trunke izgleda."

On zatvori oči. Trebalo mu je mnogo vremena da to izgovori i ceo život da to nauči.

Ležao je opet otvorenih očiju.

„Hajdemo", reče kapetan pomoćniku. „Hari, jesi li siguran da ti ništa ne treba?"

Hari ga pogleda, ali ne odgovori. On im je rekao, ali oni nisu umeli da čuju.

„Vratićemo se", reče kapetan. „Biće sve dobro, mladiću."

Hari Morgan ih je gledao dok su izlazili.

Napred, u komandnoj kućici, posmatrajući kako se smrkava i kako svetlosti Sobrera počinju da se ogledaju u moru, pomoćnik reče: „To su trzaji njegovog mozga."

210

„Ni-srećnik", reče kapetan. „E pa, uskoro ćemo Ml<*1. Domećemo ga negde oko ponoći. Kad samo ne 111 M 111<> morali da usporavamo zbog te vuče."

„Misliš li da će ostati živ?"

„Ne verujem", reče kapetan. „Ali nikad se ne

24.

Mnogo sveta stajalo je u mračnoj ulici s druge strane gvozdene kapije koja je zatvarala ulaz u bivšu podmorničku bazu, sada pretvorenu u luku za jahte. Kubancu stražaru naređeno je da nikoga ne pušta unutra, dok se gomila tiskala uz ogradu vireći kroz gvozdene prečage u tamni ograđeni prostor, osvetljen duž vode svetiljkama sa jahti koje su ležale usidrene uz molo. Gomila je bila tiha kao što samo zna da bude gomila iz Ki Uesta. Ljudi sa jahti krčili su sebi put do kapije i probijali se mimo stražara.

„Hej, ne možete proći", vikao je stražar. „Sto mu gromova. Mi smo sa jahte." „Niko ne može proći", drao se stražar. „Nazad." „Ne budi lud", reče jedan od onih sa jahte i gurnu ga ustranu da bi se probio na put koji vodi na kej.

Iza njih je ispred kapije ostala gomila, a pored nje stajao je mali stražar koji se nelagodno i nesigurno osećao, sa svojom kapom, dugim brcima i uzdrmanim autoritetom, i koji je žalio što nema ključ da zatvori veliku kapiju, dok su oni krupnim koracima odvažno krenuli napred strmim putem

pažnju na te ljude, već su išli duž keja, li" ii pored naesta gde su druge jahte ležale usid-i.M., tlo mola broj pet, sišli, njime do prelaznog ni...lica osvetljenog reflektorima i popeli se na pa-Iiilm jahte Nju Eksjuma II. U salonu su se spustili u udobne kožne stolice kraj dugačkog stola na kome su bili razbacani časopisi, a zatim je jedan od nj ili zazvonio za posluđu.

„Viski i sodu", naredi on. „A vi, Henri?"

„I ja", odgovori Henri Karpenter.

„Šla je hteo onaj magarac na kapiji?"

„Nije mi jasno", odgovori Henri Karpenter.

Kclner u beloj bluzi donese dve čaše.

„Stavi one dve ploče koje sam izvadio posle večere", reče vlasnik jahte koji se zvao Voles Džon-lon.

„Čini mi se da sam ih sklonio, gospodine", reče I rlner.

„Idi dovraga", odvrati Voles Džonston. „Stavi • ■uda Bahove ploče iz onog novog albuma."

„Razumem, gospodine", reče kelner. On ode do ■ ■i mana u kome su stajale ploče, izvadi jedan album i ■ njim priđe gramofonu. Najpre pusti Bahovu , ■u abandu."

„Jeste li danas videli Tomi Bredlija?" upita U r i n i Karpenter. „Video sam ga kada se avion spu-
.lio."

„Ta ga ne podnosim", reče Voles. „Ni njega ni onu njegovu kurvu od žene."

„Meni se Helen dopada", reče Henri Karpen-Ici'. „Ona ume da uživa."

213

„Jeste li isprobali?"

„Naravno. Divna je."

„Ne mogu da je podnesem ni po koju cenu", reče Voles Džonston. „Zašto ona, kog đavola, živi ovde?"

„Imaju divnu kuću."

„Zgodna, čista, mala luka za jahte", reče Voles Džonston. „Je li istina da je Tomi Bredli impotentan?"

„Ne verujem. To se priča o svima. On je prosto širokogrud."

„Širokogrud je odličan izraz. A ona je nesumnjivo široka, ako uopšte ima široke žene."

„Ona je neobično zgodna žena", reče Henri Kar-penter: „Dopala bi se i vama. Velim."

„Ne bi", odvrati Voles. „U njoj je oličeno sve što mrzim u ženi, dok je Tomi Bredli pokupio sve što mrzim u muškarcu."

„Strašno ste strogi noćas."

„Vi nikad niste strogi, jer nemate postojanosti", odgovori Voles Džonston. „Niste u stanju da se odlučite. Vi čak ne znate ni šta ste."

„Ostavite mene", upade Henri Karpenter. On zapali cigaretu.

„A zašto?"

„Lepo, prvi razlog bi mogao biti taj što putujem s vama na vašoj proklesoj jahti i bar polovinu vremena činim ono što vi želite i time vas spašavam od učene sudopera i mornara i onih koji znaju šta su, ali znaju i šta ste vi."

„Baš ste divno raspoloženi", reče Voles Džonston. „Vi znate da ja nikada ne plaćam učene."

214

„Ne. Suviše ste škrti za to. Umesto toga vi imali« prijatelje kao što sam ja."

„Nemam druge prijatelje kao što ste vi."

„Ne udvarajte mi se", reče Henri. „Nisam za to l'M'.polo/en noćas. Prosto nastavite da slušate Baha l zloupotrebjavajte svoga kelnera, prepite se i idite UH spavate."

„Šla vam je naspelo?" zapita onaj drugi usta-i«• k*i. „Zašto ste, kog đavola, tako neprijatni? Niste > i baš tako dobar posao, znate."

„/nam", reče Henri. „Biću, oh, tako zlatan su-i'-i. Ali danas je rdava noć. Jeste li primetili kako noći razlikuju jedne

od drugih? Kad je čovek do-Miljuo bogat, te razlike verovatno nema."

„(Jovorite kao neka balavica."

„I.aku noć", reče Henri Karpenter. „Niti sam h.ilavica, niti balavac. Idem da spavam. Sutra će sve I > i I i bajno."

„Koliko ste izgubili? Da li vas to čini tako zlovoljnim?"

„Izgubio sam tri stotine."

„Vidite li? Rekao sam vam da je to."

„Vi uvek znate, zar ne?"

„Pa zar ne vidite, izgubili ste tri stotine."

„Tzgubio sam više."

„Koliko više?"

„Čelu banku", reče Henri Karpenter. „Veliku bnnku. Sad okrećem mašinu u kojoj se ne može dobiti cola banka. Samo se desilo da baš noćas na to mislim. Obično o tome ne mislim. Idem u krevet tlu v.is više ne bih gnjavio."

„Ne gnjavite me. Potrudite se samo da ne budete lako grubi."

215

„Grub sam i vi ste mi dosadni. Laku noć. Sutra će biti sve u redu."

„Vraški ste neotesani."

„Uzmite ili ostavite", reče Henri. „Ja sam činio i jedno i drugo celog svog života."

„Laku noć", reče Voles Džonston dobroćudno.

Henri Karpenter ne odgovori. Slušao je Bahovu muziku.

„Nemojte ići da spavate u tom raspoloženju", reče mu Voles Džonston. „Zašto ste tako žustri?"

„Pustite to."

„Zašto? Viđao sam vas već ranije kad bi vas to raspoloženje prošlo."

„Pustite to."

„Popijte nešto i razvedrite se."

„Ne želim da pijem i piće me ne bi razvedrilo."

„Onda dobro, idite u krevet."

„Hoću", reče Henri Karpenter.

Tako je to bilo te noći na jahti Nju Eksjuma II, čija je posada brojala dvanaest ljudi sa kapetanom Nils Larsonom na čelu, na kojoj su plovili Voles Džonston, njen sopstvenik, star trideset osam godina, sa diplomom Harvardskog univerziteta i prihodima od fabrika svile, kompozitor, neženja, kome je bio zabranjen boravak u Parizu, poznat od Alžira do Biskre, i njegov jedini gost, Henri Karpenter, trideset šest godina star, diploma Harvardskog univerziteta, sadašnji prihod dva stotine dolara mesečno od majčinog zaveštanja u vidu rente, koja je nekad iznosila četiri stotine pedeset mesečno, sve dok banka koja je upravljala fondom nije zamenila jedne sigurne obveznice za druge sigurne obveznice, a zatim za druge manje sigurne obvez-

216

IIUv i konačno za udeo u nekoj javnoj zgradi koju I-' imala na vratu i koja nije donosila ništa. Još mno^o pre nego što su mu prihodili bili ovako smanjeni, o Henri Karpenteru se govorilo da bi bačen i visine od pet i po hiljada stopa bez padobrana ivi-no stigao na zemlju pravo za sto nekog bogata-i. Za svoje gošćenje plaćao je time što je uveseli.iva o društvo, i ma da se tek u poslednje vreme, i lo rctko osećao i ponašao kao te noći, njegovi prijatelji su već ranije zapazili da se u njemu ne-io događa. I da se, po onom nagonu po kome čopor oseća da s jednim njegovim članom nešto nije n redu i prirodno teži da ga izbac i iz svoje sredine, tiko već ne može da ga uništi, nagonu koji je svojta l wn bogatašima, nije naslutilo da se u njemu nešto lomi, on ne bi spao na to da mora da primi gostoprimstvo Volesa Džonstona. Ovako, Voles Džon-Mon sa svojim prilično neobičnim uživanjima, predstavlja o je jedini izlaz za Henrija Karpentera, i on je branio svoj položaj bolje no što je i sam znao, inislojeći da časno raskine njihov odnos; njegovo grubo držanje koje je odatle proizlazilo, kao i ose-i Miijc istinske nesigurnosti u pogledu ovog odnosa, rolicali su radoznalost i mamili onog drugog, koga I'i, uzimajući u obzir godine Henri Karpentera, i. ilno povlađivanje moglo lako zasititi. Tako je Henri Karpenter odložio svoje neizbežno samou-l'islvo za nekoliko nedelja, ako ne

meseći.

Suma novca, sa kojom, kako je on smatrao, ni-j<- vredno živeti, iznosila je stosedamdeset dolara vi-■■'• nego novac s kojim je ribar Albert Trejsi izdržavao porodicu u trenutku svoje smrti, tri dana pre loga.

217

Na drugim jahtama, koje su ležale usidrene u luci, živio je drugi svet koji je imao svoje brige. Na jednoj od najvećih jahti, divnom crnom brodu sa tri jarbola, šezdesetogodišnji berzanski posrednik za žito ležao je budan i razmišljao o izveštaju koji je primio od svoje kancelarije, o radu poreske komisije za pregled. U ovo doba noći, on bi obično utopio svoje brige u viski i dospeo u ono stanje u kome se oseća otporan i ravnodušan prema svemu, kao i njegova sabrača s obale s kojima je po svojoj prirodi i načinu ophođenja uistinu imao mnogo zajedničkog. Ali mu je lekar zabranio alkohol me-sec dana, u stvari tri meseca, odnosno rekli su da će ga to ubiti za godinu dana ako se ne odrekne alkohola bar za tri meseca, i tako je resio da ga se liši za jedan mesec i sad ga je mučila poseta pores-kih organa, koji su mu upali u kancelariju pre nego što je napustio grad, i pitali ga gde će se tačno nalaziti i da li ne namerava da napusti vode Sjedinjenih Država.

Ležao je sada u svojoj pižami na prostranoj postelji sa dva jastuka ispod glave, dok je kraj njega gorela svetiljka, ali se nije mogao usredsrediti na knjigu, neki putopis sa Galapagosa. Nikad nije dovodio žene u svoj krevet. On bi ih uzimao u njihovim kabinama, a posle toga se vraćao u svoj krevet. To je bila njegova sopstvena kabina, isto toliko nepristupačna kao i njegova kancelarija. Nije nikad želeo da mu neka žena dođe u njegovu sobu. Kad bi neku poželeo, odlazio je njoj i kad bi bilo gotovo, bilo je stvarno gotovo, i evo sad, kad je bio sasvim gotov, njegov mozak je radio isto onako jasno i hladno, kao i uvek posle završenog čina. I tako je

218

h.ul Ic/ao, bez one dobrostive ošamućenosti, odričući se veslačke hrabrosti kojom se uljuljkivao njegov inu i zagrevalo njegovo srce toliko godina, i pitao se sa čim vlasti raspolažu, šta su našle, i šta će UiVpi kad, šta će smatrati da je u redu, a šta da je izigravanje; nije ih se bojao, samo ih je mrzeo i mr-/co je silu koju će tako bezobzirno upotrebiti i koja t'r njegovu sopstvenu, surovu, malu, okorelu, uporni i In-zobzirnost, jedino od trajne vrednosti što je ■.irkao i što nešto stvarno znači, probiti, i ako se ikad da preplašiti, smrviti.

Nije razmišljao u apstrakcijama, već je sav bio n pogodbama, prodajama, prenosima i poklonima. Misli su mu bile u dividendama, u balama, u hilja-• l.i 11 ni bušela, u opcijama, holding kompanijama, 11 uslovima i kontrolisanim društvima, i prelazeći -.vi- lo u sećanju znao je da imaju dovoljno mater-i-1 lit da mu godinama neće dati mira. Ako ne pristanu tla se nagode, biće vrlo rđavo. Nekada ne bi lupao glavu, ali je njegova borbenost sada šuštalala, kao .šio je sav bio sustao; osećao se usamljen u svriiiu tome i ležao je tako u ovom velikom, širokom, starom krevetu i niti je mogao da čita, niti da zaspi.

/ena ga je ostavila pre deset godina, posle dvadeset godina pretvaranja pred svetom, i ona mu nikad nije nedostajala, niti je za nju ikada imao ljubavi. Započeo je s njenim novcem i ona mu je rodila dva muška deteta, koja su oba, kao i njihova mali, bila budale. Lepo je postupao s njom dok nije udvostručio njen početni kapital, a zatim je mogao srbi da dopusti da o njoj više ne vodi računa. Pošto je njegovo bogatstvo dostiglo tu visinu, nisu ga se

219

ticale njene odvratne glavobolje, njene žalopojke ili njene namere. To za njega nije postojalo.

On je bio izuzetno predodređen da uspe u fi-nansijskimi spekulacijama, jer je posedovao izvanrednu seksualnu snagu koja mu je davala potrebnu sigurnost da se dobro kocka; raspolagao je zdravim razumom, savršenim smislom za matematiku i stalnom, iako uzdržanom, podozrivošću; podozrivošću koja je bila isto toliko osetljiva na predstojeću opasnost koliko i neki tačan barometar na atmosferski pritisak; i najzad osećanjem vremena koje ga je sačuvalo da pravi vratolomne barokove. Sve to zajedno sa nedostatkom morala i veštinom da ljude veže za sebe, a da se pritom sam ne veže i ne po-veri njima; dok ih istovremeno uverava kako im je srdačan i odan prijatelj, i to ne običan prijatelj, već prijatelj koji učestvuje toliko u njihovom uspehu da ih samim tim pretvara u saučesnike, i najzad nesposobnost da oseti grizu

savesti i sažaljenje, dovelo ga je do toga da bude takav kakav je sada bio. A takav kakav je sada bio, ležao je u svilenoj, prugastoj pižami koja je pokrivala njegove staračke upale grudi, njegov sparušen trbuh i njegov danas nepotreban i nesrazmerno veliki pribor kojim se nekad dičio, i najzad, njegove tanke mlitave noge; ležao je na krevetu ne uspevajući da zaspi, jer je najzad osetio kajanje.

On je sebi prebacivao što je pre pet godina bio isuviše prepreden. Trebalo je tada da plati porez ne upuštajući se ni u kakve prevare, i da je to učinio danas bi sve bilo u redu. Tako je razmišljao ležeći, i najzad zaspao; ali pošto se kajanje jednom uvuklo u njegov mozak i počelo da ga muči, nije osećao da

220

fipava, jer je mozak produžio da radi kao da je budan. I tako neće više nikad biti mira za njega, a u njt'livim godinama to će mu ubrzati kraj.

Obično je govorio da se samo naivčine muče $1 > i - i f <$; 11 ma i on je mogao da spreči sebe u tome sve $cI \bullet >k$ nije počeo da pati od nesаницe. Mogao je da se uzdrži sve dok ne zaspi, ali tada brige su dolazile, i $|ii>slo$ je bio vrlo star nije bilo teško da prodru u

$i'j<T.:<-$

Ne bi se mučio zbog onog što je drugima učinio, niti zbog onog što im se desilo zahvaljujući njemu, niti zbog onog kako su prošli; onog koji se morao iseliti iz svojih kuća pored jezera i uzeti na

.lan samce, u Ostinu, čije su tek odrasle kćeri morale postati pomoćnice zubara, ukoliko su uopšte dobile posao, onog koji je završio kao noćni čuvar • i broju šezdeseti tri, tamo iza poslednjeg ugla; onog koji se ubio u rano jutro pre doručka i koga jt^* našlo jedno njegovo dete (kakva je sve to zbrka bila!); onog koji je putovao lokalom na posao, kad posla ima, iz predgrađa Čikaga, nastojeći da prodaje, najpre obveznice, onda automobile, i najzad $<>$ kuće do kuće razne sitnice za domaćinstvo (ne npimo torbare, odlazite, vrata bi mu tresnula pred nosom), sve dok se nije, za razliku od svog oca, koji se strmoglavio s visine četrdeset i drugog •prala — pri čemu mu nije letelo perje kao kad

i' orao surva — bacio na treći kolosek ispred voza Aurora—Eldžin, džepova punih raznih sprava za lupanje jaja i ceđenje voćnih sokova koje se nisu $m<>>$;le prodati. *Dopustite mi, gospodo, samo da vam I«)kažem. Zakačite ga ovde, pričvrstite za ovo i sada padle.* Ne, ne, treba mi. *Ali probajte samo.* Neću ga.

221

Idite. Tada je izišao na put gde su stajale drvene kuće, gola dvorišta i jalovo patuljasto drveće, gde niko ništa nije hteo da kupi, put koji je vodio na prugu Aurora—Eldžin.

Neko bi skočio sa visine svoga stana ili sa prozora svoje kancelarije; drugi bi to mirno izveo u maloj garaži s upaljenim motorom, treći bi postupio po ukorenjenoj navici i poslužio se revolverom kolt, smit ili ueson, tim dobro načinjenim spravi-cama koje oslobađaju od nesаницe, spašavaju od grize savesti, lece od raka, rešavaju stečajeve i otvaraju izlaz iz nepodnošljivih okolnosti malim pritiskom prsta; tim divnim američkim oružjima koja se tako lako nose, tako sigurno deluju i tako su dobro smišljena da okončaju san Amerikanca, kad se on pretvori u moru s jednom nezgodom što ostavljaju rođacima da se snađu kako znaju u toj zbrci.

Ljudi koje je on upropastio činili su sve to, ali to njega nikad nije mučilo. Neko je morao da izgubi, a to samo slabiće muči.

Ne, on ne mora da misli na njih, niti na ostalo što ide u uspešno poslovanje. Jedan dobija, drugi gubi, a samo slabiće to muči.

Dovoljno je što mora da misli o tome koliko bi bilo bolje da nije bio tako vest pre pet godina i u jednom trenutku, u njegovim godinama, želja da promeni ono što se nije više dalo promeniti, otvoriće vrata brigama. Samo se slabići muče. Ali on će se spasti brige ako uzme viski sa sodom. Do đavola s onim što je doktor kazao. I tako zazvoni za jedan viski, a kelner uđe sanjivo i, kad je popio, spekulatant nije više bio slabić, sem pred smrću.

222

Za to vreme na susednoj jahti, malo dalje, neka vesela, nezanimljiva i čestita porodica spava. Otac

Ima čistu savest i mirno spava ležeći na strani, sliku brze jedrilice koja izmiče ispred oluje visi mu /nad glave, svetiljka pored kreveta gori, knjiga je pala pored postelje. Majka je čvrsto zaspala i sanja svoju baštu. Njoj je pedeset, ali je još lepa, /.(Irava, sačuvana žena i privlačno izgleda u snu. Ki'i sniva o svom vereniku koji sutra stiže avionom, moš kolji se u snu i smeje nečemu što sanja, ne budeći se, skuplja kolena skoro do brade, sklupčana kao mačka, kovrdžave plave kose i lepa glatka li-i a; onako usnula liči na svoju majku kad je bila ilcvojka.

Oni su srećna porodica i vole se međusobno. Olac je čovek pun građanskih vrlina i spreman uvek da učini dobro; on je protiv prohibicije i nije ver-•U zatucan, velikodušan je, pun saosećanja i razumiivanja i skoro nikad ne pada u jarost. Posada na jahli je dobro plaćena, dobro hranjena i dobro sinišLena. Ona duboko ceni sopstvenika jahte, i privi 'h-na je njegovoj ženi i ćerci. Verenik je član univciivitskog društva „Mrtvačka glava" s lepim iz-fdrtlima na uspeh, koga svi vole, koji uvek misli vi .<■ na druge nego na sebe i bio bi suviše dobar za ■•vikoga, sem za divnu devojkicu kakva je Fransis. < >II \c verovatno suviše dobar čak i za Fransis, ali i >r>>(i će možda godine dok ona to shvati; a možda ■• malo sreće, neće nikad ni shvatiti. Čovek sposoban da bude član „Mrtvačke glave" retko je sposoban u postelji, ali s tako divnom devojkicom kakva jr Fransis namera vredi koliko i sam čin.

223

U svakom slučaju, oni svi tvrdo spavaju; ali odakle dolazi novac koji ih sve tako usrećava i koji oni tako vesto i na lep način troše? Novac dolazi od prodaje nečeg što ceo svet kupuje, na milione boca, čija proizvodnja staje tri centa litar, a prodaje se velika boca dolar po komadu, srednja pedeset centi, a mala dvadeset šest. Ali bolje se isplati kupiti veliku, i bilo da zarađujete deset dolara nedeljno ili ste milioner trošak je isti, a proizvod je odista dobar. Vredi onoliko koliko obećava, pa čak i više. Zahvalni potrošači iz celog sveta neprestano javljaju da su pronašli nove načine upotrebe, dok su mu stari potrošači verni kao što je verenik, Harold Tompkins, veran svome društvu „Mrtvačka glava", ili Stenli Boldvin svome Harvardskom univerzitetu. Nema samoubistva kad se novac tako pravi i svako spava mirno na jahti „Alžira III", kojom upravlja Džon Džekobson, čija posada broji četrnaestoro, a ukrcani su sopstvenik i njegova porodica.

Na molu broj četiri usidrena je jahta — jedrilica 34 stope duga s dvojicom od trista dvadeset i četiri Estonca koji plove po raznim delovima sveta, u jedrilicama od 28 do 36 stopa, šaljući novinama u Estoniju svoje dopise. Ovi članci rado se čitaju u Estoniji i donose piscima dolar do dolar i trideset centi od stupca. Njima pripada mesto koje u američkim novinama zauzimaju vesti o bezbolu i fudbalu, a članci izlaze pod naslovom „Saga o našim neustrašivim putnicima." Nijedna uglednija luka za jahte u južnim vodama nije potpuna ako u njoj nema bar dva preplanula Estonca, kose izble-dele od morske soli, koji čekaju novac za svoj po-slednji članak. Kad novac stigne, jedre oni do idu-

224

<Je luke i pišu novu priču. Oni su vrlo srećni. Skoro hlo toliko srećni koliko i putnici sa „Alzire III". Divno je to biti neustrašivi putnik.

Na „Iridiji IV" spavaju profesionalni zet veli-Kili bogataša i njegova prijateljica, po imenu Doroli, žena onog odlično plaćenog direktora iz Holivu-<l,i, Džona Holisa, čiji mozak nastoji da nadživi iijcj-ovu jetru, tako da će pred kraj života nazvati srbe komunistom da bi spasao dušu, pošto su mu ostali organi i suviše dotrajali da bi se mogli spasti. /rt, kršan momak, lep kao sa neke reklame, leži Invući na leđima, dok Doroti Holis, direktorova h'i\ a, koja je budna, ustaje, ogrće se i izlazi na palubu, odakle preko tamne vode u luci posmatra obrise kamenog zida u vodi. Na palubi je sveže, vetar joj i nisi kosu, koju ona zaglađuje unazad s pocrnela icla, uvijajući se bolje u svoju domaću haljinu, i ilok joj se vrhovi grudi ježe od zime, primećuje sve-liljke neke lađice koja plovi duž spoljne strane kamenog zida. Ona prati pogledom njihovo brzo i po--lojano kretanje; na ulazu u luku na lađici pale i tTlektore čiji snop svetlosti pada po vodi i zase-njuje je u svom prolazu, otkrivajući pristanište obalske straže na kome osvetljava grupu ljudi, kola tu stoji i čeka, i sjajno-crna nova bolnička kola mrtvačnice koja služe i za prenos mrtvacu pri pogrebima.

Čini mi se da bi bilo bolje da uzmem luminal, misli Doroti. Moram da spavam. Siromah Edi, pijan je kao klada. Sve to mnogo znači za njega i on je zlatan, ali pije toliko da odmah zaspi. Baš je mio. Naravno, da sam se udala za njega, verujem da bi

11 iimcst Hemingvej, IH

225

otišao s nekom drugom. Pa ipak je mio. Jadno srce, tako je pijan. Nadam se da se neće osećati potišten ujutru. Moram da siđem, uredim kosu i pokušam da spavam. Ličim na čudo. Želim da budem lepa za njega. Mio je. Zao mi je što nisam povela sobaricu. Nisam mogla. Čak ni Beits. Kako li je nesrećni Džon? O, i on mi je mio. Nadam se da mu je bolje. Njegova sirota jetra. Volela bih da sam tamo da ga negujem. Trebalo bi da siđem i odspavam malo da sutra ne ličim na strašilo. Edi je mio. I Džon isto tako i njegova jadna jetra. O, njegova jadna jetra. Edi je mio. Volela bih da se nije tako opio. Tako je lepo razvijen i veseo i uopšte divan. Možda se sutra neće toliko opiti.

Ona siđe i uputi se u svoju kabinu, zatim seda-jući pred ogledalo stade brzo da četka kosu. Srne-šila se svome liku u ogledalu, dok je oštra četka prolazila kroz njenu divnu kosu. Edi je mio. Da, mio je. Volela bih da se nije tako opio. Svi ljudi imaju tako nešto. Uzmimo Džonijevu jetru. Naravno, na to se ne treba obazirati. Mora da zbilja strašno izgleda. Zadovoljna sam što se ne može videti. Pa ipak ništa u vezi sa čovekom nije stvarno ružno. Čudno je da svet smatra da jeste. Mislim na jetru. Ili bubrege. Bubrezi na žaru. Koliko čovek ima bubrege? Skoro svega ima po dva, sem želuca i srca. I mozga naravno. Dosta. Sto puta sam prešla četkom. Volim da četkam kosu. To je gotovo jedina korisna stvar koju čovek čini, a koja je zabavna. Mislim koju čovek sam sebi čini. O, Edi je mio. Kako bi bilo da mu prosto odem? Ne, suviše je pijan. Jadni dečko. Uzeću luminal.

226

Pogleda se u ogledalo. Bila je neobično lepa, uitdtt i lanana stasa. Uzeću, mislila je. Neke pilule liUn lako dobre kao ostale, ali ih ja još neko vre-iiu- moram uzimati. Čovek ipak mora da spava. Volim da spavam. Zelela bih da samo još jednom odspavam prirodnim zdravim snom, kakvim smo spa-di kad smo bili deca. Mislim da to sve dolazi kad ivek odraste, uda se, rađa decu, a onda odviše i'jir i radi sve ono što ne treba. Kad bi samo čovek

...i;ao dobro da spava, sve mu to ne bi škodilo.

"■●ni mnogo pića. Jadni Džon i njegova jetra, i Edi. i ili je srce, u svakom slučaju. On je zgodan. Bolje I i ti/mem luminal.

Ona se izbeći na samu sebe u ogledalu.

..Bolje će biti da uzmeš luminal", prošaputa. ii'-.nla luminal s vodom iz termosaa koji je stajao iiii višćcn pored kreveta.

To utiče na živce, pomisli. Ali, moram spavati. 1*11.1111 se, kakav bi Edi bio da smo se venčali? Valnu l>i me, verujem, s nekom mladom. Mislim da nm nisu krivi što su takvi, kao što ni mi nismo. Mc*nl je prosto potreban muškarac, i to me čini »Milovoljnom, a da li će to biti isti ili neki nov muškniiH- ne znači mi ništa. Sama stvar je važna, i žena l>> i i vrk voleti čoveka ako joj on to pruža. Istog t'uvHsa, mislim. Ali oni nisu stvoreni za to. Oni tra-fe uvek novu ženu, ili mladu, ili neku na koju neitinjii prava, ili neku koja liči na neku drugu. Ili tiku sic crnka, oni hoće plavušu. Ako ste plavuša, oni duže liiln. A ako ste riđi, onda nešto drugo. Jev-it 'lkti, mislim. A ako su stvarno siti, onda žele Kineski nju ili lezbijku, ili bog sveti zna šta. Ja ne znam. 111 se prosto zamore. Ne možete im zameriti, ako

227

su odista tako stvoreni, kao što ni ja ne mogu pomoći Džonijevoj jetri ili što je toliko pio da više nije ni za šta. Nekad je valjao. Bio je sjajan. Da, bio je. Doista je valjao. I Edi valja. Ali je sad pijan. Čini mi se da ću svršiti kao kurva. Možda sam već sada. Verovatno žena ne zna kad to postane. Samo najbolji prijatelji će joj to reći. To nema u knjizi gospodina Uinčela. To bi bio odličan naslov za njegovu novu knjigu. Švaleraj! Gospođa Džona Holisa vucara se po obali. Bolje nego deca. Običnije, mislim. Ali ženama zbilja

nije lako. Što bolje postupate s jednim muškarcem i što mu više pokazujete da ga volite, utoliko vas se brže zasiti. Mislim da bi sposobni muškarci trebalo da imaju mnogo žena, ali je strašno zamorno kad jedna žena mora da izigrava mnogo žena, a tada kad se on toga zasiti, dođe neka jednostavna žena i uzme vam ga. Čini mi se da mi sve na kraju postajemo kurve, ali čijom greškom? Kurve se odlično zabavljaju, ali žena mora da je užasno glupa da bi bila zbilja dobra kurva. Kao Helen Bredli. Glupa i dobronamerna i vrlo sebična da bi valjala. Verovatno da ja već jesam to. Veli se da žena nikad ne zna i da uvek misli da to nije. Mora da ipak postoje ljudi koji se ne zasite žene ili ljubavi. Mora da postoje. Ali koja žena ima takvog čoveka? Oni koje mi znamo svi su pogrešno odrasli. Bolje je da o tome sada ne mislim. Ne, ne o tome. Da se ne vraćam na sve one vožnje autom i igranke. Volela bih da luminal počne da deluje. Prokleti Edi! Nije zbilja trebalo da se toliko napije. Nije pravo. Oni ne mogu promeniti svoju prirodu, ali to nema nikakve veze sa opijanjem. Možda sam ja kurva, ali ako moram ovde

228

Mati svu noć budna, poludeću, a ako uzmem od-vlftt* tih prokletih pilula, osećaću se strašno celoga tlniii sutra, a osim toga ponekad ni to ne uspeva, H Nvnkako biću zlovoljna i razdražljiva i užasno ću hc oscitati. Oh, pa neka se i osećam. To mi je mrsko, ali **Sta** ću? Šta mogu nego da produžim dalje, i da Ih uzimam, pa makar, pa makar čak i bio, oh, on 11- s t c mio, ne, nije, ja sam mila, jesi, ti si mila, ti si divna,,o, tako si divna, da, divna, i ja nisam lilHn, ali sam, sad sam stvarno, on je mio, ne nije, *Cnk* nije ni ovde, ja sam ovde, ja sam uvek tu, i Ju sam ta koja ne može da ode, ne, nikada. Mila li. Divna si. Jesi. Divna si, divna, divna. Oh, da, ilivna. T ti si ja. Tako je to. I tako stvar stoji. Tako Jp lo sad i sve je gotovo. Sad je svršeno. Dobro. Ne marim. I zašto je to važno? Nije zlo ako se ne osećam rđavo. A ja se ne osećam rđavo. Sad sam »Mino sanjiva, i ako se probudim, učiniću isto to jiiip nego što budem sasvim budna.

Ona tada zaspa, sećajući se u poslednjem trenu I ku da se okrene na stranu da joj lice ne bi letu I (i na jastuku. Setila se, i pored toga što je bila Krušno sanjiva, koliko je za lice rđavo kad se tako iipiiva, zagnjuren u jastuke.

Bile su još dve jahte u luci, ali su i na njima tivl spavali, kad je lađica Obalske straže dovukla ("tiniac Fredi Volesa, „Kraljicu Konca", u mračnu luku i privezala ga pored svog mola.

229

25.

Hari Morgan nije bio ničega svestan; s keja su spustili nosila i dok su ih dva čoveka držala na palubi sivoobojenog kutera, pod svetlošću reflektora pred kapetanovom kabinom, druga dvojica su ga iznela nesigurnim pokretima iz kabine i položila na nosila. Bio je izgubio svest još predveče; pod njegovim krupnim telom duboko se ugnulo platno na nosilama kad su ih četiri čoveka podigla i ponela prema keju.

„Diži sada."

„Drži mu noge. Ne daj da sklizne."

„Diži."

Iznesoše nosila na kej.

„Kako mu je, doktore?" upita šerif dok su srne-štali nosila u bolnička kola.

„Živ je", odgovori doktor. „,To je sve što se može reći."

„Buncao je ili bio bez svesti od samog časa kada smo ga našli", reče kapetanov pomoćnik koji je upravljao kuterom Obalske straže. Bio je to kratak, zdepast čovek, s naočarima koje su se presijavale pod reflektorom. Bio je neobrijan. „Leševi onih vaših Kubanaca nalaze se pozadi u čamcu.

Oživilo smo sve kako je bilo. Ništa nismo dirali. Sin 11<> smo spustili onu dvojicu koja su mogla pasti u more. Sve je kako je i bilo. Novac i oružje. Sve."

„Hajde", reče šerif. „Možete li da osvetlite zadnji dro čamca?"

„Naređiću da upale jedan reflektor na doku", in'c nadzornik doka. On ode po reflektor i gajtan.

„Hajdemo", produži šerif, i oni se popeše na Kinu s ručnim lampama. „Hteo bih da mi poka-h-ic kako ste ih tamo našli. Gde je novac?"

„U onim dvema vrećama."

„Koliko ga ima?"

„Ne znam. Otvorio sam jednu, video da je no-vne i zatvorio je. Nisam hteo da ga diram."

„To je u redu", reče šerif. „Sasvim u redu."

„Sve je tačno kako je i bilo, sem što smo ona dva mrtvaca skinuli s rezervoara za benzin u udubljen je ispred kabine da se ne bi skotrljali u more, i odijeli onog ljudinu Harija u moju kabinu. Mislio sam da će izdahnuti pre nego što ga unesemo. Sasvim je propao."

„Nije nikako dolazio svesti?"

„Najpre je buncao", reče kapetan. „Ali se nije moglo razumeti šta kaže. Govorio je mnogo, ali bez smisla. Tada je izgubio svest. Evo kako smo ga našli. Baš kako je bilo, samo što onaj koji liči im i mrka leži sada tamo gde je Hari ležao. On se 11 i 10 na klupi iznad desnog rezervoara i visio umi obradom broda, dok je onaj drugi, mrke kože, pored njega bio na drugoj klupi, s leve strane, sa-vel [» 11 potrbuške. Pazite. Ne palite šibice. Brod je pun prosutog benzina."

„Treba da postoji još jedan leš", reče šerif.

„To je sve što smo našli. Novac je u onoj vreći. Oružje je tačno tamo gde je i bilo."

„Biće najbolje da pozovemo nekog iz banke da prisustvuje otvaranju novca", reče šerif.

„U redu", odgovori kapetan. „To ste se dobro setili."

„Možemo preneti vreću u moju kancelariju i zapečatiti je."

„Pametno."

Pod svetlošću reflektora zelena i bela boja broda sveže su se presijavale. To je dolazilo otuda što je na palubi i krovu kućice bilo rose. Kroz belu boju pukotine su izgledale skorašnje. Iza krme voda je pod osvetljenjem bila jasno zelena i ribice su se skupljale oko šipova.

U udubljenju ispred kabine podbula lica mrtvaca sijala su se na svetlosti, a na mestima gde se krv sasušila, bila su mrka i kao lakovana. Oko mrtvaca u udubljenju ležale su prazne čaure kalibra 45, dok se mašinka nalazila na krmi gde ju je Hari spustio. Dve kožne torbe, u kojima su Kubanci do-neli novac na brod, stajale su naslonjene na jedan rezervoar za benzin.

„Pomislio sam da bi možda trebalo da prenesem novac kod sebe dok smo ih remorkirali", do-dade kapetan. „A tada sam se predomislio i resio da ga ostavim kako sam ga i našao sve dok bude vedro."

„Dobro je što ste ga ostavili", odvrati šerif. „Šta se desilo s onim ribarom, Albertom Trejsijem?"

„Ne znam. Sve je baš kako je i bilo, sem što smo spustili onu dvojicu", reče kapetan. „Svi su skroz izrešetani, izuzev onog što leži na leđima

Ispod upravljača. On je pogoden tačno u potiljak. Metak je izašao kroz čelo. Možete sami videti šta je napravio."

„To je onaj što je ličio na dečka", reče šerif.

„Sad ne liči ni na šta", reče kapetan.

„Ona ljudeskara je čovek s automatskom puškom koji je ubio advokata Roberta Simonsa", izjavi šerif. „Šta mislite da se desilo? Kako su se, na đavola, svi poubijali?"

„Mora da su se potukli", reče kapetan. „Verovatno su se posvađali oko podele novca."

„Pokrićemo ih do ujutru", kaza šerif. „Poneću ih

li rcc

A tada, dok su stajali u udubljenju ispred kabine, dojuri jedna žena preko keja, prođe pored Luicia Obalske straže, dok je iza nje išla gomila, ina je bila mršava, sredovečna i gologlava, kosa lij je visila raščupana preko vrata, iako je na kra-h'v'hna bila još upletena. Kad ugleda leševe na bro- <ln, poče da vrišti. Stajala je na keju vrišteći zaba- ■ ■ ne glave, dok su je dve žene držale za ruke. Gomi-li koja joj se bila sasvim približila i opkolila je, i r, kala se pokušavajući da vidi čamac.

„Neka ih đavo nosi“, reče šerif. „Ko je otvorio i i piju? Dajte nešto da pokrijem tela: ćebad, čarivc, bilo šta, pa ćemo ovu gomilu ukloniti odavde.“

Žena prestade da vrišti i pogleda u čamac, a i ula opet zabaci glavu i zavrišta.

„(ide su ga stavili?“ upita jedna od onih žena puiccl nje.

„Gde su stavili Alberta?“

Žena koja je vrištala začuta i poče ponovo da gli-da u brod.

233

„Nema ga tu“, reče ona. „Hej, vi, Rodžere Džon-sone“, doviknu ona šerifu. „Gde je Albert? Gde je Albert?“

„Nije na brodu, gospođo Trejsi“, odgovori šerif.

Žena opet zabaci glavu i stade da zavija; žile na mršavom vratu bile su joj nabrekle, kršila je ruke, razbarušene kose.

Zadnji redovi gomile gurali su se i probijali laktovima da bi dospeli na ivicu doka.

„Napred. Pustite da i drugi vide.“

„Sad će ih pokriti.“

I na španskom: „Pustite me da prođem. Pustite me da vidim. Hay cuatro muertos. Todos son muertos. Pustite da vidim.“

Žena je sad vrištala: „Alberte! Alberte! Gospode bože, gde je Albert?“

U zadnjim redovima gomile dva mlada Kubanca, koja tek što su stigla i nisu se mogla progurati kroz svetinu, odstupiše za nekoliko koraka; pa se zatrčaše i zajednički navališe. Prvi red se zanese i razbi, a gospođa Trejsi i njene dve pratilice, usred jednog vriska, poleteše glavački napred boreći se očajnički da uspostave ravnotežu, i dok su se pratilice grčevito uhvatile za nešto, gospođa Trejsi se, ne prestajući da vrišti, stropošta u zelenu vodu, a glas joj se izgubi u pljesku i klokotanju.

Dvojica iz Obalske straže skočiše odmah u bistru zelenu vodu gde se gospođa Trejsi koprcala osvetljena reflektorom. Šerif se naže preko krme i pruži joj čakiju i tako je najzad, zahvaljujući ljudima iz Obalske straže koji su je dizali, i šerifu koji ju je vukao za ruke, podigoše na zadnji deo

234

čamca. Niko iz gomile nije se pokrenuo da joj pomogne i dok je stajala onako mokra na krmu, doba-11 **ona** besan pogled svetini, diže obe pesnice i viknu šušketavo: „Džukele! Drolje!“ A tada gledajući minira zacvile: „Alberte! Gde je Albert?“

„Nema ga na brodu, gospođo Trejsi“, reče še-iil pružajući joj jedno ćebe da se zavije u njega. „Iokušaj te da se smirite, gospođo Trejsi. Da bude-li- hrabri.“

„Moji zubi“, reče gospođa Trejsi tragičnim glasom. „Izgubila sam svoju vilicu.“

„Tzvadićemo je ujutru“, reče kapetan kutera oluilске straže. „Sigurno ćemo je izvaditi.“

Ljudi iz Obalske straže bili su se popeli na I rinu i s njih je kapala voda. „Slušaj, hajdemo“, trče jedan. „Meni je hladno.“

„Je li vam dobro, gospođo Trejsi?“ upita šerif umotavajući je u ćebe.

„Dobro?“ reče gospođa Trejsi. „Dobro?“ Tada poče da krši ruke, zabaci glavu i strašno zaktika. Hol gospođe Trejsi bio je toliki da ga nije mogla i'odneti.

Gomila je u tišini slušala puna poštovanja. < iospođa Trejsi je proizvela baš onaj zvučni utisak l-oji se tražio uz prizor što su ga pružali mrtvi razbojници koje su šerif i jedan od njegovih ljudi baš pokrivali

čebadima Obalske straže, spuštajući tako slor na najveći prizor koji je grad video još odon-■ i:i kad je Ajlino bio linčovani, pre toliko godina, '■ i glavnom drumu, a zatim obešen o banderu gde i' visio na oči gled svih onih koji su kolima doia-• 11 i da ga vide.

235

Gomila je bila razočarana kad su leševi bili pokriveni, ali samo su ih oni iz celog grada videli. Videli su kad je gospođa Trejsi pala u vodu i kad su, još pre nego što su izišli na kej, Hari Morgana odneli na nosilima u Pomorsku bolnicu. Stoga, kad šerif naredi da napuste luku za jahte, gomila se rasturi poslušna i zadovoljna. Znala je koliko je bila povlašćena.

Za to vreme u Pomorskoj bolnici žena Hari Morgana, Mari, i njihove tri kćeri sedele su na klupi u čekaonici. Sve tri devojčice plakale su, dok je Mari grizla maramicu. Ona još od podne nije mogla da plače.

„Tata je ranjen u trbuh“, reče jedna devojčica drugoj.

„Strašno“, odvrati ova.

„Budite mirne“, reče starija sestra. „Molim se Bogu za njega. Ne uznemiravajte me.“

Mari nije govorila ništa, sedela je mirno i grizla maramicu i donju usnu.

Posle nekoliko trenutaka doktor izađe. Ona ga pogleda, a on odmahnu glavom.

„Mogu li da uđem?“ upita ga.

„Još ne“, odgovori on. Ona mu priđe. „Je li umro?“ zapita.

„Nažalost, gospođo Morgan.“

„Mogu li da uđem da ga vidim?“

„Još ne. U operacionoj je sali.“

„Oh, Isuse“, zaječa Mari. „Isuse. Odvešću decu kući. A tada ću se vratiti.“

Grlo je odjednom počelo da je guši, nije više mogla da guta.

236

„Hodite, deco“, reče ona. Devojčice pođoše za **njom** napolje i uđoše u kola, a ona sede na šofer-»ko mesto i upali motor.

„Kako je tata?“

„Ćutite“, odgovori Mari. „Ćutite.“

„Ali...“

„Ćuti, Honi“, reče joj Mari. „Ćuti i moli se bocu za njega.“ Devojčice počеше opet da plaču.

„Umuknite“, reče Mari. „Ne plačite tako. Rekla sam vam, molite se bogu.“

„Hoćemo“, reče jedna devojčica. „Ja ne pre-•.lajem da se molim još otkad smo došle u bolnicu.“

Kad kola zavise na izlizani beli tucanik Kamenog puta, farovi osvetliše nekog čoveka koji je nesigurno koračao pred njima.

„Neka sirota pijanica“, pomisli Mari. „Neki ubogi pijani zlosrećnik.“

Prestigoše čoveka čije je lice bilo okrvavljeno i koji produži nesigurno u mraku, pošto svetlosti kola prođoše dalje. Bio je to Ričard Gordon koji st' vraćao kući.

Mari zaustavi pred kućom.

„Ležite odmah da spavate, deco“, reče im ona. „Pravo u krevet.“

„Ali šta će biti s tatom?“ pitala je jedna.

„Ne govori mi, molim te“, reče Mari. „Ako Hri-,sla boga znaš, ćuti.“

Ona okrete kola i krenu ponovo u bolnicu.

Kad je stigla do bolnice, Mari Morgan ustrča l>r/o uz ulazne stepenice. Doktor je presrete u tremu baš kad je izlazio. Bio je umoran i polazio je k ući.

„Umro je, gospođo Morgan“, reče joj on.

237

„Mrtav je?“

„Umro je na stolu.“

„Mogu li da ga vidim?“

„Da“, odgovori doktor. „Umro je vrlo mirno, gospođo Morgan. Nije se mučio.“

„Oh, prokletstvo“, reče Mari. Suze počеше da joj teku niz obraze. „Oh“, reče. „Oh, oh, on.“

Doktor joj stavi ruku na rame.

„Ne dirajte me“, reče mu Mari. „Hoću da ga vidim.“

„Hodite“, odvrati doktor. On pođe s njom hodnikom i uvede je u belu sobu gde je Hari Morgan ležao na stolu s točkićima; njegovo krupno telo bilo je pokriveno čaršavom. Svetlost je bila blještava i nije bilo senki. Mari je stajala na pragu, zase-njena svetlošću.

„Nije se nimalo mučio, gospođo Morgan“, ponovi doktor. Činilo se da ga Mari ne čuje.

„Oh, Gospode“, cvilela je ona i ponovo poče da plače. „Pogledajte to đavolje lice.“

238

26.

Ne znam, mislila je Mari Morgan sedeći za stolom u trpezariji. Mogu da izdržim jedan dan, ili jednu noć, a možda će docnije biti drukčije. Te prokle le noći. Da mi je stalo bar do dece, bilo bi dru-l'o. Ali meni do njih nije stalo. Pa ipak moram ne-šlo za njih učiniti. Moram se latiti nečeg. Možda eovek ispliva i kad je mrtav unutra. Čini mi se da ini je svejedno. Ali moram se prihvatiti nečeg. Danas je nedelja dana. Bojim se, ako namerno mislim u.i njega, neću moći da se setim kako je izgledao. Tako je bilo kad sam se onako strašno uplašila što ni-.am mogla da se setim njegovog lica. Moram po-eeii nešto da radim, bez obzira na to kako se ose-eam. Da je ostavio nešto novaca ili da su isplatili nagradu, bilo bi bolje, ali ja se ne bih bolje oseća-la. Prvo što moram da učinim, to je da prodam kuću. Džukele koje su ga ubile. Smrdljive džukele. To je jedino osećanje što je ostalo u meni. Mržnja i praznina. Prazna sam kao neka prazna kuća. Moram, dakle, početi nešto. Trebalo je da odem na pralnju. Ali nisam mogla. Ipak moram da se latim nečeg. Zar se niko ne vraća kad jednom umre?

239

On, kakav je samo bio, okretan i jak i hitar kao neka rasna životinja. Uživala sam da ga posma-tram kad se kreće. Bila sam srećna sve vreme što ga imam. Njemu je sreća okrenula leđa najpre na Kubi. Pa je onda išlo sve gore i gore, dok ga Ku-banac najzad nije ubio.

Kubanci su prokletstvo za Konce, Kubanci su prokletstvo za svakog. Kod njih ima i suviše crnaca. Sećam se onog puta kad me je odveo u Havanu, tada je odlično zarađivao, pa smo šetali po parku, a jedan crnac mi nešto dobacio. Hari ga je odalamio, digao sa zemlje njegov slanini šešir, zavitlao ga skoro do idućeg ugla, pa ga neki taksi pregazio. Toliko sam se smejala da me je zboleo trbuh.

Onda sam prvi put obojila kosu, baš tada u onom salonu za ulepšavanje na Pradu. Čelo posle podne su radili na njoj, a bila je po prirodi tako tamna da nisu hteli da je farbaju, i ja sam se plašila da ću

izgledati strašno, ali sam navaljivala da mi naprave što svetliju, i majstor je neprestano prelazio svojim narandžastim štapićem s vatom, koju je umakao u solju s onom tečnošću, koja se pušila kao da se isparavala, i pravio razdeljke jednim krajem štapića i češljem prelazio preko njih i puštao da se suši, a ja sam sedela uplašena u sebi zbog onog što sam učinila, ali sve što bih kazala bilo je: gledajte da bude još malo svetlija.

Najzad on reče: svetlije ne bih smeo, gospođo, onda mi opru kosu i napravi vodenu, a ja se nisam usuđivala ni da pogledam, iz straha da ne izgledam kao čudo; on je češljao s razdeljkom sa strane, visoko iznad ušiju i sitnim čvrstim kovrdžama pozadi, i dok je bila mokra, nisam mogla znati kako

240

ja lupalo, samo sam videla da je sve drukčije i da l'glrilum nekako neobično sama sebi. On mi tada hlnvi mrežu na mokru glavu i posadi me ispod apa-uUu /a sušenje, a ja sam za sve vreme strahovala, luni sam najzad bila suva, skide mi mrežu, izvadi ukosnice i raščešlja me, a kosa mi je bila kao zlato.

Kad sam izašla iz radnje i pogledala se u ogle-iliilu, sijala je divno na suncu i bila tako meka i svileni kad bih je se dotakla da nisam mogla ve-ii iva l i da sam to ja; gušila sam se od uzbuđenja.

Sišla sam niz Prado do kafane gde me je Hari ."rkao: bila sam veoma uzbuđena i čudno se ose-<tilii, kao da ću se onesvestiti, a on, kad me ugleda, uslade i nije mogao skinuti oka s mene, a glas mu K zvučao promuklo i neobično kad je rekao: „Go-pođe, kako si lepa!"

A ja rekoh: „Dopadam ti se plava?"

„Nc govorimo o tome", odvrati on. „Hajdemo ii Imllel."

A ja rekoh: „U redu. Hajdemo." Bilo mi je dva-<l(c) i šest godina.

Takav je on uvek bio prema meni i takva sam ln uvek bila prema njemu. Govorio je da nikad nije imao ništa slično meni, a ja sam znala da nema čo-vi ka sličnog njemu. Znam to, avaj, dobro, a on je mula mrtav.

Sad se moram nečeg latiti. Znam da moram. Ali kad ste imali takvog čoveka i kad vam ga je u'-ki šngavi Kubanac ubio, niste u stanju da se odmah nečeg prihvatite, jer je sve u vama mrtvo. Ne ■ nam žta da radim. To nije kao kad je putovao. 'nda se uvek vraćao, ali sada imam da produžim i IM kraja života. I sad sam debela i ružna i stara,

I*: It ne.I Dciningvej, III

241

a njega nema da mi kaže da nisam. Čini mi se da ću za to morati da pogodim nekog čoveka, a onda ga neću želeti. Tako mu to ide. Tako to, vala ide.

Bio mi je đavolski dobar i pouzdan, i uvek je nekako dolazio do novca, a ja nikad nisam morala da se brinem o novcu, već samo o njemu, a sad je sve svršeno.

Ne znam kako je onome koga ubiju. Bilo bi mi svejedno da su mene ubili. Hari je na kraju bio iscrpen, doktor kaže. Nije se probudio. Zadovoljna sam što je lako umro, jer bogzna koliko se mučio u onom čamcu. Pitam se da li je mislio na mene i o čemu je mislio. Verujem da u takvim trenucima čovek ne misli ni na koga. Verujem da je moralo strašno boleti. Ali na kraju bio je samo sasvim iscrpen. Volela bih doboga da sam ja mrtva. Ne vredi želeti. Ništa ne pomaže želeti.

Nisam mogla da odem na pogreb. Ali svet to ne razume. On ne zna kako se čovek oseća. Jer dobri ljudi su retki. Prosto ih nema. Niko ne zna kako se osećate, jer ne znaju kako je sve to bilo. Ja znam. Znam isuviše dobro. Ako budem živela još dvadeset godina, šta ću da radim? Niko mi to ne može reći, i ništa mi drugo ne ostaje nego da primim svaki dan onakav kakav je i da se odmah prihvatim nekog posla. To moram da učinim. Ali, blagi Bože, volela bih da znam šta ću da radim noću.

A kako čovek da provodi noći ako ne može da spava? Mislim da to postaje jasno kad postane jasno šta znači izgubiti muža. Verujem da je to sasvim jasno. Mislim da najzad čoveku postaje sve jasno u tom prokletom životu. Mislim zbilja da mu postaje jasno. Mislim da je meni već jasno. Prosto

242

tiniir nešto u vama i sve je lako. Postajete mrtvi kao šio je većina sveta mrtva skoro sve vreme. Milim da

Iako treba da bude. Mislim da je to ono što • čoveku desi. E pa eto, dobro sam počela. Dobro (iii počela ako je to ono što je potrebno. Mislim i \ Je to to. Mislim da na to izlazi. Dobro. Onda i ni dobro počela. Izmakla sam dobro ispred svih. Napolju je vladalo divno, sveže, suprotropsko .-unsko vreme; palmine grane leluju su se pod I-1 Mi 11 .scvernim vetrom. Nekoliko zimskih gostiju i 11 išlo je na biciklima pored kuće. Smejali su se. i^f velikom dvorištu u kući prekoputa drečao i |>.ii ni.

Kroz prozor se moglo videti more koje je u -11 uskom osvetljenju izgledalo nemilosrdno, čisto i i'livo.

Jedna velika bela jahta ulazila je u pristanište, i sedam milja daleko na pučini mogao se videti l'i.id cisterna, kako se sitan i oštih obrisa ocrtava i. ' plavom moru, i kako se ploveći na zapad, protu siruje, drži grebena da bi zaštedeo u gorivu.

Kraj

ODABRANA DELA
ERNESTA HEMINGVEJA
I—VI

VIII izdanje

IMATI I NEMATI

Glavni urednik *Raša Popov*

Oprema *Ivan Boldiir*

Tehnički urednik *Mirjana Jovanović*

Korektor *Dužanka Vidaković*

IRO Matice srpske Novi Sad

Tiraž 15.000 primeraka

Štampa: RO štamparija „Budućnost“
Novi Sad, Sumadijska 12
1985.